

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

MINISTERUL DE INTERNE

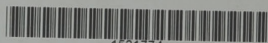
ARHIVA

FOND PENAL

Dosar Nr. 40002

Vol. Nr. 204

Privind LEVENTE MIHAIL

1531774

P 000218, Vol. 204

Data _____

Urmează Vol. Nr. 7218/204

I

LEVENTE MIHAI

8 Decembrie 1950

STRICT-SECRET

R E F E R A T.

Privește cazul LEVENTE M.

A. Istoric.

În Noembrie 1947, pilotul MAX MANOLESCU a fost arestat și depus la Controlul Economic, pentru contrabandă de valută și obiecte prețioase. De aci, el a evadat în condiții misterioase.

O mașină a Controlului Economic, trimisă în urmărirea lui, a reușit să aresteze ocupanții unei mașini C.D. în care se credea că va fi găsit și evadatul Max Manolescu.

Transportați la Controlul Economic s'a constatat că în mașină au fost 4 persoane: FERGUSON /agent al spionajului american în România/, DAN DUTESCU /fost funcționar la Institutul Central de Statistică și fost șef de cabinet al lui Pătrășcanu/, BETEA NICOLAE /funcționar la I.C.S. și intim al lui Pătrășcanu/ și un NECUNOSCUT despre care s'a crezut că era MAX MANOLESCU.

Menționăm că atât BETEA cât și necunoscutul nu au fost prinși, deoarece s'ariseră din mașină și, profitând de întuneric au dispărut.

FERGUSON a fost eliberat, după ce s'a legitimat, iar DAN DUTESCU a rămas arestat pentru cercetări.

Serviciul nostru a fost anunțat a doua zi de către LEVENTE, care "ne-a cerut concursul". Delegat cu cercetarea a fost tov. Firescu.

Din prima zi, s'a constatat că, deși formal Levente afirmă că este interesat ca ancheta să stabilească adevărul, prin măsurile luate, a căutat să o împiedece.

Astfel: deși știa că 2 dintre ocupanții mașinei C.D. erau foști funcționari la I.C.S. nu numai că nu a atras atenția asupra acestui fapt, dar a trimis chiar în aceea zi în provincie, pe RATIU AUTON, fost funcționar la I.C.S. și cel mai bun prieten al lui BETEA, deci o persoană care, putea da relații înmăsurătoare în acest caz. În același timp, s'a constatat că măsura luată de tov. Firescu de a se stabili care sunt funcționarii Controlului Economic proveniți din I.C.S. a fost cunoscută de către cei în cauză, oclăce a în-

a însemnat în fapt, desvâluirea pistei pe care erau siri-
jate cercetările, deci avertizarea celor vizati.

Pentru noi s'a pus întrebarea dacă nu curva
2 LEVENTE avea interesul să împiedece ancheta sau, cel puțin,
să-l forțască pe RATIU de cercetări.

Pornind la îmăsurarea acestei întrebări, s'a con-
statat: imediat după 23 August, când LEVENTE era în condu-
cerea Uniunii Patrioților, l-a adus și pe RATIU acolo, mu-
mindu-l la conducerea resortului militar. După un timp, RATI-
U trece la M.A.I. la conducerea "corpului detectivilor"
unde face o serie de potlogării, de care LEVENTE trebuia să
știe, deoarece și el lucra la M.A.I. ca secretar general la
P.F.C. Aceasta nu îl împiedecă de a-l lua pe RATIU la Con-
trolul Economic, după ce acesta fusese dat afară de la M.A.I.

La Controlul Economic, RATIU, la cererea lui PĂ-
TRĂȘCANU, încearcă să sustragă din biblioteca lui MINAI, o
carte cu autograful lui PĂTRĂȘCANU, dar este demascată de
către organizația de Partid. LEVENTE intervine să-l scape
pe RATIU și -mai mult- spune acestuia că poate da cartea
lui Pătrășcanu.

Căutând cauzele care l-ar putea determina pe
LEVENTE să-l apere pe RATIU, s'a constatat că prietenia lor,
datează din timpul războiului antonescian când ambii au fă-
cut parte dintr-o echipă trimisă în "Transnistria" de către
I.C.S. cu misiunea de a face numărătoarea moldovenilor de
peste Bug și -în același timp- de a răspândi "darurile" și
manifestele lui Antonescu acolo.

/Menționăm că, într'un referat privind pe SABIN
MANUILA fost dir. gral la I.C.S. intim al lui MANIU și a-
gent al spionajului american în România, noi am arătat că
acesta -Manuilă- strânsese la I.C.S. mulți tineri de va-
loare intelectuală pe care și i-a apropiat prin diverse
avantajii, iar mai târziu, calculând eventualitatea venirii
Armatei Roșii în România, a căutat să aibă în mână elemen-
tele de stânga din I.C.S. trimetându-i la Bug, cu misiuni
compromițătoare/.

BEIU ZILBER ne-a declarat că MANUILA afirma că
-în timpul arestărilor grupului Răcoasa- el a avertizat pe
LEVENTE că Siguranța a venit la I.C.S. ca să-l aresteze.
Cercetându-se trecutul lui LEVENTE la I.C.S. s'a constatat
că, imediat după întoarcerea lui de la Bug, MANUILA l-a avan-

sat, numindu-l șef al unei secții nou create.

Toate acestea, au constituit pentru noi indicația că LEVENTE, prin activitatea lui la I.C.S. a rămas cu "obligatii" pe care acum este nevoit să le respecte.

Cu ocazia verificărilor de Partid s'au descoperit în legătură cu o fostă amantă a lui LEVENTE, noi fapte compromițătoare: această amantă, MATILDA STEFANESCU, a avut în trecut - în perioada când trăia cu LEVENTE - legături cu 2 elemente suspectate de a fi agenți ai Siguranței; după 23 August, în repetate rânduri, LEVENTE i-a cerut să distrugă tot materialul referitor la activitatea lui peste Bug. Aceasta a constituit pentru noi dovada că, într'adevăr LEVENTE a avut o activitate dubioasă peste Bug, că astfel a putut fi o unealtă în mâinile lui MANUILA și că, după plecarea acestuia, el face noi încercări de a distruge materialul compromițător.

Pentru lămurirea acestei probleme, LEVENTE a fost ridicat de către Serviciu la 11 Ianuarie 1950.

B. Desfășurarea și rezultatele anchetei.

Inițial s'a avut față de LEVENTE o atitudine ca față de un tovarăș care trebuie ajutat să-și privească mai cu atenție trecutul. S'a insistat asupra necesității de a căuta în trecutul lui, orice fapt, orice greșală pe care a "uitat" să o spună Partidului, greșală de care ar putea profita dușmanii noștri, căutând să-l șantajeze. S'a insistat asupra legăturilor sale cu MATILDA STEFANESCU, cu MANUILA cât și asupra activității sale peste Bug. Această primă fază a anchetei a fost dusă personal de către tov. S.N. asistat de către tov. Firescu.

Constatându-se că e decis de a merge pe linia negării, i s'a adus la cunoștință că el singur se pune în situația de a fi considerat un simplu arestat și că se va proceda în consecință: a fost transportat la închisoare și s'a trecut la ancheta juridică, la confruntări cu martori sau cu materialul compromițător. În tot decursul anchetei, până la întreruperea ei - Iulie 1950 - nu a putut fi determinat să declare, decât când a fost pus în fața unor probe de necontestat.

Până la întreruperea anchetei, s'au stabilit următoarele:

a.-activitate de Partid până la 22 Iunie 1941.

A luat legătura cu Partidul pe timpul când era student. A fost remarcat de către KELER și FORIS care i-au încredințat munci de răspundere. El ținea legătura dintre grupul dela I.C.S. și Partid.

b.-activitatea la I.C.S.

Cu ocazia trimiterii unor echipe peste Bug, cu scopul recensării moldovenilor și al răspândirii "darurilor" și manifestelor antonesciene, LEVENTE face parte din grupul GOLOPENTIA / LEVENTE, PETEA, RATIU, POPESCU STEFAN, RAVEL, CONSTANTIN, CORBEA etc/ fiind membru al echipei condusă de STEFAN POPESCU / S. POPESCU, LEVENTE și RATIU/.

Misiunea echipelor era:

-de a face recensământul moldovenilor, în vederea susținerii "drepturilor României asupra acestui teritoriu" iar mai târziu, în vederea transportării moldovenilor în Basarabia;

-de a împărți cadouri și manifeste antonesciene;

-de a înainta rapoarte despre starea de spirit;

Declarațiile arestaților Golopenția, Popescu Stefan, Ratiu Anton cât și materialul dela dosar dovedesc clar, că echipele au îndeplinit aceste însărcinări și că Levente a participat activ la îndeplinirea lor.

În plus, din materialul găsit de noi, la arhiva I.C. S. reiese că LEVENTE a întocmit rapoarte scurte, în care, era trecut numeric, situația politică a satului respectiv /numărul membrilor de Partid, al candidaților și al Comsomolistilor/. Aceste rapoarte au fost înaintate mai sus, așa cum reiese din analiza lor, găsindu-se pe ele iscălitura de control a șefului de echipă, Stefan Popescu.

5 86
13

Rapoartele asupra stării de spirit, întocmite de șeful echipei Ștefan Popescu, cu cunoștința și asentimentul membrilor echipei /Levente și Rațiu/ sunt "modele" în ceea ce privește defăimarea U.R.S.S. și a Partidului Bolșevic. Aceste rapoarte erau înaintate la I.C.S. care raporta lui Antonescu despre "starea de spirit" a regiunii.

Asupra acestei activități LEVENTE s'a eschivat de a da răspunsuri precise, ca mai târziu, în fața probelor, să dea felurite versiuni.

Astfel: inițial a afirmat că a plecat acolo în misiune de Partid, cu scopul de a ajuta populația și a lua contact cu mișcarea de rezistență. A recunoscut că a împărțit daruri, iar manifeste "foarte puține" restul distrugându-le. A afirmat că misiunea echipei era numai de a recenza.

-pus în fața probelor a recunoscut că s'au făcut un "fel de rapoarte" descriptive asupra comunelor.

-arătându-i conținutul rapoartelor a afirmat că acolo nu a văzut așa ceva ca apoi să recunoască faptul că a fost de acord cu forma lor, pentru că astfel puteau rămâne pe teren ca să ajute populația. A afirmat că, personal, nu a făcut rapoarte despre aspectul politic.

-în fața probelor, a recunoscut că le-a făcut, dar numai pentru documentarea lui.

-arătându-i că erau iscălite de șeful echipei a recunoscut, dar a afirmat că le-a făcut pentru a putea rămâne acolo ca să ajute populația.

-întrebat de ce nu a spus la verificare, răspunde că nu a fost întrebat.

-întrebat de ce când l-am întrebat noi, nu a spus, afirmă că a uitat de ele.

-întrebat dacă atunci a raportat Partidului că, pentru a rămâne acolo, e silit să facă asemenea rapoarte, declară că nu a dat nici o importanță faptului.

După ce se întoarce în București, este înaintat de MANUILA. Nu poate lămurii de ce.

După 23 August, în repetate rânduri, roagă pe MATILDA ȘTEFANESCU să distrugă materialul în legătură cu activitatea lui de peste Bug. Ultima dată a rugat-o în preajma verificării. MATILDA declară că a găsit niște material în care LEVENTE demonstrează "superioritatea gospodăriilor particulare față de colhoz" și că a distrus acest material, anunțan-

6 87
H

du-l pe LEVENTE.

M.L. caută să ascundă acest fapt: inițial declară că după 23 August a văzut-o pe MATILDA numai de 2-3 ori. Apoi recunoaște că s'au întâlnit de mai multe ori, dar nu i-a cerut să distrugă materialul ci i-a spus că "dacă va găsi pe acolo hârtii de ale lui, să le arunce deoarece nu-i mai trebuiesc". Nu recunoaște dându-și seama că nu putem dovedi întâlnirea din preajma verificării. Recunoaște că a scris "ceva material" despre colhozuri și că le-a dat o formă "obiectivă" deoarece nu voia să riște de a fi demascată ca admirator al U.R.S.S.

Intrebat despre legăturile cu PĂTRĂȘCANU, afirmă că erau în relații proaste, dar nu poate explica de ce a căutat să-l acopere, permițând lui Rațiu să-i dea cartea din biblioteca lui MIHAI.

Nu poate da explicații de ce nu a luat măsuri împotriva lui Ghidionescu, pe care îl știa că a fost agent al Siguranței.

Concluzii, Propuneri.

Din analiza faptelor cât și a comportării lui în timpul anchetei /nu recunoaște decât în fața probelor și că atunci felurite versiuni/ reiese că LEVENTE a avut o acțiune compromițătoare în trecut și s'a săbătut permanent de a șterge urmele. Reiese că a căutat să denatureze relațiile cu PĂTRĂȘCANU.

Credem că a putut fi folosit de către MANUILA care îl știa compromis. /Pe Manuilă, după 23 August, l-a băgat în mai multe comisii ca specialist/.

Legate de el apar numele: KOFLER FORIS RATIU BETEĂ PATRASCANU GOLOPENTIA.

Socotim că adâncirea anchetei pe această linie va putea lămurii multe, cu atât mai mult cu cât trebuie să ținem seama de înverșunarea cu care permanent a căutat să sugereze că este o victimă a celor care vor să-l compromită cât și nerăgînarea cu care a mințit tot timpul anchetei.

STRICT-SECRET

*referatul necesită unele
competențe.*

943

element dubios
necunoscut

8 Decembrie 1950

289

7

943

R E F E R A T.Priveste cazul LEVENTE M.A. Istoric.

În Noembrie 1947, pilotul MAX MANOLESCU a fost arestat și depus la Controlul Economic, pentru contrabandă de valută și obiecte prețioase. De aci, el a evadat în condiții misterioase.

O mașină a Controlului Economic, trimisă în urmărirea lui, a reușit să aresteze ocupanții unei mașini C.D. în care se credea că va fi găsit și evadatul Max Manolescu.

Transportați la Controlul Economic s'a constatat că în mașină au fost 4 persoane: FERGUSON /agent la spionajului american în România/, DAN DUTESCU /fost funcționar la Institutul Central de Statistică și fost șef de cabinet al lui Pătrășcanu/, BETEA NICOLAE /funcționar la I.C.S. și intim al lui Pătrășcanu/ și un NECUNOSCUT despre care s'a crezut că era MAX MANOLESCU.

Menționăm că atât BETEA cât și necunoscutul nu au fost prinși, deoarece s'ariseră din mașină și, profitând de întunecare au dispărut.

FERGUSON a fost eliberat, după ce s'a legitimat, iar DAN DUTESCU a rămas arestat pentru cercetări.

Serviciul nostru a fost anunțat a doua zi de către LEVENTE, care "ne-a cerut concursul". Delegat cu cercetarea a fost tov. Firescu.

Din prima zi, s'a constatat că, deși formal Levente afirma că este interesat ca ancheta să stabilească adevărul, prin măsurile luate, a căutat să o împiedece.

Astfel: deși știa că 2 dintre ocupanții mașinei C.D. erau foști funcționari la I.C.S. nu numai că nu a atras atenția asupra acestui fapt, dar a trimis chiar în acea zi în provincie, pe RATIU ANTON, fost funcționar la I.C.S. și cel mai bun prieten al lui BETEA, deși o persoană care, putea da relații lămuritoare în acest caz. În același timp, s'a constatat că măsura luată de tov. Firescu de a se stabili care sunt funcționarii Controlului Economic proveniți din I.C.S. a fost cunoscută de către cei în cauză, celace

./.

a însemnat în fapt, desvăluirea pistei pe care erau dirijate cercetările, deci avertizarea celor vizati.

Pentru noi s'a pus întrebarea dacă nu cumva LEVENTE avea interesul să împiedece ancheta sau, cel puțin, să-l ferească pe RĂTIU de cercetări.

Pornind la lămurirea acestei întrebări, s'a constatat: imediat după 23 August, când LEVENTE era în conducerea Uniunii Patrioților, l-a adus și pe RĂTIU acolo, mîndu-l la conducerea resortului militar. După un timp, RĂTIU trece la M.A.I. la conducerea "corpului detectivilor" unde face o serie de potlogării, de care LEVENTE trebuia să știe, deoarece și el lucra la M.A.I. ca secretar general la P.P.C. Aceasta nu îl împiedică de a-l lua pe RĂTIU la Controlul Economic, după ce acesta fusese dat afară dela M.A.I.

La Controlul Economic, RĂTIU, la cererea lui PĂTRĂȘCANU, încearcă să sustragă din bibliotecă lui MIHAI, o carte cu autograful lui PĂTRĂȘCANU, dar este demascat de către organizația de Partid. LEVENTE intervine să-l scape pe RĂTIU și -mai mult- spune acestuia că poate da cartea lui PĂTRĂȘCANU.

Căutînd cauzele care l-ar putea determina pe LEVENTE să-l apere pe RĂTIU, s'a constatat că prietenia lor datează din timpul războiului antonescian când ambii au făcut parte dintr-o echipă trimisă în "Transnistria" de către I.C.S. cu misiunea de a face numărătoarea moldovenilor de peste Bug și -în același timp- de a răspîndi "darurile" și manifestele lui Antonescu acolo.

/Menționăm că, într'un referat privind pe SABIN MANUILA fost dir. gral la I.C.S. întim al lui MANIU și agent al spionajului american în România, noi am arătat că acesta -Manuilă- strănsese la I.C.S. mulți tineri de valoare intelectuală pe care și i-a apropiat prin diverse avantagii, iar mai târziu, calculînd eventualitatea venirii Armatei Roșii în România, a căutat să aibă în mână elementele de stînga din I.C.S. trimetîndu-i la Bug cu misiuni compromițătoare/.

BEIU ZILBER ne-a declarat că MANUILA afirma că -în timpul arestărilor grupului Răcoase- el a avertizat pe LEVENTE că Siguranța a venit la I.C.S. ca să-l aresteze. Cercetîndu-se trecutul lui LEVENTE la I.C.S. s'a constatat că, imediat după întoarcerea lui dela Bug, MANUILA l-a avan-

241
9

sat, numindu-l șef al unei secții nou create.

Toate acestea, au constituit pentru noi indicația că LEVENTE, prin activitatea lui la I.C.S. a rămas cu "obligatii" pe care acum este nevoit să le respecte.

Pentru lămurirea acestei probleme, LEVENTE a fost ridicat de către Serviciu la 11 Ianuarie 1950.

B. Desfășurarea și rezultatele anchetei.

Inițial s'a avut față de LEVENTE o atitudine ca față de un tovarăș care trebuie ajutat să-și privească mai cu atenție trecutul. S'a insistat asupra necesității de a căuta în trecutul lui, orice fapt, orice greșală pe care a "uitat" să o spună Partidului, greșală de care ar putea profita dușmanii noștri, căutând să-l șantajeze. S'a insistat asupra legăturilor sale cu MATILDA STEFANESCU, cu MANU-ILA cât și asupra activității sale peste Bug. Această primă fază a anchetei a fost dusă personal de către tov. S.N. asistat de către tov. Fireescu.

Constatându-se că e decis de a merge pe linia negării, i s'a adus la cunoștință că el singur se pune în situația de a fi considerat un simplu arestat și că se va proceda în consecință: a fost transportat la închisoare și s'a trecut la ancheta juridică, la confruntări cu martori sau cu materialul compromițător. În tot decursul anchetei, până la întreruperea ei -Iulie 1950- nu a putut fi determinat să declare, decât când a fost pus în fața unor probe de necontestat.

Până la întreruperea anchetei, s'au stabilit următoarele:

a.-activitate de Partid până la 22 Iunie 1941.

A luat legătura cu Partidul pe timpul când era student. A fost remarcat de către KOFLER și FORIS care i-au încredințat munci de răspundere. El ținea legătura dintre grupul dela I.C.S. și Partid.

b.-activitatea la I.C.S.

Cu ocazia trimiterii unor echipe peste Bug, cu scopul recenzării moldovenilor și al răspândirii "darurilor" și manifestelor antonesciene, LEVENTE face parte din grupul GOLOPENTIA / LEVENTE, BETE, RATIU, MANESCU CORNEL, PAVEL CONSTANTIN, CORBEA etc/ fiind membru al echipei condusă de STEFAN POPESCU / S. POPESCU, LEVENTE și RATIU/.

Misiunea echipelor era:

-de a face recensământul moldovenilor, în vederea susținerii "drepturilor României asupra acestui teritoriu" iar mai târziu, în vederea ~~transportării~~ moldovenilor în Basarabia;

-de a împărți cadouri și manifeste antonesciene

-de a înainta rapoarte despre starea de spirit;

Declarațiile arestaților Golopentia, Popescu Stefan Rațiu Anton cât și materialul dela dosar dovedesc clar, că echipele au îndeplinit aceste însărcinări și că Levente a participat activ la îndeplinirea lor.

În plus, din materialul găsit de noi, la arhiva I.C. S. reiese că LEVENTE a întocmit rapoarte scurte, în care, era trecut numărul, situația politică a satului respectiv /numărul membrilor de Partid, al candidaților și al Comsomolistilor/. Aceste rapoarte au fost înaintate mai sus, așa cum reiese din analiza lor, găsindu-se pe ele iscălitura de control a șefului de echipă, Stefan Popescu.

Rapoartele asupra stării de spirit, întocmite de către şeful echipei Stefan Popescu, cu cunoştinţa şi asentimentul membrilor echipei /Levente şi Raţiu/ sunt "modele" în ceea ce priveşte defăimarea U.R.S.S. şi a Partidului Bolşevic. Aceste rapoarte erau înaintate la I.C.S. care raporta lui Antonescu despre "starea de spirit" a regiunii.

Asupra acestei activităţi LEVENTE s'a eschivat de a da răspunsuri precise, ca mai târziu, în faţa probelor, să dea felurite versiuni.

Astfel: iniţial a afirmat că a plecat acolo în misiune de Partid, cu scopul de a ajuta populaţia şi a lua contact cu mişcarea de rezistenţă. A recunoscut că a împărţit daruri, iar manifeste "foarte puţine" restul distrugându-le. A afirmat că misiunea echipei era numai de a recenza.

-pus în faţa probelor a recunoscut că s'au făcut un "fel de rapoarte" descriptive asupra comunelor.

-arătându-i conţinutul rapoartelor a afirmat că acolo nu a văzut aşa ceva ca apoi să recunoască faptul că a fost de acord cu forma lor, pentru că astfel putea rămâne pe teren ca să ajute populaţia. A afirmat că, personal, nu a făcut rapoarte despre aspectul politic.

-în faţa probelor, a recunoscut că le-a făcut, dar numai pentru documentarea lui.

-arătându-i că erau încălitate de şeful echipei a recunoscut, dar a afirmat că le-a făcut pentru a putea rămâne acolo ca să ajute populaţia.

-întrebat de ce nu a spus la verificare, răspunde că nu a fost întrebat.

-întrebat de ce când l-am întrebat noi, nu a spus, afirmă că a uitat de ele.

-întrebat dacă atunci a raportat Partidului că, pentru a rămâne acolo, e silit să facă asemenea rapoarte, declară că nu a dat nici o importanţă faptului.

După ce se întoarce în Bucureşti, este înaintat de MANUILA. Nu poate înmuri ceea ce.

După 23 August, în repetate rânduri, roagă pe MATILDA STEFANESCU să distrugă materialul în legătură cu activitatea lui de peste Bug. Ultima dată a rugat-o în preajma verificării. MATILDA declară că a găsit nişte material în care LEVENTE demonstra "superioritatea gospodăriilor particulare faţă de colhoz" şi că a distrus acest material, anunţân-

du-l pe LEVENTE.

M.L. caută să ascundă acest fapt: inițial declară că după 23 August a văzut-o pe MATILDA numai de 2-3 ori. Apoi recunoaște că s'au întâlnit de mai multe ori, dar nu i-a cerut să distrugă materialul ci i-a spus că "dacă va găsi pe acolo hârtii de ale lui, să le arunce deoarece nu-i mai trebuiesc". Nu recunoaște dându-și seama că nu putem dovedi întâlnirea din preajma verificării. Recunoaște că a scris "ceva material" despre colhozuri și că le-a dat o formă "obiectivă" deoarece nu voia să riște de a fi demascat ca admirator al U.R.S.S.

Intrebat despre legăturile cu Pătrășcanu, afirmă că erau în relații proaste, dar nu poate explica de ce a căutat să-l acopere, permițând lui Rațiu să-i dea cartea din biblioteca lui MIHAI.

Nu poate da explicații de ce nu a luat măsuri împotriva lui Ghidionescu, pe care îl știa că a fost agent al Siguranței.

Concluzii, Propuneri.

Din analiza faptelor cât și a comportării lui în timpul anchetei /nu recunoaște decât în fața probelor și că atunci felurite versiuni/ reiese că LEVENTE a avut o acțiune compromițătoare în trecut și s'a săbătut permanent de a șterge urmele. Reiese că a căutat să denatureze relațiile cu Pătrășcanu.

Credem că a putut fi folosit de către MANUILA care îl știa compromis. /Pe Manuilă, după 23 August, l-a băgat în mai multe comisii ca specialist/.

Legate de el apar numele: KOPFLER, FORIS, RATIU, BETEA, PATRASCANU, GOLOPENTIA.

Socotim că adâncirea anchetei pe această linie va putea lămurii multe, cu atât mai mult cu cât trebuie să ținem seama de învergunarea cu care permanent a căutat să sugereze că este o victimă a celor care vor să-l compromită cât și neruşinarea cu care a mințit tot timpul anchetei.

245
13
STRICT-SECRET

Tovarășe SERGHEI,

Îți scriu pentru ultima oară, încurajat de o privire de a ta cinstită, luminoasă pe care am surprins-o Marți seara când mă întrebai dacă iubesc Partidul.

de ce
Până la acea privire te uram ca pe călăul meu, de atunci cred că vrei doar, pentru Partid, să afli adevărul.

de ce ai spus
Tovarășe SERGHEI, niciodată nu m'am gândit să fac rău Partidului! Niciodată nu am făcut acte de trădare, de spionaj, de ajuto-rare conștientă a dușmanului nostru de clasă. Nu am cules acele date privitoare la nr. membrilor decât numai pentru că nu le-au socotit deloc conspirate, secrete, pentru că se aflau la frimăriile nemțești (ca la Alexandrovca) și în gura tuturor. Nimic nu mi s'a părut mai puțin conspirat decât numărul celor ce fac parte dintr'un Partid Comunist legal, oficial, de guvernământ, în care, calitatea de membru de partid, mai ales la sate, este așa de rară încât este cunoscută și stimată de toți. Așa am crezut eu atunci și așa era în fapt. Lectura Constituției Staliniste și a diverselor cărți sovietice îmi lăseseră această impresie și nimeni nu m'a învățat atunci altfel. Am crezut că procedând cum am procedat mă achit cât mai eficient (și fără a-i da lui GOLOPENTIA vre-o informație politică cât de cât prețioasă) de obligațiile ce-mi reveneau.

dar dacă nu mi s'a spus și de ce ai acceptat
Dacă cumva, în urma rapoartelor mele, i s'a întâmplat vre-un rău vreunui tov. sovietic ar fi foarte trist și grav pentru mine, dar nu pot să cred asta.

deformare în loc de adevărat
Tov.SERGHEI, iubesc Uniunea Sovietică și mi-a părut totdeauna rău că nu sunt rus. Cred că în această privință am mers până la a adapta o poziție nejustă de desconsiderare a propriului meu popor.

Sunt un internaționalist convins și am militat totdeauna pentru unitatea mișcării muncitorești internaționale și pentru o conducere unică exercitată de tov.STALIN, cel mai genial conducător al proletariatului internațional.

Ca o dovadă pentru cele de mai sus, îți reamintesc (se poate cerceta) că am avut o discuție la Ministerul Industriei și Comerțului (1947 sau 1948) pe care am provocat-o eu, cu tov.GASTON, BARLADEANU și ZEIGER în care am combătut, tocmai în baza internaționalismului și conducerii sovietice, anumite tocmeli cu U.R.S.S. și expresii

14. 240

nejuste folosite de tov.GASTON, de felul următor : " o să vadă ei Rușii produs, pe dracu". Tov.BARLADEANU poate fi întrebat și va reda neapărat spiritul în care am cerut eu să se discute.

Tov.SERGHEI, nu am cerut niciodată MATILDEI sau altcuiva să distrugă lucrări de ale mele din U.R.S.S.!

Nici nu este probabil să fi existat o mapă " LEVENTE ", articolul scris de mine trebuie să fi fost în mape revistei " Sociologie Românească" și rapoartele mele în mapele cu formularele de recensământ ale raioanelor.

Niciodată n'am socotit - și aceasta este cea mai gravă eroare a mea pentru că presupune lipsă de principiălitățe până la inconștientă - că am material compromițător pentru mine la Statistică!

Dece atunci această declarație provocatoare a MATILDEI?

Pentru că fără îndoială că dușmanii noștri, folosind greșelile mele vor să mă compromită.

Tov.SERGHEI, îți scriu ca unui frate mai mare : nu lăsa să fii lichidat (compromis și distrus). Poți să mă salvezi, fă acest bine unui om cu foarte multe greșeli dar în fond cinstit, folositor mișcării și dornic să trăiască și să muncească liber și pentru ai săi, dar mai ales pentru Partid.

Stiu că ai destulă influență, că cuvântul Dtale apasă greu, convinge: pe tov.din conducere, fă gestul ăsta frățesc și nu va fi rău pentru Partid și conștiința Dtale va ști (cu bucurie) că a îngăduit unei vieți să trăiască liber.

Tov.SERGHEI, dacă împrejurări speciale (nu văd care!) ar cere să plec din Teră, cu multă bucurie aș munci din răspuțeri, departe, cât de departe pentru Partid, pentru construirea socialismului. M-aș descurca poate mulțumitor și în organizarea unui colhoz, or sovhoz, or M.T.S. (în afară de oarecare experiență, predau în al 2-lea an, la Institutul Economic, cursul de "Economie agrară, organizarea și planificarea agriculturii").

Stiu că poți vorbi în această privință cu tov.Sovietici, dacă conducerea Partidului este de acord.

Tov.SERGHEI, este ultima oară când îți scriu, în speranța (singura) că îți vei călca pe inimă și mă vei ajuta, mă vei învia. Si dacă o vei face, repet, nu-ți va părea rău nici ca bolșevic, nici ca om.

Si am avut o primă criză de nervi. Situația mea de neanchipuit vrodată de mine - să fii arestat de partid - mă macină în așa fel încât în curând mă voi neusterahiza.

Regimul, nerecunoașterea tuturor invinuirilor ce mi se aduc, veșnica mea batjocorire ("bandit", "canalie", "borfaș",etc.etc.) toate acestea vor sfârși prin a mă zdruncina nervos, a mă neurasteniza.

Cum - cu la
tuturor

aplicativ Dacă rugămintea mea nu este posibilă (adică dacă mi se refuză o viață demnă) te rog cu disperare, fii de acord cât mai repede, cât timp mai mă pot încă controla și ține de cuvânt, cu proba (sinuciderea) pe care am propus-o pentru a avea parte cel puțin de o moarte demnă. 247 15

ss.M.LEVENTE

Duminică 2.III.1950

STRICT-SECRET

P.S. Roagă-l și pe tov.GHEORGHIU să mă ajute.

cum mă dăruiesc

testu

Tov.anchetator,

Felul în care a decurs cercetarea de aseară mă face să cred că îmi va fi imposibil să-mi dovedesc nevinovăția (adică faptul că nu am trădat și nici n'am intenționat vreodată să trădez Partidul și conducerea sa). Probabil că lanțul provocărilor, bine pus la punct, abea începe cu MATILDA.

Deaceia, propun o ultimă probă și anume:

Se știe că în momentul morții oamenii nu mint, sau dacă vreodată mint mai puțin, păi tocmai când mor sunt mai sinceri.

Eu iubesc viața (partidul, munca mea dela Facultate, soția și copilul, etc.).

Sunt gata totuși (dacă mi se dă un pistol cu un singur foc) să răspund la întrebarea dacă am trădat vreodată Partidul sau dacă am intenționat să-l trădez (fie împreună cu KOFLER sau PATRASCANU, BETEA, RATIU, MANUILA, GOLOPENTIA, etc), în secunde de premergătoare sinuciderii mele.

Sunt gata în aceleași momente, să afirm dragostea mea față de Partid, conducerea sa, U.R.S.S. (pe care o socot prima mea Patrie), tov.STALIN, dragoste pe care am avut-o în fond întreagă chiar când m'am datat la critici și palavrageli. Aș striga : Să trăiască Partidul, să izbândească Revoluția Proletară"!

Stiu că pot părea un romantic, cam desechilibrat. Dar când lucrurile se complică, nu ved nici pentru anchetă nici pentru mine altă ieșire. Pentru mine altă ieșire care să le îngăduie tovarășilor cu care am muncit și alor mei să-mi păstreze o amintire curată.

Partidul, să se convingă că nu am trădat, declarațiile învățate bine și spuse pe derost ale MATILDEI apoi probabil GOLOPENTIA, MANUILA, BETEA, nu i-ar da această puțință cu toate protestele mele, mai ales că memoria mea mă trădează și ea adesea.

Te rog, tov.anchetator, comunică-i propunerea mea tov.

SERGHIU și rugămintea mea fierbinte de a obține cât mai repede aprobarea conducerii Partidului pentru o asemenea probă.

ss.LEVENTE MIHAIL

2.III.1950

o să ajungem
cât mai
curând
la
lucru

Tov.anchetator,

Felul în care a decurs cercetarea de aseară mă face să cred că îmi va fi imposibil să-mi dovedesc nevinovăția (adică faptul că nu am trădat și nici n'am intenționat vreodată să trădez Partidul și conducerea sa). Probabil că lanțul provocărilor, bine pus la punct, abea începe cu MATILDA.

Deaceia, propun o ultimă probă și anume:
Se știe că în momentul morții camenii nu mint, sau dacă vreodată mint mai puțin, păi tocmai când mor sunt mai sinceri.

Eu iubesc viața (partidul, munca mea dela Facultate, soția și copilul, etc.).

Sunt gata totuși (dacă mi se dă un pistol cu un singur foc) să răspund la întrebarea dacă am trădat vreodată Partidul sau dacă am intenționat să-l trădez (fie împreună cu KOFLER sau PATRASCANU, BETEA, RATIU, MANUIA, GOLOPENTIA, etc), în secunde de premergătoare simuciderii mele.

Sunt gata în aceleași momente, să afirm dragostea mea față de Partid, conducerea sa, U.R.S.S. (pe care o socot prima mea Patrie), tov.STALIN, dragoste pe care am avut-o în fond întreagă chiar când m'am dat la critici și palavrageli. Aș striga : Să trăiască Partidul, să izbândească Revoluția Proletară"!

Stiu că pot părea un romantic, cam desechilibrat. Dar când lucrurile se complică, nu văd nici pentru anchetă nici pentru mine altă ieșire. Pentru mine altă ieșire care să le îngăduie tovarășilor cu care am muncit și alor mei să-mi păstreze o amintire curată.

Partidul, să se convingă că nu am trădat, declarațiile învățate bine și spuse pe derost ale MATILDEI apoi probabil GOLOPENTIA, MANUIA, BETEA, nu-i-ar da această putință cu toate protestele mele, mai ales că memoria mea mă trădează și ea adesea.

Te rog, tov.anchetator, comunică-i propunerea mea tov. SERGHEI și rugămintea mea fierbinte de a obține cât mai repede aprobarea conducerii Partidului pentru o asemenea probă.

ss.LEVENTE MIHAIL

2.III.1950

DECLARAȚIE

Subsemnatul LEVENTE MIHAIL, cu ultimul domiciliu în București, Str. Alexandru No. 44, declar următoarele :

Atunci când a fost găsit BETEA și DUTESCU în mașină cu MAX MANOLESCU și al 2-lea Secretar al legației americane, m'am gândit că atât BETEA cât și DUTESCU sunt din anturajul lui PATRASCANU (BETEA știam că a avut legături cu PATRASCANU înainte de 23 August și că are - prin intermediul lui PATRASCANU o bursă pentru Franța și DUTESCU a fost șeful de cabinet al lui PATRASCANU) și că prezența lor alături de secretarul legației americane înseamnă sau poate însemna că PATRASCANU are legături cu americanii și că merge pe o linie străină de linia partidului, ținută după discursul lui PATRASCANU la Cluj, am înțeles că PATRASCANU are o linie proprie în problema națională deosebită de a Partidului.

Știam că RATIU este în anturajul lui PATRASCANU.

După plecarea regelui am aflat că RATIU a sustras din Biblioteca regelui o carte cu dedicația lui PATRASCANU.

Eu am fost de acord că poate să-i dea cartea lui PATRASCANU (după ce am văzut dedicația și am socotit că n'are nici-o importanță).

L-am susținut pe RATIU și față de Comisia Centrală de Control deși știam toate aceste lucruri până în ziua dării lui afară.

Nu știu dacă în ziua arestării lui BETEA l-am trimis pe RATIU în provincie.

Tov. FILIPESCU nu i-am comunicat referitor la faptul că RATIU făcea parte din anturajul lui PATRASCANU și nici că era prieten cu BETEA. (nu mai contam pe prietenia dintre ei).

După ce RATIU mi-a comunicat că a avut legături cu BELIU ȘIEBER și că a suferit influența anti-partinică a acestuia, nu am comunicat partidului aceasta.

A doua zi RATIU a fost ridicat, am bănuț de ce este arestat și totuși n'am comunicat nimănui ce mi-a spus.

ce mi-a spus în legătura cu Patrascanu
ss. MIHAIL LEVENTE

1. III. 1950

DECLARAȚIE

Subsemnatul *Leonte Iulian*, domiciliat în București,
Str. *Alexandru M.*, declar următoarele :

Nu am comunicat activitatea mea în U.R.S.S., în părțile care nu făceau cinste unui membru de partid ci dimpotrivă constituiau pete grave (adică activitatea constând din întocmirea rapoartelor asupra stării de spirit a populației și asupra numărului membrilor de partid, candidaților și comsomolilor) nici tov.SASA SIDOROVICI, nici legăturilor mele de partid, nici apoi la verificare pentru că - simțind încă din ilegalitate că constituie o pată pentru mine, am ocolit-o, am căutat s'o uit, s'o ascund, să-i micșorez însemnătatea.

Am simțit tot timpul că este o piedică în calea promovării mele politice, promovare pe care am dorit-o, și am ocolit-o atât de mult încât în bună măsură unele părți începusem să le uit.

În schimb, am scos mereu în față, mi-am improspătat în memorie numai părțile pozitive din activitatea mea.

Fără nici-o îndoială că am înșelat astfel Partidul, i-am răpit apoi din timp, am dat deci apă la moară dușmanului de clasă.

Leonte Iulian
ss. *[redacted]*

1.III.1950

Ajutați-mă să pot fi în continuare membru de Partid.
Puneți-mi întrebările directe - să mi se pună întrebările
de bază asupra, faptelor care nu pot fi uitate să răspund clar.

Leonida Mihail
SS ~~XXXXXXXXXX~~

1.III.1950

DECLARAȚIE

Am fost revoltat de provocarea făcută de MATILDA
fiindcă mă socot comunist și mă dor interesele Partidului și
adevărul.

Levente Mihai

SS. [REDACTED]

1.III.1950

mi continuăm cu M. după
curântul tău de comunist - / și ca să te
amintim
~~mi fiindcă~~

și o să facem în fața ta
până unde merge sufletul tău negru

DECLARAȚIE

Lucrare despre sovhozuri n.am făcut în nici-un caz fiindcă nici n'am vizitat sovhozuri.

Despre colhozuri am avut multe notări în carnet și am intenționat să extrag date sintetice pentru toate colhozurile vizitate.

O lucrare propriu zisă cu comentarii defavorabile sovieticilor așa cum s'a arătat de MATILDA, nu am făcut, nici despre colhozuri.

Nu știu dacă nu am dat lui GOLOPENTIA vreun tablou cu cifre privind producția colhoznică. Într'un asemenea tablou pe care eventual l-am făcut și dat se găseau date de felul următor: numărul colhozurilor, suprafața în desitin repartizată pe fel de folosință și în principal producția la desitină: înainte de colectivizare, în perioada colectivizării (scăzută față de cea dinainte), și după consolidarea colhozurilor (superioară și în continuă creștere față de cea de dinainte de colectivizare, adică particulară).

Leonte Mihai

ss. [REDACTED]

1.III.1950

DECLARAȚIE

Subsemnatul ~~Levente Artaș~~, domiciliat în București Str. ~~Levente Artaș~~, declar următoarele :

Tot ceea ce spune MATILDA despre mine în legătură cu materialul dela Statistică și IOANOVICI, întâlnirile după Victoriei și convorbiri cifrate telefonice cu mine în legătură cu materialul Statistic din Ucraina cași comunicările către APOLOZAN și prin LAZAROIU sunt provocări.

Ei i-am spus că minte și că este o provocare ceea ce afirmă despre o lucrare privind colhozurile și sovhozurile întocmită de mine și înaintată lui GOLOPENTIA și că conținutul că oamenii au fost forțați să intre în colhozuri, că producția colhozurilor este inferioară cele individuale.

Declar aceasta cu toată conștiința și mi asum răspunderea morală.

SS. ~~Levente Artaș~~

DECLARAȚIE*Levente Mihai*

Subsemnatul *Levente Mihai*, cu ultimul domiciliu în
București Str. *Alexandru*, fiind întrebat declar următoarele :

1. = La 13 Ianuarie 1950,
la ancheta făcută de
Partid ai afirmat că nu ai
adoptat în nici-o împre-
jurare nici-o linie
oportunistă antipartinică?

Afirmația de atunci nu
reprezintă adevărul.

2. = Cu aceeași ocazie ai
declarat: " cu prilejul
verificării mele nu am
ascuns nimic din trecutul
sau care ar fi putut
interesa Partidul"
Ai spus adevărul sau ai
mințit spunând acest
lucru?

Nu am spus adevărul.

3. = Întrebat cu aceeași
ocazie ai declarat
" nu am fapte de amintit
dela Statistică, dacă
Partidul merge pe linia
asta se bazează pe informa-
ții greșite".

Nu am spus adevărul.

4. = Cu ce scop ai afirmat că
dacă Partidul merge pe linia
aceasta se bazează pe
informații greșite?

Pentru că am urmărit să fiu
cercetat în stare de libertate, la Partid.

de a

5. = Întrebat cu aceeași
ocazie despre MATILDA
am declarat că "e o
poveste cu relații de
dragoste dinainte de
23 August" și că am
avut oarecare bănuială".

N'am spus adevărul.

6. = În declarația dela
17 Ianuarie 1950 referitoare
la misiunea în U.R.S.S. ai
arătat că ea se rezuma la:
completarea de formulare,
difuzarea de pachete și
manifeste. Ai mai arătat că
activitatea a mai comportat
poate întocmirea unui mic
studiu și a unor schițe
monografice din proprie
inițiativă.

N'am spus adevărul.

7.- În scrisorile către tov. Secretari ai C.C. ai cerut să fii eliberat.
Ai afirmat că ai fost și ești cinstit față de Partid că n'ai ascuns și n'ai nimic de ascuns că totul se bazează pe acte strecurate de dușmani?

8.- În declarația din 23 Ianuarie 1950 afirmi că ai notat numărul membrilor de Partid și Comsomoli numai din Alexandrovca și că nu le-ai transmis nimănui ?

9.- La 25 Ianuarie 1950 afirmi că ai strâns aceste date din curiozitate determinat de lectura cărții lui SOLOHOV acesta era adevărul?

10.- Cum se face că atunci când ai fost întrebat pentru ce le-ai scris ai arătat că le-ai strâns numai din curiozitate deși știai că le-ai strâns și pentru satisfacerea nevoilor profesionale?

11.- Mi se prezintă să citesc următoarele: " De ce ai mințit când ai afirmat că nu ai cules date, politice decât numai din satul Alexandrovca "

La care ai răspuns "Intrucât îmi era neplăcut să insist asupra acestei probleme pentru că fiind arestat și cercetat cu privire la activitatea mea de pe teritoriul U.R.S.S. Culegerea datelor politice mi-a apărut ca cea mai gravă acuzație ce mi se poate aduce și deci am căutat să micșorez această activitate. E declarația D-tale ?

12.- În zilele de 30 Ianuarie, 31 Ianuarie, 1, 2, 3, 4, 6 și 11 Februarie, fiind întrebat dacă mai ai ceva de declarat ai afirmat că n'ai nimic de spus . Spuse-și tot adevărul până atunci?

13.- La 13 Februarie 1950 ai declarat că numărul membrilor de partid l-ai declarat într'un carnet personal și că nu l-ai transmis nimănui. Această afirmație reprezintă adevărul?

25 257
În momentul în care scriam aceste scrisori nu declarasem nici despre faptul că echipa făcuse rapoarte false despre starea de spirit cu conținut anti-sovietic și nici faptul că notasem în carnetul meu personal numărul membrilor de Partid, al candidaților și comsomoliștilor. Nu declarasem nici ceea ce spusese RATIU în legătură cu BELLU SILBER.

Nu am spus adevărul.

Le-am strâns atât pentru a-mi satisface curiozitatea, așa cum am arătat, cât și pentru a întocmi studii derute de Statistică.

A fost mai vie preocuparea aceasta (curiozitatea) și mi-a rămas mai bine întipărită în memorie.

Am scris numai despre Alexandrovca pentru că mi-am amintit întâiu de ea.

Da este declarația mea din 26 Ianuarie 1950.

Nu spuseseam tot adevărul.

Cu excepția satului ALEXANDROVCA nu le-am transmis. La ALEXANDROVCA le-am transmis lui STEFAN POPESCU, în cadrul schiței monografice a satului Alexandrovca pentru a le trimite lui GOLOPENTIA.

14. = La 27 Februarie 1950 declari: "că în notările personale netransmise nimănui ai trecut nr. membrilor de partid și că în rapoartele pe care le înaintai lui ȘTEFAN POPESCU nu ai trecut numărul membrilor de partid. Reprezintă adevărul această declarație a D-tale?"

Fără Alexandrovca, unde luasem cu toții datele, reprezintă adevărul.

15. = Într-o altă declarație referindu-te tot la numărul membrilor de Partid afirmi că nu ai trimis lui ȘTEFAN POPESCU (asemenea rapoarte) fiindcă culegerea acestor date o făceai din inițiativă personală neintrând în cadrul obligațiilor față de el.

Da, acesta este adevărul.

Acesta este adevărul ?

16. = Ti se prezintă foto-copia raportului dela Vodina-Lorina Il recunoști ?

Da, îl recunosc.

17. = Ce conține acest raport la punctul politic ?

Conține numărul membrilor de Partid și anume: 10 comuniști, 6 candidați, 30 comsomoliști.

18. = De cine este vizat acest raport ?

Este vizat de ȘTEFAN POPESCU.

19. = Ai spus adevărul sau ai mințit când ai afirmat că n'ai înaintat asemenea rapoarte lui ȘTEFAN POPESCU?

Am mințit.

20. = Dece ai mințit ?

Nu mi-am amintit.

21. = La 27 Ianuarie 1950 afirmi că nu știi despre rapoarte asupra stării de spirit întocmite de ȘTEFAN POPESCU.

Nu spuneam adevărul.

22. = La 28 Ianuarie 1950 declari că știai că POPESCU întocmea rapoarte despre starea de spirit dar nu știai nici cum le făcea, nici nu le-ai văzut?

Nu spuneam adevărul pentru că lectura lor se făcea în comun.

23. = La 30 și 31 Ianuarie 1950, la 1, 2, 3, 4, 6 și 11 Februarie 1950 întrebai dacă mai ai ceva de declarat afirmi că n'ai nimic de spus

Nu spuneam adevărul, nu spusesem tot.

Spuse-și tot?

24. = La 13 Februarie 1950 afirmi că nu știi dacă POPESCU a dat curs Notărilor de a întocmi rapoarte despre starea de spirit. Era adevărat acest lucru ?

Nu spuneam adevărul.

25.- La 23 Februarie 1950, declară că știind că se cer rapoarte despre starea de spirit ați hotărât să se întocmească asemenea rapoarte în care să se arate că starea de spirit este "bună" adică ostilă Sovietelor și favorabilă lui Antonescu și că moldovenii sunt "pașnici" și nu sunt cu bolșevicii".

Da, reprezintă adevărul.

În continuare declară că ai fost de acord cu asemenea linie și mai mult că ai contribuit la elaborarea și adoptarea ei în mod hotărâtor.

Reprezintă, această declarație adevărul ?

26.- Ai avut cunoștință de conținutul acestor rapoarte?

Da, pentru că lectura lor se făcea în comun.

27.- Prima dată când ai fost anchetat despre MATILDA ȘTEFANESCU, ai fost întrebat dacă i-ai cerut să-ți distrugă materialul din U.R.S.S. Statistică - și ai răspuns că nu?

Am cerut MATILDEI să-mi trizeze ce am la statistică (în biroul meu) să-mi aducă cărțile și caetele cu rezumate din timpul facultății și restul să-l distrugă.

28.- Când i-ai făcut această cerere?

În toamna anului 1944 (luna Octombrie sau Noembrie).

29.- Când i-ai mai cerut?

Nu i-am mai cerut.

30.- Ce material ai luat în U.R.S.S.

Am completat formulare de recensământ, am întocmit rapoartele însoțitoare în care erau și datele politice, mi-am făcut notări într'un carnet personal referitoare la colhozuri cuprinzând și date politice și la București, în baza materialului cules, am întocmit un articol pentru Revista "Sociologia Românească" cuprinzând date și considerații asupra așezării și răspândirii moldovenilor în raioanele Companievca și Ustinovca.

Diverse alte note și în carnet.

Alte lucrări scrise n'am mai făcut.

31.- Dece am ascuns activitatea și materialul întocmit în Ucraina, Partidului?

Pentru că nu-i acordam o prea mare însemnătate și știam că voi fi aspru criticat.

Dau prezenta declarație de voie, conștient și nesilit de nimeni.

Leonte Miliac

SS

1.III.1950

ora 1,05

STRICT CONFIDENTIAL

contra
seu notă nr.

146
187
28
Tor. Inghie
Trinit
copie
notă nr. 146
NOTA

În timpul războiului antonescian, conducerea Institutului Central de Statistică, a trimis două echipe de specialiști statisticieni în Transnistria și peste Bug, cu scopul identificării populației de origine română, în interiorul țării.

După cum se vede din alăturatul document în copie, echipele și-au îndeplinit și chiar depășit sarcinile primite.

Pe cale informativă s'a stabilit că, comisiile care au lucrat în Transnistria au avut următoarea componență : conducător RATIU, echipa I-a : Biji Mircea, Levente Mihail, Meca Vasile (lucrează la A.F.S.M.), Popescu Stefan, Corbea Dumitru (scriitor, lucrează și la Sod. de Radio), Oancea Nicolae (deputat), Bacur Schiopu, Mănescu Cornel (Colonel în M.A.N.); Echipa II-a : Dr. RACOVITA, Retegan, Economu și alții (toți din I.C.S.) Susnumiții au primit mari sume de bani drept prime de deplasare.

Pe baza datelor de furnizare de aceste echipe s'au făcut deplasări de populație și bunuri din U.R.S.S. în țară.

ROMANIA
PRESIDENTIA
CONSILIULUI DE MINISTRI
Institutul Central de Statistică
Nr. 92151/20.9.1943

București, 20 Sept. 1943

188
29

Domniei-Sale
Domnului Prof. Mihai Antonescu
Vice-Președinte și Președinte Ad-interim
al Consiliului de Miniștri.

Domnule Prim Ministru,

Institutul a fost însărcinat, prin hotărârea Consiliului de Miniștri dela 13 Noembrie 1941, să trimită în Ucraina 15 funcționari, cari să identifice familiile românești de peste Bug în vederea repatrierii lor de către Subsecretariatul de Stat al Românilor, Colonizărilor și Inventarului.

Terminând în August 1943 înscrierea Românilor din satele de lângă Donet, echipa constituită de elemente de frunte, și-a îndeplinit misiunea întrecând nemurările dificultăți întâmpinate : întârzierea de câteva luni la primirea autorizațiilor germane și a vehiculelor, diminuarea numărului membrilor prin chemări la regimente, nevoia de a se descurca în regiuni vaste lipsite complet de unități românești, hrană proastă, boli contagioase. Pe lângă opera statistică de identificare, executată cu metode ingenioase, devenite posibile prin contribuția Consiliului de Patronaj și a Ministerului Propagandei, s'a cules cu folosirea la maximum a timpului disponibil și un foarte valoros material documentar, care asigură o cunoaștere completă a așezărilor românești dintre Bug și Donet (documente din arhive, aproximativ 250 piese de costum românesc, peste 1.000 fotografii în negru și colorat, folclor, obiceiuri, monografiile sumare și sate).

Comisia de repatriere a românilor de peste Bug de pe lângă Subsecretariatul Colonizărilor, care se află încă din Ianuarie și Februarie 1943 în posesia listelor nominale și a situațiilor celor 25.000 familii trăitoare pe malul stâng al Bugului și din regiunea Kirovograd, netrimetând pe teren până azi organe cu misiunea de a rezolva probleme-

mele practice ridicate de românii de peste Bug, membrii echipei de identificare n'au putut refuza totdeauna ajutorul în problemele practice în care li se cerea intervenția. Românii de peste Bug nu vedeau în ei pe statistician, ci pe reprezentantul României.

Una din problemele practice în care echipa a fost nevoită să intervină, a fost aceea a repatrierii lotului al doilea al locuitorilor din satul Dunajewka (35 km. sud de Melitopol), Toți locuitorii români ai acestui sat primiseră dela Corpul de Cavalerie autorizații de emigrare, cu destinația Județul Cetatea Albă, eliberate de Passierscheinstelle Charcow.

În nesiguranța creiată prin deplasarea frontului în cursul iernii, numai o parte a plecat, vânzându-și pe nimic averea mobilă și părăsind casa și averea din colhoz.

Statisticianul A. RATIU, care a executat lucrările de identificare în Jud. Melitopol, a fost rugat de familiile rămase la Dunajewka să-i ajute să-și poată lua cu prilejul repatrierii pe care doreau s'o facă în toamnă. Șeful echipei de identificare a izbutit să angajeze în așa fel tratativele cu autoritățile germane, încât acesta să accepte nu numai familiile românești ce se repatriază să primească autorizația de a-și trece peste Bug averea individuală (4 500 oi merinos și 100 vaci) ci să primească și o cotă, parte din averea colhozului (700 oi merinos, 60 cai și 2 tauri) și banii realizați din vânzarea curților. Îndată după încheierea tratativelor, în ziua de 7 August, Șeful echipei a comunicat telegrafic D-lui General Aramă, Președintele Comisiei de Repatriere, dorința lotului al II-lea repatriat din Dunajewka de a fi așezați în Basarabia, într'unul din satele germane despre care li se vorbise de reprezentanții Corpului de Cavalerie și nu în Transnistria. (La Dunajewka circulau șvonuri că lotul Nr. 1 așezat la început în Jud. Cetatea Albă, la Sărata, ar fi fost transferat apoi în Transnistria în colhozuri). Aflând la întoarcerea sa în București dela Fl.General Aramă că această dorință a oamenilor nu putea fi îndeplinită, fiind contrarie hotărârii principale a Domnului Mareșal Antonescu, conducătorul Statului, de a păstra satele germane din Basarabia de Sud pentru luptători, Șeful echipei de identificare a intervenit în ziua de 3 Septembrie la Dl. Subsecretar T. Dragoș, arătând că dată fiind calitatea excepțională a acestor repartiții (satul lot cu 15.000 oi merinos în 1929 și vii întinse se numărau printre cele mai prospere

colonii de pe malul mării Azov) trebuie să se evite decepționarea lor dela început și expunerea lor la riscul de a fi așezați într-o regiune cu administrație bazată pe colhoz, cum e Transnistria, după ce și germanii le-au îngăduit să iasă din colhoz. Răspunsul la acest demers a fost primit ieri 13 Septembrie, când a fost comunicată rezoluția Domnului Subsecretar de Stat Dragoș: "Se vor respecta întocmai dispozițiunile Domnului Mareșal. Vor fi aduși în Transnistria".

Stadiul actual al acestei probleme îl arată telegrama anexată a statisticianului A. RĂTIU, pe care șeful echipei de identificare l-a lăsat la Melitopol după terminarea lucrărilor de identificare, (comisia de repatriere cerând autorizația pentru acest lucru dela Institutul Central de Statistică) spre a evita lăsarea grupului dela Dunajevka care pleacă cu încredere, să se reazeze în sânul nației românești în voia întâmplărilor. Convoiul a plecat de câteva zile; Guvernământul înțelege să disperseze în 5 județe locuitorii unui sat care vin cu o frumoasă zestre de vite și de deprinderi, putând descăleca un sat model.

Față de această situație, avem onoarea a vă ruga, să ne acordați libertatea, justificată prin munca depusă în serviciul cauzei românilor de peste Bug, prin experiența câștigată în cursul ei, de a depăși mandatul nostru și de a vă ruga să prezentați Domnului Mareșal Antonescu, Conducătorul Statului, situația în care se găsesc repatriații dela Dunajevka și să faceți cu puțință așezarea lor în Basarabia de Sud. Acest sat este una din puținele așezări românești de peste Bug, ce a ajuns să fie repatriată, pentru că a avut parte de ajutorul unei unități a armatei și a plecat ca aducerea lui în țară să fie compromisă. Echipele noastre sunt cu toată ființa lor legate nu numai de ideea repatrierii acestor români îndepărtați, pe cari i-am descoperit în cuiburile lor uitate, cu eforturi cu adevărat extraordinare, ci și de însuși populația pe care a cunoscut-o, înregistrând-o om cu om și având cu ei discuții nesfârșite, cu convingerea că fac operă de apostolat și de câștigare de suflete românești pentru neamul nostru. Starea de spirit a echipei constituie pentru mine o obligațiune morală de a vă adresa Domniei Voastre, cu rugămintea de a lua sub ocrotirea Domniei-Voastre grupul românilor de peste Bug care dorește să vină în patrie și nu în Transnistria, unde pot fi expuși răzbunării politicei rusești.

Primiți, vă rog, Domnule Prim Ministru, asigurarea celei mai înalte considerațiuni.

Dr. SM/DE
20.IX.1943

Director General,

191
31

TELEGRAMA

Dl. Director Dr. ANTON GOLOPENTIA

Brezoianu 31

Bucuresti

Odessa, 15 Septembrie 1943

Nr.1.137

Garnitura cu satul Dunaevca a plecat spre Goltă pe ziua de 13 Septembrie însoțită de Dl. Economu și un ofițer dela Centrul de Indrumare Nr. 27. Turma de 1.590 oi se găsește pe șoseaua Cherson - Nicolaev. Au an sosit la Odessa pentru a lua în primire satul unde urmează a fi stabilite familiile colonizate. Nu există nici un sat pregătit în acest scop. Rezoluția Dlui Guvernator pusă pe telegrama Dlui General Aramă este ca cinci din județene Transnistriei să pună în reparație clădiri pentru aceste familii. În urma intervențiilor mele s'a făcut un referat către Dl. Guvernator pentru o revenire. Greutățile întâmpinate sunt neîntrecute. Vă rugăm să interveniți de urgență ca aceste familii să fie colonizate în Basarabia (Sărata) unde sunt cele 85 familii plecate din Dunaevca în primăvară. Socotim că numai o colonizare făcută într'un singur sat poate să păstreze unitatea. Nu are nici un rost ca aceste familii să fie împărțiate în cinci sau zece sate în niște case cari deabia urmează a se pune în reparație, când locuitorii satului Dunaevca trebuie să sosească din clipă în clipă. D. Herseni cere să trimiteți cinci sau șase din funcționarii Dvs. pentru a îndruma moldovenii evacuați din regiunile frontului. Aștept răspuns telegrafic la Direcția Muncii Odessa și în același timp la Goltă pe Chirova.

Rezultatul referatului făcut va fi comunicat de urgență.

ss. Ratiu

122
33

O DELEGATIE DE ROMANI DELA EST DE BUG
NE VIZITEAZA CAPITALA

Nici Mistrul, dar nici Bugul n'au oprit expansiunea Românească spre Răsărit. Așa se fac, că, încă de acum 2000 de ani în urmă, au plecat din Moldova, Muntenia, Transilvania și chiar din Banat Grupuri de români care au întemeiat sate în regiunile părăsite de Turcii și Tătarii înfrânți de armatele împărătesei Ecaterina a Rusiei.

Mulți însă au rezistat și astfel se face că astăzi au găsit sate curat românești ca Martinești, Grațcoie, Misa Gora, Bulgarca, Alexandrovca, Racova, Novo Grigorievca sau târgul Frumos. În alte sate elementul românesc depășește proporția de 50 la sută față de restul populației. Acestea sunt : Beleusovca, Noua Odesă sau Federeuca, Gasparenca, Spiridonovca, Mărculeasa, Serban Solona, Serbulovca, Pancev, Suboți, Micova și altele. În vara anului 1942, echipele Institutului Central de Statistică înzestrate de consiliul de Patronaj cu daruri de strictă necesitate pentru țărani, recensează populația Moldovenească dela Est de Bug și găsesc, până la data de 20 Decembrie 1942, 23.000 familii moldovenești.

Anul acesta, în luna Februarie a fost inaugurată de D-na Mareșal Antonescu o expoziție în localul Institutului Central de Statistică din Str. Brezoianu, în care se prezintă elementul românesc dela Est de Bug.

Astăzi seosește în țară, chemat de Ministerul Propagandei Naționale, un grup de români aleși din mai multe sate de peste Bug, pentru a se înregistra cu aparatele moderne aduse din străinătate, muzica populară și limba din aceste ținuturi, spre a se păstra astfel dovezile permanenței românești în răsăritul îndepărtat.

Oaspeții vor fi găzduiți sub îngrijirea Consiliului de Patronaj.

Vizita aceasta rară, va fi un fericit prilej de întâlnire între fii îndepărtați ai neamului nostru.

EXTRAS DIN ZIAR

1846
287
34
STRICT-SECRET

R E F E R A T

Priveste rezultatul cercetărilor făcute în perioada Octombrie 1949 - Mai 1950 în "Cazul PATRASCANU".

I.- ISTORIC :

La 10.XI.1947, organele Controlului Economic - pe atunci sub conducerea lui LEVENTE MIHAI - au arestat la aeroportul Băneasa, pe pilotul MAX MANOIESCU, pentru încercarea de a scoate fraudulos din țară, o cantitate însemnată de bijuterii și devize.

Dus sub stare de arest la sediul Controlului Economic, MAX MANOIESCU a reușit să fugă în aceiași zi, în condițiuni suspecte.

După constatarea fugii a fost trimisă imediat o echipă a Controlului Economic spre a-i supraveghea locuința aflată în cartierul Cotroceni.

În timpul supravegherii, echipa a fost sesizată de prezența unei mașini suspecte cu număr C.D. care a căutat să dispară.

După ce această mașină a fost forțată să oprească, doi dintre pasageri au reușit să dispară, în mașină rămânând DUTESCU DAN (fost funcționar la Oficiul de Presă britanic; fost șef de cabinet al lui LUCRETIU PATRASCANU) și FERGUSON VAUGHAN (al doilea secretar al Legației americane din București) care se afla la volan.

După legitimare, FERGUSON a fost lăsat să-și continue drumul, iar DUTESCU a fost reținut pentru cercetări.

În declarația sa, DUTESCU a arătat că unul dintre dispăruți era BETEA NICOLAE (funcționar al Institutului Central de Statistică și om de încredere al lui PATRASCANU - despre celălalt afirmând că nu-l cunoaște.

(Ancheta a stabilit ulterior că al doilea dispărut era MANUIA SABIN, fost director general al I.C.S.)

./.

IUTESCU a mai arătat că prezența sa în mașină se datora rugămintii lui BETEA de a-i servi ca translator în discuția între acesta și FERGUSON, discuție în legătură cu apropiate schimbări în orientarea politică a țării și că după afirmația lui BETEA - IUCRETIU PATRASCANU era în curent și de acord cu această problemă.

Între timp SABIN MANUIA și MAX MANOIESCU au reușit să fugă din țară iar BETEA s'a ascuns.

În Martie 1948 cu ocazia anchetei unei organizații legionare, s'a dat de urma lui BETEA care se pregătea să fugă din țară pe aceeași cale utilizată de MANUIA și MANOIESCU.

Fiind arestat și anchetat, BETEA a declarat că se pregătea organizarea fugii din țară - cu un avion pilotat de MAX MANOIESCU - a unui grup în frunte cu PATRASCANU și MANUIA și că discuția ce urma să o aibă cu FERGUSON, se referea la transportarea bagajelor grupului fugar, prin mijloace puse la îndemână de acesta din urmă.

În continuarea declarațiilor sale, BETEA a desvăluit manevrele lui PATRASCANU, făcute cu scopul de a deveni figura centrală în politica țării, în cazul realizării unui compromis dintre anglo-americani și U.S., compromis pe care-l dorea și-l credea apropiat.

Pentru complectarea declarațiilor lui BETEA, au fost arestați și anchetați următorii : RATIU ANTON - inspector la Controlul Economic, - PAVEL CONSTANTIN - director la I.C.S. și MICSA REMUS - procuror, fost la cabinetul lui PATRASCANU.

Declarațiile lor au confirmat pe cele ale lui BETEA.

În acest stadiu - Mai 1948 - la cererea forurilor superioare, Serviciul a întrerupt ancheta, care a fost preluată un timp de către organele de Partid.

Apoi, în Iunie 1948, BETEA, RATIU și PAVEL au fost predați organelor M.A.I.

În luna Octombrie 1949, Serviciul a primit încredințarea de a relua ancheta " cazul PATRASCANU ".

În vederea acestui scop, în perioada Octombrie 1949 - Mai 1950, au fost anchetați următorii:

- 1.- PATRASCANU IUCRETIU
- 2.- PATRASCANU ELENA

- 3.- CONSTANCE LENA - pictoriță - intima soților
PATRASCANU.
- 4.- BRAUNER HARRY - directorul Institutului de Folklor
amantul LENEI CONSTANCE și intin al
soților PATRASCANU.
- 5.- ZILBER HERBERT (BELU) fost director al Institutului de
Conjunctură și intin al lui
LUCRETIU PATRASCANU.
- 6.- BETEA NICOLAE }
7.- RATIU ANTON } funcționari la Institutul Central
8.- PAVEL CONSTANTIN } de Statistică.
- 9.- TOROSSIAN HERRANT - fost consul al R.P.R. la Paris
și intin al lui LUCRETIU
PATRASCANU. In prezent e con-
damnat pentru tentativă de
trecere frauduloasă a frontierei
- 10.- RUPENIAN EMANOIL - fost Director de Cabinet la
LUCRETIU PATRASCANU.
- 11.- NICOLAU JEAN - fost procuror general, apropiat
colaborator al lui LUCRETIU
PATRASCANU. In prezent e condam-
nat pentru spionaj.
- 12.- GOLOPENTIA ANTON - fost Dir. Grel. al ICS, intin al
lui MANUIA, in relații bune cu
LUCRETIU PATRASCANU.
- 13.- KETEGAN GEORGE - funcționar superior la I.C.S.
- 14.- STEFANESCU CONST.- funcționar la I.C.S.
- 15.- POMESCU STEFAN - scriitor, fost funcționar la
ICS, prieten cu ZILBER și
apropiat de LUCRETIU PATRASCANU
(Soția sa a fost tehnica lui
LUCRETIU PATRASCANU in perioa-
da 23 August).
- 16.- IOSHIOW M. - fost funcționar I.C.S.
- 17.- ZAHARIA ION - aviator, prieten cu MAX MANOLE-
SCU.
- 18.- GHEORGHIEU KLEANTE - fost secretar al lui MAX
AUSCHNITT - actualmente execută
la Alud o condamnare pentru
spionaj.
- 19.- POGONIANU VICTOR - fost funcționar superior la
Ministerul de Externe. Intin
colaborator al lui BUZESTI. In
prezent execută la Galati, o
condamnare pentru complot și
spionaj.
- 20.- XENOPOL RADU - fost mare industriaș. In pre-
sent execută la Văcărești o
condamnare pentru exorocherie.

- 21.= MARGULIES - fost membru de Partid. In prezent arestat la D.G.S.P. pentruch a fost informatorul Siguranței in timpul ilegalității.
- 22.=CONSTANTE ZIZI - sora LENEI CONSTANTE.= Eliberată
- 23.= CONSTANTE CTIN - tatăl LENEI CONSTANTE.= Eliberat
- 24.= STEINBERG GUTA - fost intin colaborator al lui MAX AUSCHNIT. Eliberat
- 25.= NISTOR ALEXANDRU - funcționar I.C.S. - Eliberat
- 26.= JEBELIANU ELISABETA - funcționară I.C.S. Eliberată

.. .. .

II.= GREUTĂȚILE PREZENTE LA DATA PRIZII ANCHETEI
DE CĂTRE SERVICIU.

O serie de fapte întâmplate anterior prelucrării de către Serviciu a problemei, au constituit greutăți serioase în obținerea unor rezultate pozitive.

Redăm aci pe cele mai esențiale.

1.= Suravegherea lui LUCREȚIU PATRASCANU înainte de
arestarea sa.

- insuficiență, cecece a împiedicat strângerea de material documentar asupra acestei perioade (23 August 1944 - Aprilie 1948) bogată în diferite contacte pe care PATRASCANU le-a avut cu diverși agenți anglo-americani cât și cu mai mulți emisari ai reacțiunii din țară.

- greșit organizată dându-i astfel posibilitatea să se sesizeze (telefonul interceptat) și să se păzească iar acum în timpul anchetei să aducă merou ca argument în favoarea lui faptul că a fost permanent înconjurat de neîncredere și lăsat pradă umeltirilor S.S.I.-ului.

2.= Metoda de anchetă:

- insuficiență studiere a individului cât și lipsa de material documentar, au făcut ca PATRASCANU să fie considerat și tratat la început ca un tovarăș care a greșit și nu ca un dușman.

Acest fapt a dus la aplicarea unor metode greșite de anchetă, care i-au dat posibilitatea să-și dea seama de natura acuzațiilor, de materialul ce stă la baza lor și deci să-și poată pregăti diferite metode de apărare.

Insuficienta pregătire a confruntării cu BETEA i-au dat posibilitatea să-și pună în aplicare planul de a zdruncina declarațiile acestuia, consolidându-și astfel poziția de negare și de " victimă a provocărilor ".

În ancheta lui ZILBER se constată că anchetatorii au recunoscut în fața lui că nu au nici-o probă asupra activității sale de informator al Siguranței în ilegalitate, dându-i astfel în mână un puternic " atout " de care a usat din plin, pozând în victimă a " uneltirilor făcute împotriva lui de unii membrii din C.C. "

3.- Subestimarea importanței problemei.

Manifestată prin neanchetarea în timp util a o serie de elemente, ale căror declarații ar fi putut completa rezultatul cercetărilor.

Astfel:

- RUPIENIAN arestat și început ancheta deabia în Octombrie 1949;
- HARRY BRAUNER, GOLOPENTIA ANTON, idem;
- TORROSIAN, deși arestat la începutul anului 1948 (pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei) este ținut în Aiud, fără a fi cercetat serios în problema PATRASCANU.

4.- Nerespectarea conspirativității și a izolării arestatilor.

- Soții PATRASCANU stau un timp împreună, ceea ce le permite să-și treacă în revistă faptele și să-și aranjeze răspunsurile.

- ZILBER este ținut în arestul comun ceea ce îi dă posibilitatea să aflu amănunte asupra " cazului PATRASCANU ".

- În celula lui ZILBER este introdus MARGULIES (cu misiunea de a-l trage de limbă?) adică singurul care ne-ar fi putut dezvălui că el a fost agent al Siguranței. În felul acesta li s'a dat cea mai bună ocazie de a-și pune de acord declarațiile.

- LENA CONSTANCE este ținută 4-5 zile într-o celulă alături de ZILBER. Cercetările noastre au dovedit că ei au comunicat prin țevă de la calorifer alcătuiindu-și un plan comun de apărare.

242
39

- LENA CONSTANCE a intrat în legătură cu BLENA PATRASCANU.

- tot LENA CONSTANCE este pusă în libertate și are astfel posibilitatea să distrugă o serie de urme și - în același timp - să-și alcătuiască împreună cu BRAUNER un plan comun de apărare.

- TOROSSIAN este lăsat la Aiud, în arestul comun, putându-se pune în curent cu desfășurarea faptelor.

- BETEA, RATIU și PAVEL sunt ținuți în arestul comun, având astfel posibilitatea să stabilească legătura între ei. (Menționăm că la predarea făcută de noi în Iunie 1948 am atras luarea aminte că ei trebuiesc ținuți singuri și separați în celulă și, pentru ca să nu se afle nici măcar de organele subalterne identitatea lor, au fost înregistrați sub nume false, de comun acord cu organele M.A.I.)

5.- Starea sanitară a unor arestați.

- BLENA PATRASCANU, grav bolnavă de Basedov.

- BETEA - principalul martor în pregătirea fugii, prezent de către noi sanatos și reprimat periclitat de ambele picioare și cu accese de demență. (6 luni i s'a aplicat un tratament medical foarte atent și în același timp unul din anchetatori a încercat să-i restabilească memoria. În momentul de față se găsește internat în Spitalul Central de boli nervoase, ne mai fiind nici o speranță de vindecare

- RATIU - martor important tot în pregătirea fugii, reprimat cu o peritonită tuberculoasă. (A fost necesară internarea lui timp de 2 luni într'o vilă și acum internarea în spital, pentru a-l menține în viață).

- PAVEL - reprimat într'o stare gravă de debilitate care l-a făcut impropriu anchetei timp de câteva săptămâni.

Toți trei (de a căror importanță în acest caz se gteia) ajunși în acest hal datorită lipsei de hrană și de tratament medical.

6.- Lipsă de continuitate în anchetă.

- Ancheta soților PATRASCANU întreruptă aproape 1 an

- LENA CONSTANCE, anchetată apoi eliberată

- ZILBER - anchetat la perioade lungi de timp și sporadic asupra problemei PATRASCANU.
- BETEA, RATIU, PAVEL, ancheta întreruptă mai mult de 1 an.

În felul acesta li s'a dat posibilitatea de a-și întocmi în liniște planul de apărare; alibiuri, versiuni diferite, etc.

III.- REZULTATELE DE PANA ACUM ALE ANCHETEI

Anchetarea grupului PATRASCANU în decursul acestor 6 luni, a permis ca, în linii generale, să-i putem stabili atitudinea și activitatea politică, pe care am socotit necesar să o împărțim în 4 perioade distincte :

- a.- până la 23 August
- b.- perioada 23 August
- c.- 23 August - Februarie 1948
- d.- Februarie 1948 - arestarea.

A.- PERIOADA PANA LA 23 AUGUST 1944

Din declarațiile celor anchetați, cât și din probele prezente în dosar, reies următoarele :

PATRASCANU : - atitudine opozitionistă și indisciplină față de conducerea Partidului (amenințări față de ILIE PINTILIE, plângeri la COMINTERN ; refuz de a se prezenta cu apărător în procesul unor greviști de la Grivița; înțelegere secretă cu AUSCHNITT în vederea " rezistenței antifasciste " etc).

- preocupare de a-și pune viața la adăpost (diverse și repetate angajamente scrise luate față de autoritățile fasciste, prin care se obligă să renunțe la orice activitate politică).

- neîncredere și ostilitate față de URSS (față de soția sa - infectată de mentalitatea anti-bolșevică a troțkist-ului italian VALLIANI - debitează o serie de calomnii despre conducerea partidului bolșevic " meritele " lui TROTSKI, BUCHARIN, KAMENEV, ZINOVIEV ș.a. prezentându-i ca niște victime ale "clicii " tov.STALIN).

204
41

- falsitate : față de Partid se prezintă ca pro-bolșevic, față de soția și clica lui își arată fața hidosă de dușman al bolșevicilor.

Toate aceste atitudini sunt confirmate de ELENA PATRASCANU; GUTA STEINBERG; KLEANTE GHEORGHIU.

PATRASCANU neagă cu învergunare poziția sa antibolșevică.

În ce privește celelalte atitudini, caută să le justifice fie prin faptul că Partidul era condus de trădătorul FORIS - deci era silit să acționeze astfel - fie, în cazul angajamentelor de a nu mai activa politic, arătând că aceasta era atunci linia trasată de Partid.

ELENA PATRASCANU : demnă de semnalat este influența trotskistă insuflată de VALLIANI și consolidată de PATRASCANU.

LENA CONSTANTE : legături strânse de prietenie cu BEIU ZILBER și cu NICOLAE GROSS (agent I.S. în România).

BEIU ZILBER - are în această perioadă de timp o activitate extrem de semnificativă;

- intră în contact cu mișcarea în 1917, cu care ocazie se întâlnește prima dată cu PATRASCANU.

- pleacă pentru continuarea studiilor în Franța unde joacă un rol printre tineretul mișcării (prin alții a fost în strânse legături cu trădătorul DORIOT). Nu reușește să-și ia diploma de inginer, titlu de care se folosește însă ca un impostor.

- reîntors în țară ia contact cu mișcarea prin MARGULIES (membru marcant în mișcare și - în același timp - omul Siguranței) dela care primește însărcinarea de a se duce de câteva ori la Viena ca să aducă bani pentru Partid. Cu ocazia acestei însărcinări păgubește Partidul cu câteva sute de mii de lei.

- în 1930 prin intermediul lui MARGULIES intră în organizația de spionaj a lui VICTOR ARADI. În momentul arestării acestei organizații ZILBER era la Paris. Deși află din ziare cele întâmplate, se reîntoarce în țară, este arestat și condamnat. Reușește să se rejudece procesul și este achitat.

- în condiții suspecte (evreu, bănuit de spionaj,

cunoscut ca membru de Partid) este angajat la Institutul de Conjunctură, unde ajunge peste puțin timp un " fac - totum ", fără ca Siguranța să protesteze asupra prezenței lui în acest post extrem de important al Economiei Românești.

Igi formează aci un grup de " admiratori " din: ILIE CONSTANTINOVSKI (actualmente în U.R.S.S.; GOGU RADULESCU; ROMAN MOLDOVEANU etc.)

Prin postul său are legături strânse cu o serie de " experți " economici străini și cu SABIN MANUIA.

În perioada proceselor de la Moscova, recunoaște că " a avut indoeii " asupra adevărului capetelor de acuzare, că " a fost zguduit " de faptul că majoritatea " cadrelor principale " ale partidului bolșevic sunt acuzate de trădare și că a comentat aceasta cu " admiratorii " săi, cari, însă, " nu aveau nici o părere ".

Odată cu venirea legionarilor este scos dela Institut. În toată această perioadă cât și în timpul războiului ZILBER (evreu, bătut de spionaj și comunist) trăiește în liniște și - mai mult - face afaceri cu câștiguri de milioane.

Activitatea de Partid nu a dus decât sporadic pentru că " într'un timp era ocolit, apoi se știa bătut de Siguranță deci s'a temut ".

INSTITUTUL CENTRAL DE STATISTICA : este înființat de către fundația ROKEFELLER care impune ca Director General pe Dr. SABIN MANUIA, bursier al acestei fundații.

Prin datele pe care le colecta, prin lucrările de studiu executate, I.C.S. împreună cu Institutul de Conjunctură controlau întreaga activitate economică a țării. (Menționăm că SABIN MANUIA era și membru în Cons. de Adm. al Institutului de Conjunctură.)

De remarcat că în cadrul I.C.S., SABIN MANUIA și principalul lui colaborator ANTON GOLOPENTIA au concentrat o serie de elemente tinere și capabile, a căror atitudine politică se situa la cele 2 extreme :

- de stânga: MICLE GHEORGHE, LEVENTE MIHAI, GOGU RADULESCU (un timp scurt), MANESCU CORNEL, DJAMO, PAVEL CONSTANTIN, RATIU ANTON, CORBEA DUMITRU, BETEA NICULAE, BUCUR SCHIOPUL, STEFAN POPESCU etc.

286
43

- de dreapta : BETEGAN GEORGE, MARINESCU - DUNARE,
TREBICI VIADIMIR, VIDICAN etc.

Ambele grupuri sunt tratate cu deosebită atenție de către conducerea I.C.S. (tolerarea absențelor, ajutoare pentru studii, scutiri de mobilizare etc.)

Odată cu începerea războiului anti-sovietic, I.C.S. alcătuiește din ei - sub conducerea lui GOLOPENTIA - mai multe echipe pentru recenzarea Moldovenilor dintre Prut și Bug și de dincolo de Bug.

Echipele își îndeplinesc conștiincios misiunile, care constau din :

- recenzarea Moldovenilor
- rapoarte despre starea de spirit (indicându-se și consigurația politică a localităților).
- împărțire de daruri și manifeste antonesciene
- pregătiri pentru " repatrierea " Moldovenilor în Basarabia.

În tot acest timp membrii lor au fost excelent remunerați. Toate acestea au avut darul ca să-i transforme în devotați ai lui MANUIA și GOLOPENTIA.

B.- PERIOADA 23 AUGUST

Se caracterizează printr-o activitate politică febrilă a principalilor " eroi ", activitate în strident contrast cu acalmia anilor 1939-1943.-

Astfel :

PATRASCANU, datorită toleranței antonesciene, stă în " domiciliul forțat " de la Poiana Tapului și își definitivează lucrările, pregătindu-și astfel o platformă politică și căutând ca, din punct de vedere teoretic să determine o orientare " proprie " a Partidului ;

Părăsește apoi " domiciliul forțat " și vine la București unde intră în contact cu conducerea Partidului (tov.EMIL BOENARAS) zbatându-se de a fi amestecat în toate acțiunile pe care Partidul le făcea pentru pregătirea actului de la 23 August.

Ace, în această perioadă o serie de acțiuni :

- stabilește legătura cu MANIU, prin linia ZILBER - MANUIA ;
- stabilește legătura cu agentul I.S.-ului, STEFANESCU ALEXANDRU (Mentionăm că acesta era în strânse legături cu SERGIU KOPIER).
- stabilește legătura cu Paletul prin STARCEA și VISOIANU.
- este în strâns contact cu MAX AUSCHNITT, știe de plecarea acestuia la Cairo și trimite prin el un mesaj secret;
- trimite un grup de 3 indivizi (BETEA, RATIU și ORANCEA oferii prin linia ZILBER - GOLOPENTIA) la Coranșebog cu misiunea de a lua legătura cu tovarășii închiși acolo (tov. TECHARI etc.) sub pretextul că le pregătește evadarea;
- pregătește ocuparea postului de radio-emisiune printr-un grup de funcționari de la I.C.S. în frunte cu GOLOPENTIA.
- pregătește un manifest " Armata Roșie vine ! " prin Zilber și prietenul acestuia MIHAIL SEBASTIAN.
- pregătește apariția " României Libere " prin STEFAN POPESCU (funcționar I.C.S.) și cu știrea lui SABIN MANUIA;..... etc.

Nu s'a putut stabili până acum care din aceste acțiuni erau făcute cu asentimentul sau știrea Partidului. (Șocotim că adevărul poate fi restabilit de către tovarășii BODNARAS, PARVULESCU și RANCHETZ).

Cert este însă că, în acest fel, PATRASCANU caută să-și creeze platforme de " element principal în pregătirea acțiunii de la 23 August " și să-și deschidă drum către conducerea Partidului.

BRIU ZILBER - este în tot acest timp alături de PATRASCANU, îi aranjează întâlnirile, îi găsește case conspirative și, în special, îi prezintă oameni: GOLOPENTIA, BETEA, RATIU, ORANCEA, STEFAN POPESCU, ILIANA POPESCU, (toți dela I.C.S.) TOROSSIAN, FLORIN TEODORU etc. Încearcă să-l strecoare și pe KLEANTE GHEORGHIU despre care știa că este agent I.S.

308
45

MANUILA și GOLOPENTIA sunt un fel de " activi "; intervin pentru tovarășii din lagăre; pun la dispoziție oameni și mașină pentru Misiunea de la Caransebeș; sunt în curent cu toate pregătirile grupului ZILBER - PATRASCANU, prin oamenii pe care îi oferă.

Astfel ei caută ca alături de PATRASCANU să-și creeze platforma de " antifasciști " și " colaboratori prețioși în pregătirea lui 23 August ".

Imediat după 23 August, PATRASCANU pleacă la Moscova pentru iscălirea armistițiului.

Adevărata lui atitudine față de acest act reiese din declarațiile ELENEI PATRASCANU.

- a considerat că armistițiul are condițiuni foarte grele și va apăsa pe umerii proletariatului și a țărănimii;
- și-a exprimat regretul că ocupația sovietică va izola politiceste România de Occident etc.

Tot cu această ocazie, din discuțiile avute cu ELENA, el își demască și scopul pentru care activase atât de intens în preajma lui 23 August.

- El și-a exprimat temerea că tov. ANA va reprezenta în România elementul de încredere al Sovieticilor și va impune în țară orientarea rusă, în viața economică, politică și culturală.
- Se temea că tovarășii care se vor întoarce din refugiu din U.R.S.S., vor prelua conducerea Partidului și-l vor înlătura.

Temerea care-l teroriza și pe ZILBER care-l reproșează lui PATRASCANU că " s'a dus la Moscova pentru a participa la un act istoric și, în timpul acesta, tovarășii l-au trecut aci pe linie moartă ".

C.- PERIOADA 23 AUGUST 1944 - FEBRUARIE 1948

După întoarcerea sa de la Moscova, PATRASCANU intră - ca reprezentant al Partidului - în componerea guvernelor SANATESCU și RADESCU.

Supărat de faptul că, în conducerea Partidului, nu i s'a acordat locul de frunte pe care-l viza, își creează

289
46

o platformă de persecutat, din cauze unor " rivalități personale "; are atitudinea veșnicului nemulțumit și seamănă nemulțumirea în jurul său.

El ocoleşte contactul cu tovarășii din conducerea Partidului și se înconjoară de o clică de oportuniști și dușmani ai Partidului; BELU ZILBER, TOROSSIAN, RUPENIAN, LENA CONSTANTE, HARRY BRAUNER, FULOPOL, BIRO, JEAN NICOLAU și grupul de la I.C.S. (GOLOPENTIA, BETEA, RATIU, STEFAN POPESCU) în spatele cărui sta SABIN MANUIIA.

Atât el, cât și clika sa, duc permanent o luptă dușmănoasă împotriva Partidului și liniei sale și anume :

1.- autopopularizarea sa și defăimarea conducerii Partidului - răspândesc zvonul că Sovieticii și unii tovarăși din C.C. au interesul să denatureze realitatea asupra lui 23 August nerecunoscând nici rolul lui, nici pe al burgheziei, nici pe al palatului. Fără știrea Partidului, PATRASCANU aranjează publicarea în " Jurnalul de Dimineață " a unui articol din care reese că el - PATRASCANU - a fost factorul principal la 23 August.

- se zbate pentru tipărirea și difuzarea cărților sale, în țară și străinătate, cu tendințe de a apare ca mare teoretician marxist. Editarea a făcut-o cu banii lui TOROSSIAN iar pentru lansarea lor în străinătate se folosește de BARU ZEVEDEI la Londra, BRETZEL la Roma și TOROSSIAN la Paris.

- ține discursul dela Cluj, bazat pe materialul oferit de către GOLOPENTIA și BETEA. Nu arată la C.C. nici planul discursului; dar cu cei doi îl discută pe larg.

- duce o campanie de " ajutorare " în Maramureș, trimițând echipe formate din funcționari de la I.C.S. care colectau doleanțele sătenilor și promiteau că dl. ministru PATRASCANU le va rezolva.

Primește dela XENOPOL, 100 milioane lei pentru campania electorală.

- se zbate pentru a deveni profesor universitar.

- lansează zvonuri tendențioase despre capacitatea unor tovarăși din conducerea Partidului.

48 310

- Caută să compromită pe tov.GHEORGHIU - DEJ rugându-l să vorbească la o întrunire a intelectualilor, pentru ca, după întrunire ZILBER să afirme că " tov.DEJ a ținut o conferință slabă și cu citate nenorocite și nejuste ".

- lansează zvonul că în conducerea Partidului s'au format 2 clici și că ambele se luptă de a-l strage de partea lor.

- lansează zvonul că unii tovarăși din C.C. vor să-l extermină. (Spune că la 24 Februarie 1945 comunistii au tras primii împotriva armatei și că a fost trimis în fața Palatului ca să cadă sub gloanțe).

- comentează cu clica sa și în special cu BELU ZILBER, o serie de hotărâri ale biroului Politic.

- caută să transforme într'un oficios al său, ziarul " Semnalul " folosindu-se de gazetarii SEBASTIAN SERBESCU și JEAN DRACȘANEANU primul un informator al spionului american FRANK STEVENS, al doilea un fost agent al Serviciului antonescian de contrainformații și om de încredere al lui GAFENCU.

- se plânge în repetate rânduri tovarășilor SUSAICOV și KAVTARADZE că tovarășii din C.C. îl persecută fiind mânați de invidie.

- prin XENOPOL determină să apără în " Dreptatea " un articol prin care se arată că, în urma discursului de la Cluj, există tendințe de a fi îndepărtat din conducere.

Cât de mult era preocupat de popularitatea sa reiese și din următoarele 2 fapte :

- cei din clica sa țineau o evidență strictă a felului cum se scria în gazete despre el.

- el însuși protesta la " Scântea " oricâteori i se părea că " a fost trecut cu vederea ".

2. = acțiuni și atitudini antisovietice

- prin intermediul lui ZILBER se întâlnește cu MIRCEA DURMA cu care discută felul cum acesta - care pleca într'o delegație economică la Moscova - să saboteze economic româno-sovietic.

- față de clica sa își manifestă ura față de Sovietici și

le aduce o serie de acuzații- : că vor să ne slavizeze pe noi ca și pe unguri;

- că ajutorul economic sovietic este numai o părere ;

- că despăgubirile de război le plătim mai mult decât trebuie.

3.- Conlucrarea cu palatul și cu burghesia

- aranjează cu Mihai ca tov. BODNARAS să nu fie numit la Interne;

- la fel ca să nu se mai prelungească legea criminalilor de război.

- în timpul crizei constituționale încearcă prin POGONEANU, NICULESCU BUZESTI și STARCEA să influențeze palatul spre a-i da lui însărcinarea să formeze guvernul.

- trimite lui Mihai cărți cu dedicație.

Cât de mult a contat PATRASCANU pe sprijinul palatului se constată și din felul cum s'a comentat la Pătitig (unde se găsea soția PATRASCANU și intimitii lor BRAUNER și LENA CONSTANTE) abdicarea lui Mihai: " PATRASCANU considera că în felul acesta rolul lui de intermediar pe lângă rege dispere deci importanța lui scade..... prezența regelui era o piedică la anexarea țării de către U.S. menționarea monarhiei era o cheazăgie a independenței țării" etc

În ceiace privește contactele cu burghesia:

- prin ZILBER ia legătura cu RICA GEORGESCU pe care-l vizitează acasă;

- menține direct, sau prin ZILBER și LENA CONSTANTE, contacte cu POGONEANU, BUZESTI, VISOIANU etc.;

- se întâlnește în repetate rânduri, în mod conspirativ, cu MAX AUSCHNITT;

- menține o strânsă legătură cu TATARASCU (îl vizitează acasă, împreună cu TOROSSIAN, la Paris sunt foarte des împreună) și prin acesta cu FRANASOVICI;

- BETEA, unul din "devotații" lui, are contacte repetate și lungi cu SABIN MANUILA.

49
212

- prin XENOPOL ține legătura cu MANIU și capătă promisiunea acestuia că " P.M.T. să nu combată în campania electorală pe prietenii săi personali care candidează în diferite județe ". ELENA PATRASCANU arată că soțul ei nu a combătut pe național țărăniști în campania electorală din Arad. PATRASCANU recunoaște și el - parțial - acest fapt.

4.- Plasarea de oameni.

- ZILBER este numit ca " delegat al Partidului " la C.E.C.

- cu ajutorul lui RICA GEORGESCU și PLUTARU COTARU și cu asentimentul lui P.ZILBER reface Institutul de Conjunctură la a cărui conducere trece. În consiliul de conducere al Institutului este numit și PATRASCANU.

- se încearcă numirea lui BETEA la conducerea Societății de Radiodifuziune; i se dă apoi un post în Consiliul de Administrație la MOTT.

- prin diferite manevre și discuții cu RALEA, se obține numirea lui HARRY BRAUNER la conducerea Institutului de Folklor;

- profitând de faptul că era numit de Partid în comisia de numiri în diplomatie, PATRASCANU intervine și obține numirea în diverse posturi a următorilor: STOILOV la Paris, MOISIL la Istanbul, TOROSSIAN consul la Paris, BARBU ZEVEDEI la Londra, VIOLETA ZUBCOV (amanta unui afacerist italian BRETZEL) în U.S.A.

A încercat să plaseze pe sora JOSSETEI LAZAR la Londra și pe ZILBER la Washington.

- introduce în Comisia pentru iscălirea tratatului de pace pe GOLOPENTIA și pe ZILBER. Acesta, la rândul lui, îl introduce pe CRISTU deși știa că are legături cu agenți de-ai I.S.-ului.

- încearcă, fiind consiliat de GOLOPENTIA, de a trimite în străinătate pentru "studii" pe : BETEA, RATIU, PAVEL, STEPAN POPESCU și RETEGAN.

- stăruie că la conducerea " României Libere " să fie numit GR.FRECOTEASA, în scopul de a avea acolo un om care să-l popularizeze. (Este drept că a fost decepționat văzând

că acesta nu-i face jocul).

- la Ministerul de Justiție se înconjoară de oameni care n'au nimic comun cu lupta Partidului; JEAN NICOLAU - procuror general-; DUTESCU - șef de cabinet-; ILEANA POPESCU și MICSA REMUS - la cabinet -etc.

5.- Sabotarea hotărârilor Partidului.

În toată această perioadă, PATRASCANU, încearcă prin diferite căi de a sabota o serie de hotărâri ale Partidului.

Pe această linie se situează întâlnirea PATRASCANU-ZILBER - DURMA (în casă la TOROSSIAN) - în legătură cu convenția economică româno-sovietică, ca și discuțiile cu fostul rege în legătură cu numirea tov.BODHARAS la Interne cât și în legătură cu legea criminalilor de război.

Referitor la legea criminalilor de război, declarațiile date de ELENA PATRASCANU, JEAN NICOLAU și RUPENIAN arată clar eforturile depuse de PATRASCANU pentru a împiedeca aplicarea eficace a acesteia. ELENA PATRASCANU mai arată că el a prezentat diferite pretexte pentru a sădărnici trimiterea lui MAIU în judecată pe baza legii criminalilor de război. RATIU și MICSA arată că PATRASCANU a fost încunoscîțet că DANULESCU, criminal de război, care se ascundea avea intenția de a se prezenta la judecată și i-a trimis sfatul să nu se prezinte deoarece va fi greu condamnat.

6.- Intervencionism și afacerism.

- Declarațiile date de RATIU, NICOLAU și RUPENIAN arată că, în calitatea sa de Ministru al Justiției, PATRASCANU intervine deseori pentru a influența hotărârile judecătorești în favoarea diferiților reacționari.

În ceea ce privește afacerismul, se constată din declarațiile unor anchetați următoarele :

- prin TOROSSIAN a făcut schimburi de valută la Paris și în Elveția.

- prin CONSTANTE C., a făcut schimburi de valută în țară;

- a trimis și a dus personal în străinătate, aur și valută profitând de faptul că, în calitatea sa oficială,

nu era supus controlului vamal;

- în timpul unui consiliu de Miniștri află că se proiectează o nouă emisiune de monezi; chiamă imediat pe RUPENIAN și-l trimite cu o cantitate de cca.150 de monezi la BOGOSIAN (un traficant de valută) spre a i le schimba imediat pentru ca să prevină deprecierea aurului, etc.....

- depozitează la LENA CONSTANTE, aur și valută, care au fost găsite la percheziția făcută de noi;

- prin mijlocirea lui ZILBER, obține de la C.E.C. în 1946 un împrumut de 100 milioane, pe care-l plătește în 1947 în proejna stabilizării;

- prin GUTA STEINBERG (omul lui AUSCHNITT) obține o serie de materiale de construcții cu preț redus, plătindu-le tot în proejna stabilizării.

7.- Contacte cu străinii.

Ancheta a stabilit că, în acest domeniu, stat PATRASCANU cât și grupul sau au fost extrem de activi.

Astfel :

- încă din 1940, PATRASCANU este în strânsă legătură cu italianul BRETZEL, până în 1945 când acesta părăsește țara.

- în 1944, a cunoscut la Snagov pe FREDERICO FRIED, funcționar al legației Argentinei, cunoscut de noi ca agent al spionajului economic englez; în 1947 FRIED îi transmite salutări de la BRETZEL pe care-l întâlnise în Italia.

- prin ZILBER, PATRASCANU frecventează casa lui RICA GEORGESCU, unde ia contact cu SCHUYLER, LOVELL și alții;

- are legături stabilite la recepții sau în vizite făcute reacționarilor români cu LE ROUGETEL, MARKIAN etc.

- prin JOSSETTE LAZAR ia contact cu ziaristul BRUNER;

- prin ZILBER are o întâlnire conspirativă cu MADISON și ROBERTS doi agenți ai spionajului american; în timpul conferinței de pace se întâlnește din nou la Paris cu MADISON, prin intermediul lui TOROSSIAN.

- în timpul conferinței de pace se întâlnește la Paris cu trotskistul VALLIANI; în 1948 se reîntâlnesc la Budapesta.

Încearcă să-l aducă în țară deși știe că acesta "este în bune relații cu DEGASPERI și are mulți bani".

- tot în timpul conferinței de pace are, împreună cu TATARASCU și FRANASOVICI o serie de contacte cu diverse "personalități apusene".

- în 1947 când pleacă la Bruxelles, ia prin BETEA, dela GOLOPENTIA, scrisori de recomandatie către 2 "savanti" belgieni.

Toate aceste atitudini și acțiuni contrarii liniei și intereselor Partidului și ale poporului român sunt săvârșite și de către componenții clicei sale.

Astfel:

1. = Pe linia popularizării lui PATRASCANU și a defăimării conducerii Partidului:

ZILBER - răspândește șovonul că "eroul principal" al actului de la 23 August este PATRASCANU, care a fost secondat de el;

- critică, în mod tendențios, orice măsură guvernamentală, acuzând de incapacitate, conducerea;

- face teoria "libertății de gândire și exprimare" care "e călcată în picioare de regimul socialist".

- lansează anecdote și aprecieri murdare la adresa unor tovarăși din conducerea Partidului etc.

HARRY BRAUNER și LENA CONSTANTE duc și ei aceeași campanie.

BETA, RATIU și PAVEL - caută să strângă aderenți și grupului PATRASCANU printre cunoscuții lor și în special printre funcționarii de la I.C.S.

În timpul plecării lui PATRASCANU la Paris, BRAUNER, RUPENIAN, LENA CONSTANTE, JEAN NICOLAU și POULOPOL țin ședințe în care analizează atitudinea Partidului față de PATRASCANU și-l avertizează apoi, că "i se subminează popularitatea".

Leit - motivul acestor acțiuni de popularizare era:

- procesul de trecere la socialism trebuie să fie lent;

- legătura cu Apusul trebuie menționată;

- PATRASCANU înainte de a fi comunist este român și -
în plus - este intelectual.

316
93

2. = atitudini și acțiuni antisovietice

ZILBER - colectează cu aviditate și apoi răspândește toate murdăriile ce se spun despre U.R.S.S.

- îl împinge la acțiunea DURMA;
- desinformează organul de informații;
- demonstrează că " războiul este inevitabil și că.....anglo-americanii au potențialul mai ridicat deci....."

- menționăm aci și publicarea de către presa americană dela Paris a unor date despre " convenția de armistițiu româno-sovietic " în care credem că este amestecat direct.

Ceilalți membrii ai grupului au toți poziție antisovietică. Grupul I.C.S. - în frunte cu MANUIA - ascund material documentar despre Basarabia și " Transnistria "...."pentru a nu cădea în mâna rușilor "..... etc.

3. = conlucrarea cu reacțiunea.

ZILBER - e în strânse legături cu RICA GEORGESCU, POGONEANU, VISOIANU, MANUIA, etc. Singur mărturisește că loviturile pe care Partidul le dădea reacțiunii îl "derutau", deoarece el îi considera " tovarăși de drum " în calitatea lor de " antifasciști ".

- majoritatea legăturilor dintre LA TRASCANU și reacțiune le stabilește el.

- în timpul crizei constituționale, caută să sugereze reacțiunii - prin POGONEANU - să continue campania împotriva " străinilor " : tov. ANA și LUCA.

- cerșește și obține de la PLUTARU COTARU, RICA GEORGESCU, ALEXANDRINI etc. fonduri pentru finanțarea Institutului de Conjunctură.

- lucrările acestui institut sunt " obiective adică favorabile burgheziei;

- comentariile politice sunt tot așa de " obiective ".

LENA CONSTANTE face legătura conspirativă PATRASCANU - POGONEANU - BUZESTI etc.

Grupul BETEA - PAVEL - RATIU - fac legătura PATRASCANU-SABIN MANUILA ;

- se ocupă cu ascunderea și pregătirea fugii din țară a criminalului de război DANULESCU, etc.

GOLOPENTIA - în legături strânse cu POGONEANU,
- la Paris se întâlnește cu COSTE, MIRCEA ELIADE, fratele lui POGONEANU etc. primește fonduri de la aceștia pentru a întocmi o lucrare "obiectivă" despre România;

- menține și introduce în cadrele I.C.S. o serie de elemente reacționare;

- ține legătura cu familia criminalului de război MIRCEA VULCANESCU etc.

TOROSSIAN - este gazdă a întâlnirilor conspirative dintre PATRASCANU și reacționari;

- strâns legat de TATARASCU; cunoscând și o bună parte din relațiile PATRASCANU - FRANASOVICI - TATARASCU

4.- plasarea de oameni.

S'a văzut în perioada 23 August rolul important jucat de ZILBER pe această linie. El o continuă și acum prin introducerea lui CRISTUL în delegația pentru pace.

De notat și acțiunea lui GOLOPENTIA pentru trimiterea grupului de "studiosi" la Paris, ridicarea lui PAVEL și RETEGAN în posturi de conducere la I.C.S. etc.

Plasarea oamenilor din I.C.S. la controlul economic trebuie privită prin prisma aceleiași tendințe.

5.- Sabotarea hotărârilor Partidului.

ZILBER joacă aci un rol de așezător continuu pe lângă PATRASCANU în vederea unor asemenea acțiuni (vezi DURMA). El preferă acțiunea dusă pe furis. De aceea, față de discursul de la Cluj ia poziție critică, deoarece astfel, PATRASCANU se autodemasca.

BETEA, GOLOPENTIA sunt colaboratori ai discursului de la Cluj.

6.- Interventionism, afacerism.

ZILBER încearcă ugurarea situației unor foști
prieteni: NEAGU, MINCEA, VUZCANESCU, etc.

BETEA, RATIU, RUPENIAN intervin pentru Odorul
PAVLOVSKI și pentru criminalul de război DANULESCU.

În privința afacerilor, ZILBER profită din plin de
postul său de la C.E.C. încasând comisioane mari. TOROSSIAN
este prototipul omului de bursă neagră, la București ca și la
Paris.

7.- Contacte cu străinii.

ZILBER are aci rol de frunte. În continuarea activi-
tății sale antebelice el caută cu asiduitate orice posibili-
tate de a fi în strânse legături cu anglo-americii, în
special: SCHUYLER, PORTER, HALL, HAMILTON, RUBAK, MADISON,
ROBERTS sunt toți agenți ai imperialismului anglo-american
și numai o parte din legăturile lui, pe care le face
ascunzându-se în spatele a 2 pretexte.

- de a-i informa "obiectiv" despre situația din țară
și a le arăta că.... "și comuniștii sunt oameni de înțeles".

- pentru a putea informa organul nostru de securitate
ELENA PATRASCANU are în primul rând legătura cu VALLIANI. Apoi
contact cu BRUHER, ROBERTS etc.

ELENA CONSTANCE pleacă special la Praga pentru a se
întâlni cu agentul I.S.-ului NICOLAE GROSS.

HARRY BRAUNER discută cu englezii posibilitatea
înființării în România a unui Institut de folklor răsăritean
dirijat de englezi;

TOROSSIAN are misiunea ca la Paris să asigure și să
mențină diverse contacte cu "personalitățile apusene".

GOLOPENTIA - dirijat de MANUILA - e în corespondență
cu mulți "sevanți" străini;

- transportă la Paris lăzi cu material docu-
mentar statistic (prin avionul Delegației, după ce încercase
să-l transporte prin legăția americană).

349
56

- Deleagă și încurajează pe BETEGAN de a ține legătura cu Biroul internațional al Muncii (Geneva) unde se trimite material statistic, deși știe că guvernul interzisese aceasta;

Pregătirea fugii

Ancheta a stabilit că PATRASCANU a primit pe diferite linii sugestii de a pleca din țară " pentru a se pune la adăpost de loviturile Partidului ".

Astfel:

- în August 1946, VISOIANU îi face o propunere să plece în Statele Unite, având mandat din partea Americanilor în acest sens. PATRASCANU afirmă că a refuzat acest lucru, dar nu a adus la cunoștința Partidului ceiace i s'a propus;

- în vara 1947, înainte de plecarea la Bruxelles, BETEA îi sugerează să nu se mai întoarcă în țară, dat fiind situația grea pe care o avea în Partid, în acel moment.

În vederea acestui fapt, BETEA obține de la COLOPENTIA pentru a-i da lui PATRASCANU 2 scrisori de recomandatie către 2 belgieni.

Față de BETEA, PATRASCANU acceptă propunerea de a rămâne în străinătate și stabilesc că, în caz afirmativ, va da un telefon de la Bruxelles, fixându-se și o parolă convențională. PATRASCANU a discutat și cu LENA CONSTANCE despre o eventuală rămânere în străinătate.

- în vara lui 1947, la Praga, cu ocazia întâlnirii dintre LENA CONSTANCE și NICOLAE GROSS. Se discută de posibilitatea fugii lui PATRASCANU în străinătate și GROSS oferă sprijinul său.

- în toamna anului 1947, BETEA revine în repetate rânduri cu propunerea de fugă peste graniță. După anumite ezitări PATRASCANU se declară de acord, hotărând ca punct de " retragere " Noua Zeelandă sau Australia pentru a nu fi acuzat că " s'a pus în slujba imperialismului anglo-american ". Scopul " retragerii " era așteptarea unei conjuncturi favorabile (compromis între sovietici și anglo-americani) când în țară va fi necesară înstaurarea unui " guvern de colaborare " al cărui conducător să fie PATRASCANU.

220
54

Din discuțiile BETEA-PATRASCANU și BETEA - MANUIA, s'a hotărât ca grupul fugarilor să fie compus din: soții PATRASCANU, LENA CONSTANCE, BETEA, RATIU, PAVEL, MANUIA, GEORGESCU-ROEGEN și criminalul de război DANULESCU.

(BETEA declară că MANUIA îi explicase că plecarea lui PATRASCANU împreună cu el va da o lovitură puternică dușmanilor acestuia - adică tov. din conducerea Partidului).

Mijlocul de fugă era un avion T.A.R.S. - care făcea curse București - Timișoara- Arad, pilotat de MAX MANOLESCU.

Grupul fugarilor urma să se imbarce la Arad și Timișoara, de unde avionul, în loc să se îndrepte către București, trebuia să sboare peste graniță.

Bagejele fugarilor urmau să fie trimise peste graniță prin intermediul americanilor.

Arestarea lui MAX MANOLESCU, a zădărnicit executarea planului de fugă.

A urmat apoi arestarea lui DUTESCU (găsit în mașina lui FERGUSON) și urmărirea lui BETEA, care reușește să se ascundă grație ajutorului dat de RATIU, PAVEL și cu știrea lui GOLOPENTIA.

Grupul își ia imediat măsuri de apărare:

PATRASCANU se interesează prin RUPIENIAN- RATIU despre ce cunoaște DUTESCU din această problemă. În același timp, trimite pe MICSA (care era și el în curent) la Arad pentru a-l feri de arestare. RATIU pleacă și el într-o "inspecție" în Ardeal.

După câteva săptămâni, grupul BETEA- RATIU- PAVEL plănuiesc alte pregătiri de fugă și comunică acest lucru lui PATRASCANU.

- prima dată prin RATIU care este dat afară de PATRASCANU fiind acuzat că "vrea să-l bage în încurcătură".

- a doua oară prin GOLOPENTIA care încearcă prin aluzii să provoace deschiderea discuției dar, observând că PATRASCANU se eschivează, tace.

În același timp PATRASCANU, pentru a induce în eroare Partidul, se plânge tovarășului TEOHARI că amușiți indivizi ai S.S.I.-ului lansează șvonul că el ar încerca să fugă din țară și-l roagă să-i aresteze pentru a împiedeca această "acțiune provocatoare".

Mai semnalam că în Ianuarie 1948, PATRASCANU înscricionează pe RATIU să scoată din biblioteca fostului rege o carte pe care o dăduse acestuia cu dedicație. Cu asentimentul lui LEVENTE, deși org. de Partid de la C.B. se opune, RATIU execută înscricinarea.

D. - PERIOADA FEBRUARIE 1948 - ARESTAREA.

Hotărârea Partidului din Februarie 1948 (excluderea din C.C.) seamănă penca în sânul clicei PATRASCANU. El, în special, este îngrijorat, deoarece spera că, datorită manevrelor sale, reușise să înșele Partidul și constata acum că era demascat.

Gândul tuturor este la fugă. PATRASCANU încearcă prin LENA CONȘTANȚE să ia legătura cu GOLOPENTIA pentru a tatona vreo posibilitate de fugă. Prudent, GOLOPENTIA se eschivează el acu, de a discuta.

Sarcina de a găsi vreo soluție cade asupra lui TOROSSIAN care ia în acest scop diferite contacte. Se emit diverse planuri. TOROSSIAN pleacă la Oradina pentru a găsi o cale, dar este arestat și condamnat la 5 ani închisoare pentru tentative de trecere frauduloasă a frontierei.

PATRASCANU are timpul necesar de a distruge sau a ascunde tot ce ar fi putu fi compromițător, prevenind astfel eventualitatea unei arestări sau percheziții.

LENA CONȘTANȚE este cea care dă principalul concurs în dispariția probelor compromițătoare. Ea primește și sarcina de a procura otravă, pentru orice eventualitate. Fiind eliberată după prima ei arestare aranjează cu HARRY BRAUNER, legat de pentru anchetă.

BETEA, PAVEL, RATIU sunt arestați în Martie 1948.

Din grupul I.C.S. rămâne liber GOLOPENTIA care își continuă activitatea dușmănoasă: stabilește un mijloc de legătură cu MANUILA, pregătește un "plan de guvernare după răsturnarea regimului" pe care afirmă că nu a avut timp să-l trimită, caută să introducă la Planificare elemente reacționare, are contacte cu MANZONINI de la Institutul italian de cultură, se întâlnește cu o serie de reacționari (MITEGAN,

STEFANESCU, MITU GEORGESCU) cu care discută felul cum pot fi folositori " viitorului regim " etc. etc.

COMPORTAREA IN ANCHETA

PATRASCANU

In tot timpul cercetărilor, din momentul arestării sale și până în prezent el s'a zbatut înverșunat, folosind diferite manevre, cu scopul de a împiedeca demascarea sa.

Astfel: - din prima zi, profitând de faptul că a putut sta de vorbă cu soția sa, el trece - împreună cu ea - în revistă toate faptele ce ar fi putut să fie eventual cunoscute de către Partid, alcătuiindu-și planul de apărare;

1.- permanentă denădămintă de a minti (manifestată chiar dela început față de tovarășii RANGHETZ și DRAGHICI) neagă cu înverșunare tot ceiace crede că nu poate fi dovedit cu probe; când ne referim la declarațiile celorlalți și crede - sau știe - că alte probe nu pot fi, afirmă că ceilalți sunt " ori nebuni, ori înfricoșați, ori pur și simplu provocatori ".

2.- recunoasteri partiale făcute numai atunci când i se pun în față probe zdrobitoare.

3.- utilizează alibiuri ori de câte ori e forțat să recunoască ceva, " găsește " câte o explicație, dacă aceasta este răsturnată, " găsește " alta, dacă i se demonstrează că aceste explicații nu stau în picioare, afirmă că " într' adevăr nu pare verosimil, dar acesta este adevărul ".

Exemple: - atitudinea sa față de conducerea Partidului o prezintă ca o consecință a neîncrederii pe care tovarășii din conducere i-o arătau;

- contactele cu burghezia și Palatul le justifică prin sarcinile primite de la Partid sau dela tov. SUSAICOV.

- întâlnirea cu MADISON și ROBERTS o motivează prin dorința de a face un serviciu lui ZILBER și prin aceasta organului de informație cu care ZILBER lucra.

- despre pregătirea fugii cu BETEA, recunoaște că a discutat cu acesta, dar afirmă că nu a primit propunerile lui decât cu manifestări exagerate de ategement, de aceea nici nu l-a combătut, nici nu l-a denunțat. A discutat în amănunte, pentru a nu-l "contraria" pe BETEA. Recunoaște că a ținut pregătirea fugii lui MANUILA și BETEA dar "din dorința de a se scăpa de anturajul obositor al lui BETEA și știind că acesta nu va pleca decât cu MANUILA".

4.- permanentă tendință de a intimida anchetatorii

- inițial - la noi - a încercat să pozeze în "mare comunist, având în spate 30 de ani de luptă pe linia Partidului, membru al Biroului Politic" pentru a avea ascendent moral asupra anchetatorului;

- a încercat să-i demonstreze că întâlnirea cu MADISON și ROBERTS, a făcut-o în interesul tov. PETRESCU care lucra informativ cu ZILBER;

- a insinuat că "poate mâine, anchetatorul va fi la rândul-i anchetat";

5.- permanentă tatonare pentru a vedea "ce se știe"

Nu răspunde niciodată direct la întrebare, ci ocolește, pune la rândul lui întrebări, cere probe, căutând să provoace enervări, deci scăpări din partea anchetatorului, ca astfel să afle "ce știm" și să-și croiască planul de apărare;

6.- luptă înversunată de a determina întreruperea anchetei

Caută să găsească o bază de înțelegere, cerșeste o perspectivă de reabilitare, pentru ca astfel să scape de cercetări.

Admite, chiar caută, să se prezinte ca un element descompus moral, ca o simplă secătură, pentruca, în felul acesta să înălțare scuzatla referitoare la acțiuni politice organizate și să ne determine de a crede că nu mai are nimic important de spus.

Recurge la provocări: afirmând că este o victimă a tovarășului BODNARAS și a S.S.I.-ului în general (permanent uzează de faptul că a fost urmărit, că i s'a interceptat telefonul);

- afirmând că și în timpul anchetei, se așteaptă la provocări.

- amestecă numele tovarășilor din conducere, al Serviciilor de informații române și sovietic, al tovarășilor SUSAICOV și KAVTARADZE lăsând să se înțeleagă că la proces "va arăta tot" pentru ca în felul acesta să ne determine a nu mai face proces deci de a sista ancheta.

7.- încercări de a abate atenția de la lucruri importante :

- afirmă că permanent a fost în conflict cu FORIS ;

- pe ZILBER îl prezintă ca un om neserios

- pe TOROSSIAN ca pe un simplu individ care " i-a făcut servicii importante în ilegalitate " dar care " nici măcar nu a fost considerat ca prieten " etc. etc.

- revenirea de la Bruxelles prezintă că o dovadă loialității.

8.- tactica sinuciderilor

- pregătește prima sinucidere în preajma arestării sale bănuind că " se știe tot ".

- a doua sinucidere săvârșită în momentul când a fost transferat la arestul Serviciului;

- a treia atunci când ancheta s'a fixat și a insistat asupra legăturilor sale cu AUSCHNITT - STEFANESCU.

După fiecare încercare, văzând că " nu se știe tot " s'a calmat, până la ivirea unui alt moment critic.

În general:

- se prezintă ca un om care a avut abateri (justificate) dar în nici-un caz acțiuni dusemănoase.

- nu recunoaște poziția sa anti-sovietică (știe că în fond aceasta prezintă " cheia " problemei sale).

- luptă pentru a opri ancheta întrebându-l cele mai învergunate și mai banditești metode, amenințând, provocând, cergând, șantajând.

- în ultima instanță este de așteptat ca, în fața unor noi probe sau insistenței și presiunii, să recunoască că a avut atitudini antisovietice dar să le justifice (așa cum a mai încercat și cum ZILBER o face)

prin " dorința de a servi interesele poporului român".

ELENA PATRASCANU : inițial, atitudine de sfidare. Apoi a căutat să provoace mila prin accentuarea bolii sale, care de altfel este destul de gravă.

Merge pe linia de a demonstra că s'a hotărât de a avea o atitudine autocritică justă și de a spune tot, dar ocolește esențialul și - unde poate - caută să creeze confuzii. Când a fost închisă cu PATRASCANU și-au stabilit planul de apărare. A recunoscut acest lucru, dar nu ne-a desvăluit totul și continuă deci să meargă conform " planului ".

BELU ZILBER :

- imediat ce a fost transportat la noi, a declarat greva foamei, pozând în victimă a încetinelii anchetei.
- a luat după aceea atitudinea unui om hătărât să spună tot, justificând omisiunile prin lipsă de memorie.
- de câte ori a fost priș cu minciuna a justificat-o prin dorința de " a nu mai amesteca și pe alții " sau prin " rușinea de a recunoaște anumite fapte ".
- foarte abil, sub masca abundenței amănuntelor a urmărit derutarea anchetei prin crearea de contradicții și confuzii;
- atitudine servilă, poză de om resemnăt " care nu mai are nimic de pierdut " deci nimic de ascuns;

Ca linie generală de justificare a faptelor sale: în prima fază - a pus totul pe seama orgoliului, a spiritului negativist de critică, a amărăciunii că nu a fost utilizat, al defectului pe care-l are de a se amesteca în lucruri care nu îl privesc; arătând însă că nu a urmărit decât îndreptarea unor fapte pe care " el le considera greșite".

Relațiile de după 23 August cu străinii le-a justificat prin dorința de a servi organul de informații.

- în a doua fază a simulat o atitudine de autodemascare prezentându-se ca un deklasat ros de ambiți și influențat de cei din jurul său.

- în a treia fază caută să se pună pe poziția de "apărător al intereselor poporului" care influențat de ce i s'a spus despre regimul sovietic și de anumite aparențe ale relațiilor româno-sovietice, s'a zbatut de a împiedeca "asuprirea și jefuirea" poporului român.

Neagă cu învergunare orice amestec în ceiace privește spionajul sau orice act conștient dușmănos împotriva poporului.

Încearcă să se prezinte ca un om distrus de remușcări ajuns în pragul nebuniei.

GOLOPENTIA

- inițial s'a situat pe poziția unui "savant apolitic" amestecat "întâmplător" și numai datorită "sentimentalismului" său în diferite acțiuni politice.

- răsturnat (dar nu total) de pe această poziție se situează acum în postura de om preocupat de a împiedeca frământări interne dar care în general nu-și pune în practică ideile.

Caută să se prezinte ca un pocăit, dornic de a se reabilita. A mințit în repetate rânduri.

LENA CONSTANȚE

- inițial atitudine de totală negare

- a recunoscut mai târziu "cele fapte despre care și-a dat seama că avem probe, dar permanent a căutat să creioneze confuzii pentru derutarea cercetărilor. Preocupată de ceiace ar putea spune ceilalți și de a lua legătura cu ei pentru a alcătui un plan de apărare. Afirmă că a făcut totul deosecece "nu era pregătită politiceste și ținea foarte mult la PATRASCANU".

A căutat în repetate rânduri să pozeze în "victimă care a spus tot și nu e crezută". Vicleană.

HARRY BRAUNER :

- inițial atitudinea unei "victime" a faptului că a fost în enturajul lui PATRASCANU și care pentru aceasta a suspectat pe nedrept.

227
64

- a recunoscut apoi o serie de fapte, dar - conform planului stabilit cu LENA CONSTANTE - caută să creieze confuzii.

- caută să se justifice prin " nepregătirea sa politică". Foarte fricos, dar suficient de abil.

TOROSSIAN :

- prototipul omului care merge pe linia negării faptelor, oricât de evidente ar fi probele. Nu a recunoscut nimic important.

- caută să lase impresia că nu e normal.

RUPENIAN :

- atitudine în general bună. A recunoscut o serie de fapte. Impresia noastră este că, în linii mari, nu mai are de spus.

RETEGAN :

- a recunoscut câteva fapte și multe " intenții ".

Are simțul realității și - în măsura în care bănuște că am putea ști ceva, recunoaște.

Un singur lucru nu vrea cu nici un preț să-l recunoască că a fost spion. Tip de arivist, care a lucrat în speranța că va ajunge mare.

BETEA : este anormal. Nu poate fi anchetat. Urmează un tratament medical.

RATIU : în linii mari a spus esențialul. Adâncirea anchetei e împiedecată de faptul că e grav bolnav.

PAVEL : foarte încăpățânat, arogant chiar. Recunoaște unele fapte. La altele se cramponează împotriva evidenței.

Ceilalți anchetați nu reprezintă importanță decât ca martori la anumite fapte. De la ei s'au obținut - în general - datele căutate, în afară de MARGULIES care lasă impresia că nu mai poate judeca limpede.

V. - CONCLUZII

Cu toate că din expunerea de mai sus reiese că s-au obținut o serie de date importante, ancheta este departe de a fi sfârșită, deoarece:

- lipsește recunoașterea acțiunilor trădătoare și a înțelegerii cu dușmanul intern și extern în săvârșirea acestor acțiuni.

Totuși din cele obținute până acum, putem afirma următoarele:

ATITUDINEA POLITICA

Orgolios și dornic de putere, PATRASCANU, înbuibet de "ideologia trotskistă", a procedat ca atare folosind metode și urmărind scopuri străine de Partid și clasa muncitoare.

Pe acest drum, a găsit alături de el în efort de soția sa (otrăvită de trotskist-ul italian VALLIANI și avidă de mărire) pe BEIU ZILBER trotskist și el. La fel de orgolios, la fel de setos după situații înalte, la fel de ambițios.

Profitând de conjunctura specială a desfășurării evenimentelor de la 23 August 1944 ei au căutat să facă din participarea lor la aceste evenimente, o trampulină care să-l arunce pe PATRASCANU la conducerea Partidului și a guvernului.

Încercarea de a lua legătura cu tovarășii de la CARANSEBES, poate fi văzută și ca o provocare, dar noi credem că obiectivul vizat era acela de a câștiga astfel încrederea conducerii Partidului și a se prezenta ca "elementul de bază în toate acțiunile legate de 23 August".

Faptul că după 23 August, Partidul își alege la conducere tovarăși egizi din închisori sau reînțorși din U.R.S.S. deslănțuie în cei doi (PATRASCANU și ZILBER) ura și mai învergunată împotriva conducerii Partidului și a U.R.S.S. și - în același timp - hotărârea de a lupta, cu orice mijloace, pentru atingerea țelurilor lor murdăre.

Reîncepe deci colaborarea cu Palatul, cu național-tărăniștii sau cu oameni ca AUSCHNITT, STEFANESCU -

Românofir, XENOPOL, DURMA și alții.

Incepe legătura cu reprezentanții imperialismului anglo-american (LE ROUGETEL, SCHUYLER, PORTER, HALL, HAMILTON, BRUNER, MADISON, ROBERTS).

Toate acestea, cu scopul de a demonstra că sunt cei mai indicați în eventualitatea când imperialismul vor avea de spus un cuvânt în țară și - fiind silțită să țină seama și de orientarea spre stânga a maselor - vor găsi că este necesară instaurarea unui regim de " colaborare ".

Dornic de a-și ajunge cât mai iute scopul, PATRASCANU forțază lucrurile:

- își creează o platformă naționalistă de " comunist român " și caută să și-o întărească prin diferite manifestări (discursul de la Cluj, atitudine față de problema sașilor etc.);

- își creează o platformă de om " înțelegător " făcând burgheziei concesii ideologice (în cărțile sale) sau concesii practice (sabotarea măsurilor de justiție);

- duce o campanie asiduă de autopopularizare și de defăimare a conducerii Partidului. Intrebuințează în acest scop toată banda adusă de ZILBER: HARRY BRAUNER, LENA CONSTANTE, TOROSSIAN, RUPENIAN grupul I.C.S. (GOLOPENTIA, RATIU, BETEA, PAVEL etc.) grup în spatele căruia sta MANUILA (a cărui misiune în România a fost expusă deja într'un referat anterior).

Toate aceste fapte au dus la demascarea lui față de Partid și au avut drept consecință luarea de măsuri, ceea ce a determinat pregătirea de fugă a grupului.

Fără îndoială că atât burghezia națională, cât și imperialismul anglo-american, au căutat să folosească din plin setea de putere a lui PATRASCANU, căutând să-l utilizeze:

- pentru creșterea unei opoziții puternice în sânul Partidului cu scopul de a răsturna conducerea sau cel puțin de a slăbi această conducere.

- pentru consolidarea " opoziției din afară " atunci când și-au dat seama că PATRASCANU este pe cale de a fi demascat deci pus în imposibilitate de a mai activa în cadrul Partidului.

ATITUDINEA MORALA

Ancheta a mai stabilit și murdăria morală a majorității grupului: - PATRASCANU, ZILBER, TOROSSIAN traficanți de valută, contrabandiști, agenți de bursă neagră.

- BETEA bețiv și întreținut de femei

- PAVEL bețiv notoriu

- RATIU bețiv, afemeiat

- PATRASCANU trăiește cu LENA CONSTANCE amanta lui HARRY BRAUNER; acesta la rândul lui trăiește cu LENA CONSTANCE și cu ELENA PATRASCANU.

Ca METODA DE LUCRU a lui PATRASCANU sesizăm trei aspecte caracteristice :

- pregătirea minucioasă a alibiurilor: PATRASCANU caută să fie utilizat de Partid în relațiile cu Palatul și burghezia pentru ca astfel să poată să-și aranjeze colaborarea cu aceștia; ZILBER caută să fie folosit de un organ de informație pentru a-și camufla astfel contactele cu străinii;

- acțiunea de tatonare și manevre: PATRASCANU își dă seama că e folositor atât burgheziei naționale cât și anglo-americanilor, colaborează cu aceștia dar fiind laș nu ia atitudine hotărâtă ci procedează negustorește (așteaptă să apară momentul cel mai favorabil, așteaptă să vadă cum poate câștiga mai mult); de fiecare dată când își dă seama că Partidul i-a văzut abaterile, PATRASCANU face pe pocăitul eretă " că își dă seama de greșelile lui și e hotărât să se îndrepte". Dar, la prima ocazie " favorabilă ", profită din plin și face din nou acte plăcute sau favorabile reacțiunii, pentru a nu-și slăbi " popularitatea ".

- lucrează compartimentat și foarte conspirativ: sunt foarte rare faptele pe care le cunosc chiar cei mai intimi ai lui. În general lucrează separat cu fiecare, pentru ca nimeni să nu-i cunoască întreaga activitate.

x x x

./.

VI. - I P O T E Z E

Socotim că este necesar, înainte de a trece la formularea propunerilor să indicăm anumite ipoteze bazate pe anumite indicii apărute în anchetă, dar nelămurite total;

a. = întâlnirile cu MADISON, prezentate sub formă foarte banală credem că au servit: ca mijloc de a se reaminti americanilor poziția reală a lui PATRASCANU și ca bază pentru eventuale aranjamente ce urmau să fie stabilite la Paris cu ocazia conferinței de pace.

(Semnalăm că avem indicii că la Paris, trio-ul PATRASCANU, TATARASCU - FRASOVICI a avut dese contacte cu anglo-americii).

b. = rolul lui TOROSSIAN: pare a fi fost tocmai de a servi ca legătură între PATRASCANU și anglo-americieni. (În eventualitatea că acest fapt se va confirma, va trebui analizat și rolul altor oameni plasați de PATRASCANU ca : STOILOV, MOISIL, BARNI ZEVEDEI etc.)

c. = rolul lui ZILBER pare a fi nu de secondant a lui PATRASCANU ci de motor al acțiunilor acestuia (de luat în seamă trecutul lui; acțiunea de plasare a oamenilor în jurul lui PATRASCANU; dese contacte cu străinii).

d. = rolul lui GOLOPENTIA ; pare a fi de a menține legăturile cu PATRASCANU după plecarea lui MANUILA cât și de a organiza un " trust al creierului " în R.P.R. care să pregătească reinstaurarea vechiului regim.

e. = dacă analizăm o serie de fapte din trecutul lui PATRASCANU cât și anumite atitudini ale sale din timpul anchetei :

FAPTE DIN TRECUT

- atitudinea trotskistă pe care o vedem ca un fir roșu continuu începând din 1935 (lăudarea lui TROTSKI, BUHARIN et comp; calomniile la adresa tov. STALIN și a conducerii Partidului Bolșevic; contacte cu VALLIANI, ZILBER; ura împotriva URSS; dorința exprimată față de ZILBER de a face în România un partid " muncitoresc " și nu unul de tip bolșevic etc.);

atitudinea sa de las si lichea (ploconirile față de legionarii și Antonescu pentru a-și păzi pielea);

- contrastul strident dintre " acolmis " dinainte de 23 August și febrilitatea " în jurul acestei date;

- întrebuintarea, în această perioadă, a unor oameni străini de Partid, a căror atitudine s'a dovedit dușmănoasă Partidului. Oameni introduși în ceroul PATRASCANU de către ZILBER).

- eforturile, depuse de PATRASCANU, de a-și plasa oamenii cu scopul de a-și avea o rețea organizată și influență:

- contactele (înainte și în preajma lui 23 August) cu oamenii spionajului imperialist: AUSCHNITT, STEFANESCU ALEXANDRU (ultimul având legături cu amușiți conducători, a P.C. contacte asupra cărora nu poate da explicații plauzibile;

- legăturile - după 23 August - cu Partidul P.N.T.: MADISON și ROBERTS asupra cărora nu poate da explicații plauzibile ;

- repetatele lui încercări de a dovedi conducerii Partidului, că vrea să devină - "un membru cinstit de Partid" pentruca deîndată ce credea că a înșelat vigilența conducătorii, să ducă din nou aceeași linie de luptă împotriva Partidului.

- felul abil și multiplu în care i-a fost oferită și pregătită fuga în străinătate.

COMPORTAREA DIN TIMPUL ANCHETEI

Așa cum a fost arătată la punctul IV, manifestată prin eforturi disperate de a ascunde adevărul, de a deruta cercetările, de a determina încetarea anchetei și, în ultimă instanță de a prefera (el, omul las care ține la pielea sa) să moară decât să fie demascat.

333
Fo

Toate aceste fapte și atitudini, ni-l prezintă pe PATRASCANU ca un bandit mârșev plin de ură împotriva Partidului și a H.R.S.S. capabil să recurgă în extremis la orice mijloc de apărare, oricât de josnic ar fi el.

Putem deduce că el gre de ascuns fapte mult mai grave decât cele care au fost dovedite și se teme că o continuare a anchetei le-ar putea scoate la iveală.

Este deci, foarte posibilă ipoteza că PATRASCANU - ca și ZILBER - încă din 1935-36 a intrat în legătură cu cercurile troțkiste, că această orientare troțkistă s'a manifestat un timp în mod latent. dar atunci când evenimentele l-au pus în fața unei realități crude pentru el (întărirea Partidului, puternica legătură cu U.R.S.S.), a acționat ca troțkist primind instrucțiuni și lucrând în mod organizat.

Privind astfel, justificarea lui că "dacă ar fi vrut să fugă ar fi rămas la Bruxelles" poate fi privită cu totul altfel; cei care-l conduceau au considerat că nici momentul, nici metoda nu erau potrivite și i-au cerut să se întoarcă în țară să acționeze mai departe și în ultimă instanță să fugă în așa fel încât într'adevăr fuga lui să constituie o lovitură dureroasă pentru Partid.

Ținem că arătăm că și alți complici sau bănuți complici ai lui, au căutat să disimuleze legăturile avute cu PATRASCANU.

Astfel: - ZILBER afirmă - la început - că după 23 August relațiile lor s'au răcit din ce în ce, ajungând până la "aproape o rupere".

- LEVENTE, care a ținut să precizeze că nu se puteau suferi reciproc (totuși el ajută pe RATIU să-i scoată cartea din biblioteca PALATULUI).

- Atitudinea BETEĂ - soția - ELENA CONȘTANTE - BRAUN etc.

X X X

Din momentul preluării de către Serviciu a cazului PATRASCANU (Octombrie 1949), ancheta a fost sub permanentul control al Direcției Generale. Inițial, responsabilul anchetei tov.PETRESCU a fost ajutat de 3 tovarăși. Din

334
21

Aprilie 1950, tov. PETRESCU fiind reclamat de necesități operative, ancheta a fost preluată personal de către D.G. ajutat de 3 tovarăși.

Numărul redus de anchetatori (3 sau 4) față de greutatea și importanța problemei cât și de numărul mare de anchetați (26) a împiedecat desfășurarea normală a anchetei; aceasta cu atât mai mult cu cât membrii colectivului de anchetă aveau munci de răspundere în cadrul Serviciului astfel că ancheta nu a putut fi pentru ei o preocupare permanentă și unică.

În Mai 1950 ancheta a fost întreruptă din următoarele motive:

- 1.= epuizarea planului stabilit pentru această etapă și, în consecință, necesitatea reanalizării întregii probleme;
- 2.= pentru stabilirea noului plan s'a ivit necesitatea întocmirii imediate a unui referat general pentru a expune întreaga problemă, organelor competente în anchetă.
- 3.= ivirea unor probleme operative urgente, care au reclamat prezența tovarășilor din colectivul de anchetă.

VII.- PROFUNERI

Pentru lămurirea cazului PATRASCANU " apare în mod evident necesitatea continuării anchetei, asupra următoarelor elemente principale, în prima fază :

PATRASCANU - precizarea legăturilor cu AUSCHNITT-STEFANESCU

= " " n cu VALLIANI

= " " cu anglo-

americani și în special cu MADISON și ROBERTS.

- determinarea abandonării liniei de acoperire a acțiunilor sale cu sarcinile date de Partid;

- determinarea abandonării liniei de justificare a atitudinii sale " uneltirile " unpr tovarăși din conducerea Partidului.

ZILBER

- precizarea naturii relațiilor cu străinii

- " acțiunii de introducere de oameni în jurul lui PATRASCANU.

- dărâmarea poziției de " luptător pentru interesele poporului.

GOLOPENTIA

- determinarea remanțării definitive la poziția de savant apolitic".
- precizarea misiunii avută în cadrul I.C.S.
- lămurirea utilizării " platformei de guvernare "
- determinarea rolului și acțiunii " trustului cerebral (GOLOPENTIA, RETEGAN, NEGRU, STEFANESCU și alții).

TOROSSIAN

- determinarea de a recunoaște măcar faptele dovedite de noi.
- determinarea rolului său la Paris.

LENA CONSTANTE

- misiuni primite dela I.S. prin GROSS sau la Istanbul
- Ceilalți anchetați pe linia lămuririi celor expuse mai sus.

Ca metodă de muncă preconizăm :

- față de PATRASCANU atitudine fermă fără a-i da posibilitatea de discuții; întrebări scurte și urmărirea unor răspunsuri scurte și concrete; obosire; demoralizare prin atacarea permanentă pe linia moralității și - în special - pe linia demascării întregului arsenal de exhibiții pe care l-a folosit în timpul cercetărilor.

- față de ZILBER atitudine de înțelegere ca față de un om cărui i se deschid perspective de " reabilitare". Discuții lungi. Nu va da declarații decât răspunsuri scurte la întrebări concrete.

- față de ceilalți încadrare în întrebări cu ocolirea oricăror discuții.

- Socotim necesară integrarea arestatului STEFANESCU ALEXANDRU în lotul PATRASCANU, de care-l socotim strâns legat. Acest lucru a fost imposibil până acum deoarece STEFANESCU, deși arestat de noi și predat pentru alte probleme organelor MAI, nu ne-a mai fost reanapoiat atunci când l-am cerut.

- este necesară anchetarea lui MIHNEA STROE (care a fost în strânsă legătură cu SERGIU KOFLER și prin acesta cu STEFANESCU ALEXANDRU) spre a se vedea dacă nu există vre-o legătură cu cazul " PATRASCANU.

- este necesară anchetarea lui LEVENTE, ținând seama de faptul că atât în cazul lui cât și în cazul "PATRASCANU", există ca un factor comun agentura I.C.S.

Dat fiind importanța cazului, finețea problemelor ce se ridică în timpul anchetei, numărul mare de anchetați, pregătirea și rezistența lor, credem că este necesară întocmirea unui grup de anchetă care să se ocupe exclusiv de acest caz, fără întrerupere, până la terminarea lui.

După studierea amănunțită a materialului, după ce se vor scoate noi probe, amănunte etc. eventual prin alți anchetați ce nu au fost la noi credem ca membrii fostului grup de anchetă să asiste noul grup timp de câteva zile, până ce fiecare anchetat va fi cunoscut bine atât ca faptă cât și ca fel de manifestare în timpul anchetei.

Aceasta întrucât s'a constatat că posibilitățile anchetaților, în ce privește derutarea anchetatorilor, sunt multiple și variate.

STRICT-SECRET

X.X.X.

Strict Secret.

5 Noembrie 1949

387
STRICT-SECRET

R A P O R T

asupra rezultatului în mare obținut în ancheta cazului
Pătrășcanu.

/până acum/

INTRODUCERE.

-Fără îndoială că în momentul când forțele imperialiste au constatat că prin înaintarea Armatei Roșii se deschid perspectivele eliberării României prin această armată și deci orientarea și încadrarea ei în lagărul democratic în frunte cu U.R.S.S., s'a pus pentru ele, problema constituirii din timp, a unei agenturi politice, care să acționeze pe două pini :

- De a contracara acțiunea de democratizare a țării a submina activitatea dusă de Partid și în același timp a submina însăși unitatea Partidului ;

- De a duce sub aparența unei atitudini corecte, o acțiune îndelungată de sabotare, rezervând o lovitură, în viitor, în eventualitatea că rezultatele duse pe prima linie nu ar fi fost cele așteptate de ei. (Din cele cunoscute de noi creiarea unei agenturi politice, cu scopurile precizate mai sus, este o veche metodă a I.S.-ului, fapt ilustrat de altfel și în procesul Rajk).

În realizarea acestor acțiuni, forțele imperialiste se servesc și de o veche agentură a lor de sub conducerea lui Sabin Manuilă, Directorul Institutului Central de Statistică din România.

DESVOALTAREA ACTIUNII.

- Institutul Central de Statistică este o creație bazată pe fondurile fundației Rockefeller. La înființarea lui Fundația (după informațiile noastre) a pus condiția ca în postul de Director să fie numit Dr. Sabin Manuilă, un fost bursier Rockefeller. (dealtfel informațiile noastre ne arată că în 1934 Sabin Manuilă a încercat să determine Fundația Rockefeller de

a finanța și deci, controla, Institutul de Conjunctură, unde un rol principal îl avea Herbert Silber).

Încă dela începutul activității I.C.S., se constată o acțiune de concentrare a o serie de elemente tinere și capabile, din rândul intelectualilor, care se orientau fie către extrema dreaptă, fie către extrema stângă. Era deci o asigurare pentru buna deservire a intereselor imperialiste, pentru diverse conjuncturi politice. (Vezi anexa 1, pct. A.)

După începerea războiului anti-sovietic și în special după bătălia dela Stalingrad se constată o atenție deosebită a lui Sabin Manuilă, ajutat de omul său de încredere Anton Golopenția, de ~~xxi~~ a-și atașa elementele considerate de stânga. (Vezi anexa 1, pct. B.)

Acțiunea nu se limitează numai la câștigarea acestor elemente ci, cu cât armata roșie a înaintat, ea trece la faza de a introduce unele din aceste elemente într-o serie de acțiuni, care să le poată constitui o platformă politică suficientă de a-i transforma în oameni cu perspective de a ocupa posturi de răspundere, în Partid și aparatul de Stat, atunci când în România, Partidul va avea rolul de conducere. Totodată, cunoscând atât pe Belu Silber cât și prin el pe Pătrășcanu și dându-și seama că sunt elemente care pot fi câștigate de partea lor, încearcă și reușesc să strecoare în jurul celor doi, câteva elemente din I.C.S., devotate atât lui Manuilă cât și lui Golopenția. (Vezi anexa 1, pct. C.)

Prin introducerea acestor elemente în anturajul lui Pătrășcanu se menține și se accentuează atmosfera nesănătoasă, existentă deja acolo, atmosferă care se accentuează pe zi ce trece, desvoltând ideea de teamă și suspiciune față de conducerea Partidului, creînd astfel bazele unei opoziții directe, față de linia lui. (anexa 1, pct. D)

Putem trage concluzia că se viza astfel posibilitatea ruperii unității partidului, în conducere și în masă, bazată pe popularitatea pe care Pătrășcanu o avea în rândurile unor, așa zigi tovarăși, nemulțumiți fie de linia internaționalistă și anti-șovină a partidului fie de faptul că nu li se încredințaseră posturi la care ei râvneau, fie determinați de alte cauze, cum ar fi de exemplu dorința de

a-și ascunde un trecut de partid pătat. (O privire asupra anturajului lui Pătrășcanu, ne arată că toți componenții, pot fi clasați în una din aceste categorii).

✓ In timpul și după procesul Maniu, Sabin Manuila se simte amenințat (vezi anexa 1, pct. E), deci în imposibilitate de a mai continua el însuși ducerea acestei acțiuni și își dă seama că datorită acțiunii rapide, de democratizare a țării, este necesară continuarea activității în străinătate.

Această soluție a unei acțiuni din afară, lăsând aci, elemente de contact și acțiune, a mai fost constatată de noi și cu ocazia procesului Maniu (Grupul Tămădău) cât și cu ocazia procesului sabotajilor (George Manu).

Constatăm că în același timp Manuila agită problema plecării lui Pătrășcanu în străinătate, în scopul utilizării lui în legătură cu acțiunea de rezistență, dusă acolo, de către elemente dușmănoase poporului român. (Vezi anexa 1, pct. F).

Socotim că Americanii prin Sabin Manuila, ajunseseră la soluția scoaterii lui Pătrășcanu din țară, din două considerente strâns legate între ele :

- În urma atitudinii acestuia, Partidul îl privea ca pe un element nesigur, deci nu i se mai rezerva un loc important în conducere.

- Congresul din Februarie ar fi putut aduce o hotărâre mai drastică, împotriva lui Pătrășcanu. Era deci necesară scoaterea lui atât timp cât mai era cunoscut ca membru al B.P. și Ministru al Justiției, când deci această acțiune ar fi avut un ecou puterhic și dădea în același timp o posibilitate de utilizare mai rodnică a popularității lui, în sânul nemulțumirilor.

- În mod tacit (așa cum s'a putut stabili până acum) Pătrășcanu merge pe această linie, acceptând principial plecarea dar nefiind fixat asupra modalității concrete. (Vezi anexa 1, pct. F).

- În scopul verificării acțiunii conduse de Manuila pentru a-și putea da seama, ce baze se poate pune pe el și ce s'a realizat până atunci, Americanii duc acțiuni de control. (Vezi anexa 1, pct. G).

- Datele obținute până acum, ne arată că acțiunea fugii a fost pregătită cu știrea Americanilor și destul de minuțios.

340
ff

- După zădărnicierea, întâmplătoare, a acestei acțiuni de fugă, cauzată de arestarea lui Max Manolescu (în legătură cu un trafic de valută), evadarea acestuia și descoperirea întâmplătoare a mașinei în care se aflau, Manuilă, Betea și Ferguson, întreg grupul este alarmat. Manuilă și Betea se ascund de poliție dar încearcă, prin diverse căi, de a relua contactul cu Pătrășcanu și a reînoui propunerea de plecare. Speriat, Pătrășcanu ia de data aceasta o atitudine mai clară pe linia refuzului de a pleca, fără însă a preciza că nu are intenția de a o face, ci respingând această propunere de plecare. (Vezi anexa 1, pct. H).

El își ia în același timp o serie de măsuri de precauție, interesându-se atent, de desfășurarea evenimentelor în legătură cu arestarea lui Max Manolescu și urmărirea celorlalți complici. În același timp el caută, prin diverse mijloace de a face să dispară orice posibilitate de demascare a sa. (Vezi anexa 1, pct. I).

Convins de asigurările unora dintre complicii săi că acest fapt, nu va putea fi descoperit, continuă să-și ducă liniștit activitatea, fără ca un singur moment, să se gândească de a spune adevărul Partidului. Această atitudine de ascundere, o continuă chiar și atunci, când este întrebat direct, despre fugă. Chiar în timpul confruntării, continuă să meargă pe linia negării, cu intenția de a determina, pe complicele său Betea, ca să aibă o atitudine de rețrașare față de declarațiile sale anterioare. Fapt care în parte i-a și reușit.

În momentul când își dă seama că este demascat, caută continuu să ascundă adevărul, atitudine pe care o manifestă încă și în prezent. (Vezi anexa 3).

În acest stadiu ne aflăm acum. (Pentru a se cunoaște felul cum am înțeles să conducem ancheta, a se vedea, anexa 4)

- Tinem să atragem luare aminte că o serie de fapte ale căror cauze determinante nu au fost total identificate încă, au intervenit continuu în a împiedeca lămurirea problemei, atunci când ea, datorită faptului că toți complicii se aflau în țară, ar fi putut fi lămurită ușor și total. Acest fapte sunt enumerate în anexa 1, pct. J. -

EXTRASE DIN DECLARAȚII, DIVERSE INFORMAȚII și
CONCLUZII TRASE DIN ELE.

A.

A. CONCENTRAREA DE INTELECTUALI (de ambele extreme) la
I.C.S.

....."In Institut exam elemente considerate de stânga următorii : Bucur Schiopu, Camil Suciu, Micle Gheorghe, Levente Mihai, Oancea Ion, Mănescu Cornel, Corbea Dumitru, Betea Nicolae, Pavel Constantin, eu și alții. In afară de acest grup era un alt grup de dreapta : N. Economu, Bucurescu, Ion Apostol, Al. Vitican, Al. Nestor, Traian Georgescu, Gh. Retegan. Ei au lucrat separat în Ucraina. Stiam precis că sunt simpatizanți legionari sau foști legionari.".....

(Ratziu Anton)

..... "Manuilă era un burghez progresist,uneori și toleranța și generozitatea ascundeau socoteli foarte precise. In vremea războiului, s'a purtat foarte bine cu evreii și comuniștii dar a tolerat la I.C.S., în acelaș timp și pe legionarii".

(Belu Silber)

Informațiile noastre obținute dela diverși funcționari sau foști funcționari ai I.C.S.-ului, confirmă în totul cele arătate mai sus.

B.

B. PREOCUPAREA DE CASTIGAREA ELEMENTELOR DE STANGA.

....."La începutul verii 1942, sub conducerea lui Golopenția s'a format o echipă numai cu funcționari dela Oficiul de Studiu pentru a face statistica tuturor Moldovenilor de peste Bug. Această echipă era compusă din următorii : Levente, Stefan Popescu, Stoianovici, Corbea, Mănescu, Betea, Biji, Dan Dutescu și alții......

....."am fost plătiți la început cu o diurnă de 1.800 lei pe zi iar apoi am primit 2.400.-lei pe zi. In afară de acestea am primit fiecare din noi câte o primă specială de 50.000.-lei cât și salariul aferent gradului."

(Ratziu Anton)

Informațiile noastre, bazate pe documente, confirmă cele de mai sus și arată în plus că din aceste echipe mai

făceau parte și : Bucur Schiopu, Micle Gheorghe, Camil Suciu, etc. Din sumele acordate cât și din faptul că echipa era direct sub conducerea lui Golopenția (omul lui Manuilă), și formate exclusiv din oameni de stânga, preocuparea de a-i atașa lor, credem că reese suficient de clar.

....."Atitudinea lui Mănuilă față de noi a fost tot timpul foarte frumoasă. Ne-a camuflat pentru a nu pleca pe front. In afară de asta când afla că ar putea veni Siguranța să facă vreo percheziție, căuta să ne previe. Astfel l-a avertizat pe Pavel. Aceasta mi-a spus-o Pavel încă atunci.

....."Anton Golopenția era protectorul nostru.

(Ratzia Anton)

....."s'a făcut imediat o adresă, din partea Direcției Generale a I.C.S.-ului, către Siguranța Generală, prin care se garanta cinstea, corectitudinea și patriotismul celor arestați dela Institut : Biji Mircea, Stoianovici și Micle Gheorgh Institutul luându-și întreaga răspundere morală a celor arestați. In ce-l privește pe Levente Mihai, se cerea încetarea urmăririi. Această adresă a fost făcută de Golopenția și dusă la Siguranța Generală de către Sabin Manuilă.....

.....In acest timp, Mănescu Corneliu dispăruse dela Institut socotindu-se amenințat a fi arestat. Golopenția a consimțit să fie trimis în delegație în Basarabia deși nu avea nimic de făcut acolo. Tot în acel timp, Corbea Dumitru era mobilizat pe front la Odessa și îmi trimisese vorbă să fac tot posibilul pentru a-i trimite niște acte cu ajutorul cărora să fugă pe pe front. Golopenția căzu de acord și asupra acestui lucru.

(Pavel Constantin)

....."Când au fost arestați Biji și ceilalți, în legătură cu U.P., Manuilă și Golopenția au făcut intervenții pentru ei. Cred că pe Bucur Schiopu, ei l-au salvat. Deasemeni din câte-mi amintesc dela Levente, când au venit comisarii să-l aresteze, Manuilă i-a ușurat fuga din I.C.S......

.....Am impresia că la arestarea lui Radu Olteanu, Manuilă a intervenit deasemenea. Tot așa Manuilă a refuzat să vîcențieze pe cei vizați de Siguranță.

(Belu Siber)

✓
Căminul
adresa
Cămin!

C.

C. ACTIUNEA DE CREIAREA UNEI PLATFORME POLITICE A UNORA
DINTRE CEI DIN JURUL LUI MANUILA. și de STRECURARE A
CATORVA ELEMENTE IN JURUL LUI PATRASCANU.

..... "I-am ceutut întâi grațierea muncitorilor
despre care am vorbit (un grup de muncitori condamnați la
moarte de Antonescu), apoi readucerea deportaților din
Transnistria, întrevvedereea cu Maniu și alte mici servicii.
Manuilă a rezolvat toate aceste chestiuni....

..... I-am vorbit lui Pătrășcanu de Golopenția și a
fost de acord să-i propun să lucrăm împreună. Am vorbit și
apoi l-am dus la Pătrășcanu. Golopenția urma să vorbească
cu mai mulți băeți dela Statistică și să ne pună la dispo-
ziție mașini. In eventualitatea unei opoziții violente,
Golopenția și oamenii lui trebuiau să asigure mersul pos-
tului de Radio și difuzarea materialului de propagandă cu
avioane. In adevăr mi-a pus la dispoziție o mașină I.C.S.,
cu care Betea, Ratziu și Oancea, cărora le-a dat învoirea
respectivă, au plecat la Caransebeș. Deasemenea, a vorbit
cu o serie de băeți dela I.C.S., și la 23 August, aceștia
s'au prezentat la datorie. Dintre dâșii țin minte pe :
Retegan, Betea, Ratziu, Maca, Oancea, etc.

(Silber)

..... 2. Când am plecat la Caransebeș, Golopenția m'a
chemat la el și mi-a dat o scrisoare de recomandatie către
tatăl lui Octavian Neamțu, fost director general al Funda-
țiilor. Această scrisoare îmi folosea pentru evetuală jus-
tificare a prezenței mele la Caransebeș, față de autorită-
țile de acolo.....

..... Inainte de 23 August, am primit misiunea să-l
ajut pe Stefan Popescu pentru pregătirea "Româniî Libere"
format mare. Misiunea am primit-o dela Belu Silber.

..... Golopenția a lucrat alături de noi sub bombar-
dament la "România Liberă" pe care a vândut-o cu noi pe
stradă.

..... Manuilă, însoțit de Golopenția, a venit pentru a
vedea cum se tipărește "România Liberă" căci tipografia
era a Institutului.....

..... Din grupul de dreapta, după 23 August, Marin
Marinescu Dunăre nu știu datorită cui, a fost primit să
activeze în cadrul U.P. La alegerile din 1946, a fost pre-
ședinte la o secție de vot din județul Arad..... (aci a
candidat Pătrășcanu).

Polin
B. B.

x 1) ✓ Concret, în ce constă
această „primă”.

0 ✓ 2) Trebuie căutat materialul
initial — ~~pe baza cărui~~
pe care au fost făcute
memoriile ~~raportului~~
pă a fi dat publicității —

0 → De cereră lui
poți să preciz. care
este mater. de la ~~care~~ și
golăvire.

.....Altădată (Silber) i-a cerut lui Betea să-i recomande un șef de cabinet pentru U.P. Acesta i l-a recomandat pe Duțescu.

D

D. MENTINEREA SI ACCENTUAREA ATMOSFEREI NESANATOASE DIN JURUL LUI PATRASCANU.

x 1

....."Betea mă informa întotdeauna, prin prisma "românismului". In ce senz? Ce se discuta în cercurile ardelenesti în deosebi despre cuvântarea dela Cluj.....

2

.....Dacă ași avea cuvântarea mea (Cluj) ași putea, cred, arăta care este materialul folosit dela Betea și Golopenția.....

.....In 1945 am dat prin B. lui Golopenția, sarcina să-mi strângă dela Statistică tot materialul în legătură cu populația germană.....

.....I-am rugat să-mi strângă material pentru o conferință pe care o țineam.....

.....LE-am dat să-mi citească manuscrisul lucrării mele "Curente în filozofie".....

.....Mă simțeam bine în compania unor oameni, pe care îi consideram prieteni, ca : Belu Silber, Lena Constante, Torogian, Harry Brauner sau ca Betea, care-mi recunoșteau marile mele calități și mă flatau în toate chipurile...

(Pătrășcanu)

.....Sabin Manuilă mi-a comunicat că are informațiile sale că Partidul Comunist vrea să elimine orice urmă de a actului dela 23 August 1944, pentru ca acest act să nu mai amintească de istorici. Deci că este inevitabil, ca Dl. Pătrășcanu, să fie găsit vinovat și eliminat.....

.....Stiam dela Dsa (P) și dela ceea ce răsbătea în opinia publică cum și în cercurile Ministerului de Justiție, că atitudinea Dsale este considerată de Partid, personală, și prea delicată față de membrii celorlalte partide.

(Betea)

E

E. MANUILA SE SIMTE AMENINTAT SI SILIT SA PLECE IN STRAINATATE

.....Atunci mi-a spus Manuilă că întrucât este rudă cu Leucuția (cumnat) și în strânse raporturi cu Maniu, știe că va fi arestat în curând. Pentru a evita această arestare este neapărată nevoie să plece peste graniță....

.....M'a întrebat dacă nu putem pleca cu avionul dela Controlul Economic, pe care eu îl am la dispoziție.....

x De cernut necesități:

V pe ce considerau că ar fi fost
o lav. frumoasă —

V — în ce ar fi constatat
Treaba frumoasă?

V — Cu cine se discută
aceste probleme — despre
felul cum ar putea fi
utilizată. postrisc.?

V Cine erau dusuri. Cui
postrisc.?- mai precis!

0
S. Petru în Argentina
cu clasa - administratori
din prezenta în prezenta

.....Ar fi mult mai bine (spunea Manuilă) dacă am putea pleca cu un hidroavion, cu care nu ar fi nevoie să mergem până în Turcia, ci pe mare undeva în larg, unde ar putea aranja el o întâlnire cu un vas de cursă american, care ne-ar aștepta într'un punct dinainte stabilit.....

.....Pentru plecarea cu hidroavioane, Manuilă spunea că vorbise deja cu Americanii și aranjase cu ei principal acest lucru. Americanii, spunea Manuilă, nu puteau să-l ia direct ci cu un avion sau cu un vas, pentru a nu da naștere la un eventual conflict între cele două guverne, român și american.

(Ratziu Anton)

F

F.PROBLEMA SCOATERII LUI PATRASCANU DIN TARA.

ACORDUL PRINCIPAL AL LUI PATRASCANU.

ATITUDINEA DE ESPERANTIVA.

xBetea îmi spunea că ar fi bine dacă ar pleca și Pătrășcanu odată cu Manuilă, pentru că acest lucru ar fi o lovitură frumoasă dată dușmanilor lui P. Iar dincolo, cu Manoilă ar putea să facă o frumoasă treabă și ar putea să se pună la adăpost.....

.....Cu acel avion (al Controlului Economic) trebuia să plece Manuilă, eventual fără soție, în afară de Manuilă eram fixați eu și Pătrășcanu, dacă acesta se decide.....

.....In acel avion (TARS) era vorba să plece următorii: Pătrășcanu și soția împreună cu Lena Constante, propusă de Pătrășcanu.....

.....Din întâmplările ulterioare, adică după eșecul fugii, rezultă clar că P.cunoștea, dacă nu tot, apoi aproape tot ce se petrecea. Astfel, după evadarea lui Max Manolescu, aflând de arestarea lui Duțescu, m'a chemat la Minister și m'a întrebat, de ce a fost arestat acesta și ce amestec are el în toată povestea plecării. Deci știa că eu urma să plec. Altminteri nu m'ar fi chemat să mă întrebe. Știa de tratativele cu Americanii pentru bagaje, pentru că atunci când i-am spus că Duțescu, a fost luat de Betea, ca translator, nu m'a întrebat nimic cu privire la rostul unui translator.

(Ratziu Anton)

.....Mi-a spus (Pătrășcanu): Am să mă mai gândesc, între timpul Conferinței din Belgia și dacă este cazul, nu mă mai întorc....

cu Văzom (Petru)

0 ✓ 1)

Concret - ce amune
il lega pe plan politic de
biserica.
De ^{Tocmai} ce în austrie -
ce amune aveam de
gând să facă acolo.

0 Obligatoriu
deci nu se - nu sunt
scuze.

2) De stabilit precis acest
lucru.

0 important
deci nu se - nu sunt
scuze.

3)

Trebuie determinat
pătruns c. să ~~trebuie~~
explice conținutul, cu
precizări, în ce constă
planif. polit. a comu-
năle - etc -

4) Este un pas serios
făcut, pe care merită.
Trebuie explorat până la
capăt.

0 important

.....Ceva mai târziu, după reflecții, (după întoarcerea din Belgia) Dsa și-a exprimat decizia de a pleca. Pregătirile pentru plecare împreună cu Sabin Manuilă, despre care nu avea totuși păreri excelente, au fost făcute deci cu asentimentul Dsale. La o anumite vreme, zece, unsprezece zile înainte de data la care urma să se plece, Dsa a revenit quasi la poziția inițială, de a nu pleca, cuprinsă în expresiile "nu trebuie să ne grăbim, mai putem aștepta".....

1) Odată ajuns în străinătate, intenția Dlui Lucrețiu Pătrășcanu era de a se întâlni cu Dl. Constantin Visoianu, pe acesta prețuindu-l deosebit. Locul de așezare final ar fi fost Australia. Aceasta pentru ca să nu se impute vreodată legătura cu "Capitalismul".....

2) La vreo săptămână înainte de Conferința dela Bruxelles, mi-a spus că este posibil să nu se mai întoarcă. M'a sfătuit pe mine că întrucât eram cunoscut, să intru în ilegalitate. În timpul când era în Belgia trebuia să primesc un telefon, la ora 12 noaptea: "o să mai întârziu câteva zile" aceasta era formula.....

..... Au trecut câteva zile P. era neliniștit. I-am spus că va putea pleca din țară împreună cu Manuilă..... Mi-a cerut detalii, i-am arătat că se poate imbarca dela Arad, în Italia sau Turcia, dacă cerul este acoperit.....

3) L-am revăzut pe P. mi-a spus că mai trebuie așteptat. Mi-a repetat cele trei motive, dintre care cel mai important era acela, că deși aparențele, arată unele contradicții între U.R.S.S., și Americană, totuși până la urmă lucrurile se vor îndrepta, deci el va rămâne.....

..... Credea că pierde prilejul unei probabile conjuncturi europene de destindere între politica sovietică și cea anglo-americană, conjunctură, care i-ar fi favorabilă Dsale. În același timp, ideea că siguranța fizică, nu-i este încă atât de grav pusă în joc.....

(Betea Nicolae)

4) La sfârșitul conversației, a revenit (Betea) din nou asupra lui Manuilă, că acesta i-a comunicat că este urmărit și că el B. și mulți dintre acei care lucrează la Statistică, îi vor facilita plecarea..... Când a revenit asupra lui Manuilă, mi-am dat seama că în realitate invitarea pe care mi-a făcut-o de a pleca în străinătate, nu era născută din grija pentru mine ci fie din directă însărcinare a lui Manuilă sau de acord cu acesta, voia să-i servesc lui Manoilă

ca pradă și trofeu în străinătate.....

..... Când a revenit din nou (după o săptămână) pentru un ultim apel, anunțându-mi că plecarea va fi peste 3 zile, și că este încă timpul să mă hotărâsc, atunci am răspuns că voi pleca, argumentele lui convingându-mă.... M'a întrebat cu cine dintre prietenii noștri ași vrea să plec... și m'am oprit asupra Lenei Constante.... Mi-a spus tot atunci că pleacă și Manoilă și bineînțeles tot grupul lui, adică Ratziu, Pavel

(Pătrășcanu)

Din cele expuse mai sus, reese o linie continuă de pregătire a acestei fugi, în acord cu P. Faptul că nu a rămas la Bruxelles, socotim că nu este o dovadă, a neintenției lui de a pleca ci mai curând, așa cum îi spusese lui Betea, întrezărise poate ivirea unei conjuncturi favorabile, în care el să joace principalul rol politic în țară.

Cât privește negarea (în timpul, anchetei) a intenției de a pleca pretextând că, acordul dat lui Betea, era numai formal, el nu poate rămâne în picioare având în vedere discuțiile anterioare plecării la Bruxelles. Socotim că permanent era preocupat de găsirea celei mai bune soluții.

G H. CONTROLUL EXERCITAT DE AMERICANI ASUPRA ACESTEI ACTIUNI.

..... Despre Pătrășcanu (știa că suntem prieteni) mi-a spus odată că este foarte popular la "mijloc" (vroia să spun în mica burghezie).....

(Silber despre conversațiile Hall)

..... Manoilă m'a încunostințat într-o zi că Americanii vor să stea de vorbă cu P. I-am comunicat lui P., acest lucru și Dsa a indicat modalitatea : la recepții.

(Betea Nicolae)

..... Mănăilă la cererea mea se angajease să vorbească că Americanii despre Dănulescu, care urma și el să plece însă cu acte false. Rezultă de aci că Americanii cunoșteau problema plecării precum și componenții grupului ce urma să plece..

(Ratziu Anton)

..... Manoilă m'a rugat atunci foarte insistent și a trebuit să-i promit solemn să-i ajut lui Betea, să fugă în străinătate..... Fiindu-i în joc viața din cauza legăturii pe care o avea prin el P. la Misiunea Americană. Deasemenea P. ținea prin Betea, legătura și cu Manoilă...

(Grigore)

x De cântărește ^{luna} scopul pt care
se ^{cine și} ~~luna~~ ^{areu} luna ^{luna} luna în public.

0 a Petru
decide a discuta cu ei si despre
Anten si perale diferite - si perspective

..... Manoilă spune că pentru unele bagaje, care nu se pot lua în avion, poate aranja dânsul cu Englezii sau Americanii, că are într-o zi întâlnire cu ei, indicându-mi locul și ceasul și rugându-mă să întreb ce se mai aude în legătură cu vreo plecare de a sa prin ei (nesigur pe Max Manolescu, Dr. Macilă continua să încerce o plecare prin Anglo-Americanii. I-am răspuns doctorului că nu știu englezește. M'a întrebat dacă am vreun prieten care știe. L-am luat pe Dan Duțescu.....

..... După ce ne-am urcat în mașină s'a desprins din umbră o altă siluetă..... era Dr. Manoilă, care venise și el nu știu de ce.

(Betea despre întâlnirea cu Ferguson)

-Reese din cele de mai sus că Americanii știau de pregătirea fugii, erau încunostințați de Manoilă, de componenții grupului și probabil că în eventualitatea unui eșec, pregăteau și altă soluție. Aranjarea întâlnirii dintre Ferguson și Betea, credem, că avea rostul stabilirii unui contact direct cu Pătrășcanu cât și rostul verificării merului acțiunii.

Tot din cele de mai sus reese că Americanii au mai căutat contact direct cu Pătrășcanu. Faptul că el a răspuns evasiv "la recepții" socotim că nu trebuie interpretat ca un refuz, deoarece Belu Silber, care îl cunoaște destul de bine pe P., ne arată că acesta nu se pronunța niciodată clar, când era vorba de vreun act compromițător, ci totdeauna întru buința expresii "în doi peri", capabile să fie interpretate în diferite feluri.

H

H. NOI INCERCARI DE A DETERMINA PE P. SA PLECE.

..... I-am spus lui Răzviu așa : du-te și-i spune că s'a acreditat în public svonul că a vrut să plece. Să ne spună dacă este în pericol și dacă n'are alt mijloc îl vom găsi noi.

..... La cererea mea și a lui Pavel (Golopenția) s'a dus la Dl. P., la Minister și după ce i-a arătat niște date statistice, de la ultimul recensământ, i-a spus că unii prieteni se interesează de sănătatea sa și nu știu care ar fi modalitatea ca să și-o pună la adăpost.....

(Betea Nicolae)

Manoilă a fugit deja? - Golopenția la cererea lui Răzviu.

00 / impo
cu Petru
se poate confrunta
si analiza din nou
prezentul
furno a ste
at singul

nu aturpura
nu mntana

F. import. - Aceste urato
câ ptrăscam avea infom. câ este
urmarit - iși lua mări - Trebuie
adus să recunoască.

0 spre contrare
adica putine fapte.

60 x De cercet și cazul rimaid.
Biro - dacă nu a fost
suprimat de cineva care
avea înțeles să dispare.

0 x x Deci, ste ca Betta și
Mănoila pregătesc fuga.

00 deci, ste ca plan Mănoila - element fixu
și cu un plan diabolic nemurit??
a face.

.....Betea m'a rugat să-l întreb pe Andrei dacă vrea să plece.....I-am spus că vin din partea lui Betea să-l întreb dacă mai pleacă.Era foarte agitat.Mi-a spus că știe tot târgul de această chestiune,că oamenii lui Teohari sunt pe urma lui,că suntem niște aventurieri.....I-am întrebat dacă Betea poate să plece ? Mi-a spus să se ducă învârtindu-se ca ciocărlia.El (P) dacă o să fie să plece o să aibă și alte posibilități.....

(Ratziu Anton)

..... Creă că la începutul lunii Decembrie 1947 sau în ultimele zile ale lui Noembrie.... a venit la mine Ratziu care trimis de Betea mi-a repetat oferta de plecare.....

(Pătrășcanu)

J. 7

I.INTERESUL DEOSEBIT CU CARE P.URMAREA EVENIMENTELE DUPA ARESTAREA LUI MAX MANOLESCU SI MASURILE DE PAZA LUATE.

..... Două zile după ce Betea,Manoilă și Duțescu fuseseră prinși într'o mașină americană, a venit Biro și mi-a povestit.Informațiile pe care mi le-a dat,cred că le deținea pe linia Levente,prieten și el cu Betea.....

..... I-am dat dispoziție (lui Micșa) să plece la Arad cu lucrările curente..... Am vrut să-l fereșc eventual de o arestare imediată.....

.....L-am însărcinat pe Rupanian să afle ce știa Duțescu în legătură cu Betea. . . . Creă că s'a interesat la Ratziu. ... și acesta i-a afirmat că Duțescu nu știe nimic.....

.....Am stat de vorbă cu Duțescu,am dedus din cele spuse de el că efectiv nu știa pentru ce îl luase Betea cu el.....

.....Nu l-am denunțat pe Betea pentrucă atunci când am văzut puțința să scap de el,prin plecarea lui cu Manoilă am găsit că era soluția cea mai favorabilă pentru mine.

(Pătrășcanu)

.....După ce i-am făcut cunoscut că Duțescu nu este amestecat s'a mai liniștit.

.....Atunci eu i-am spus : L-ați trimis pe Micșa la Arad,nu are niciun rost să mai rămână acolo.Poate veni la București.....

(Ratziu Anton)

. / .

x A se stabili
 cu precizie
 lucruri - a
 în ce în privința
 fugit - de câțori corupția
 între elu. dela cor. - econ.

x x Nu cunosc Boro a trebuit
 să fie suprimat pt că nu
 era neclămant sigur ?

Sau Boro era
 prea slab și se gândea că totul
 este probaș -
 și din dispoziție
 a vrut să se întoarcă
 și nu a găsit înțelegere
 sau a vrut să dea
 înșurub.

J.ANUMITE FAPTE CARE AU STANŢENIT CERCETARILE.

Amplas x

- Evadarea misterioasă a lui Max Manolescu din clădirea Controlului Economic, unde se afla arestat.

- Trimeterea lui Ratziu în misiune, imediat după arestarea lui Max Manolescu. Rămânerea lui în misiune, timp de trei săptămâni şi apoi trimeterea în concediu, fapt care a întârziat contactul nostru cu el.

x4/ - Avertizarea lui Pătrăşcanu prin Biro, despre descoperirea maşinei cu Ferguson, Betea şi Manoilă.

- Avertizarea lui Pavel, prin Ratziu, că va fi arestat.

- Derutarea anchetei de către Duţescu, prin faptul că a ascuns, prezenţa în maşină a lui Manuilă. Prin faptul că după acela, Duţescu a fost angajat la Statistică, de către Golopenţia, se pare că el ar fi fost instruit în acest sens şi i se plătea astfel tăcerea.

- Organizarea fugii lui Manoilă şi în general activitatea trustului de treceri clandestine, care l-a ascuns şi pe Betea.

Notă despre Ferguson.

Sub masca de secretar economic al legaţiei americane, Ferguson îndeplinea în ţară, la noi, rolul de consilier politic al legaţiei însărcinat special cu pregătirea acţiunilor de subminare a regimului nostru. Această misiune a lui a reuşit, atât din procesul Maniu cât şi mai gâr din procesul sabotajilor. Faptul că el se interesa direct, de problema Pătrăşcanu (la întâlnirea cu Betea era chiar el la volanul maşinii) arată cât de serios era privită de Americani această acţiune.

x Acento stie m. b.
multe este
pro firma - cine
recom. in pd
f. le

III.- ATITUDINEA CELOR ANCHETATI

I.- RATIU ANTON.- Recunoaște. Vrea însă să apără ca un om care iubește Partidul.

X 2.- PAVEL CONSTANTIN.- Neagă sau bagatelizează totul.
Pozează în victimă a: - nedreptății făcute de Partid înainte de 23 August (suspendarea sa)
- fanteziei lui Betea și Rațiu.

3.- BELU ZILBER.- Pozează în devotat Partidului, care își dă seama că a făcut "greșeli" și s'a pocăit. Permanent arată "cât de mult a făcut el pentru Partid".

Foarte atent la orice întrebare care l-ar putea demasca, preocupat intens de a-și constitui justificări.

4.- PATRASCANU

Înainte de anchetă, s'a arătat nerăbdător ca ea să înceapă imediat. Interesat să știe unde se află. A căutat să câștige ascendent asupra paznicilor, relatându-le trecutul său "glorios" în Partid și împingându-i să calce consemnele (cerându-le concesiile, ziare etc.) Încercare de "sinucidere" în timpul anchetei. Permanent pozează în victimă. Are ieșiri nervoase cu gesticulări, lasă să-l năpădească lacrimile.

Atitudine fermă de apărare "cu orice preț", chiar acolo unde faptele sunt evidente împotriva lui.

Acolo unde nu-i convin întrebările:

- vădit intenționat "uită" datele, împrejurările locul etc pentru a crea confuzii.

- nu răspunde direct ci începe cu "vremea ilegalității" (fără nicio legătură cu subiectul), căutând orice digresiuni care să-i servească de a nu răspunde concret.

În declarațiile scrise, nu dă nici un detaliu în plus față de cece a declarat verbal (deși i se stabilește această sarcină) ci, dimpotrivă "uită" anumite fapte.

97 232

Anumite insinuări refuză să le scrie. (A declarat verbal: "tov Dej era și el influențat de Bodnăraș și S.S.I., dar asta nu scriu :)

Ca puncte de bază în apărare folosește:

a)- permanent afirmația că este devotat și a fost devotat Partidului, dar tovarășii din conducere (toți) au dat dovadă de : lipsă de înțelegere a " frământărilor " sale sufletești ; lipsă de tact față de el ; lipsă de ajutor dat lui și întotdeauna " au fost preocupați de a-l găsi în vină".-

b)- nu a avut niciodată intenția să fugă: Arată că toate bagajele le ținea la Snagov. (Acest fapt poate fi interpretat de noi ca o posibilitate mai discretă de a le putea da americanilor)

El a denunțat încercarea de fugă, pentru a scăpa de cei care îl împingeau pe drum greșit. (Aproape că are pretenția să-i considerăm acțiunea ca o acțiune de "purificare").

c)- prezintă totul ca o provocare a tov. Bodnăraș și a S.S.I-ului.

IV. METODA DE ANCHETA

Considerăm că ne găsim în prima etapă a anchetei, etapă de pregătire a întregului material necesar pentru arătarea faptelor în adevărata lor lumină.

Pentru aceasta, ancheta urmărește actualmente următoarele:

- descoperirea și adâncirea contradicțiilor apărute în declarații.
- descoperirea și adâncirea contradicțiilor dintre declarații și alte documente sau informații aflate în posesia noastră.
- neaccentuarea în întrebări directe asupra acestor contradicții, pentru a nu atrage atenția.
- permanent studiu asupra reacțiunii produse de întrebări în legătură cu punctele nodale ale problemei.
- studierea amănunțită a întregului material cât și studierea caracterului celui anchetat (din material și comportare).
- nu facem încă arestări pentru a nu alarma pe cei care mai pot fi în legătură cu problema.

26-III 931

Nota

Informatorul x g. z. Comunică: întotdeauna se confirmă ca Pătrăscanu detine fondurile provenite dela G.P.U. - Berlin pentru a ajuta detinuti dela Jilava - (Matthä - ect.) aranja aparierea cum si ajuta pe familiile detinutilor.

În aceasta privință sa înțeleg încărdarea între Pătrăscanu, comit C. al Portidului si C.C. Aj. Roșu.

II Urmărirea lui Loti. Foris este atât de importantă actualmente încât să poată da peste delegatul "Profintermului" care se găsește în Capitală iar pentru viitor cât a fost si Aradji - în trecut

III Duminica trecută la Jilava a fost Aurora cu un individ pentru

a vizita pe Arady.

Biletul era cu numele ole
~~Fat Fat~~ Thailer. Arady a putut
săi dea individului aminte indicată
în privința legăturilor existente și
altale proiectate. Se bănuiește că
individul se numește altfel, trebuie
identificat.

IV Delegatul Profinternului care
actualmente este în București, ia
contact cu membrii CC al Pontihului
și C.C. al Aj Rosa &

Dos 03102
12

Fila 118

STRICT-SECRET**R E F E R A T**asupra cazului HERBERT SILBER.

SCURT ISTORIC. Pentru înțelegerea mai justă a rezultatelor obținute până acum cât și a comportării lui SILBER în timpul anchetei, dusă de Serviciu, considerăm că este necesar de a arăta pe scurt, comportarea sa în cercetările anterioare.

a/COMPORTAREA ÎN CERCETAREA DUSA DE ORGANELE C.C.

Față de acuzațiile care i se pun înaintea SILBER ia o atitudine de completă negare, atât în ceea ce privește colaborarea cu Siguranța cât și în ceea ce privește atitudinea sa trotskistă din trecut. Referitor la atitudinea și activitatea sa din preajma lui 23 August cât și de atunci până în momentul cercetării, afirmă că ea a fost conformă cu linia Partidului, acceptând că în cazul săvârșirii anuntor gregeli, aceasta este posibil, deoarece ca orice membru de Partid și el poate greși, cu atât mai mult cu cât recunoaște că are o oarecare doză de vanitate.

Ca linie generală însă, își menține afirmația că s'a comportat partinic, mânat totdeauna de dorința de a servi interesele Partidului. Se remarcă tendința de a apărea ca o victimă a resentimentelor personale, pe care unii tovarăși le au față de el. Afirmă că tot ce a avut de spus a declarat cinstit în fața Partidului. Cere prezentarea unor probe concrete ori de câte ori i se vorbește de abateri.

b/COMPORTAREA LA M.A.I.

Își menține poziția în ceea ce privește acuzațiile asupra trecutului. Adaugă însă că își dă seama că s'a comportat ugratec în cazul ARADI.

În ceea ce privește atitudinea din preajma lui 23 August și până astăzi încearcă să facă o autocritică din care rees următoarele :

A fost și a rămas permanent legat puternic de Par-

101
356

tid și de lupta acestuia. Recunoaște că a avut unele lip-
suri, recunoaște că a avut unele manifestări de mahalașism
dar că acestea se datoresc dragăstei lui față de Partid,
griji lui de a împiedeca anumite măsuri, care ar fi fost
dăunătoare luptei noastre și lipsei lui de înțelegere în
ceea ce privește felul de exprimare cât și modul de a
proceda disciplinat, pe cale organizatorie, atunci când a
vrut să ajute Partidul.

Permanent se menține pe poziția de victimă a resen-
timentelor personale ale unor tovarăși din C.C., cât și a
ușurinței cu care Partidul a cercetat cazul său.

Pentru a-și întări această poziție de victimă în-
cearcă în repetate rânduri greva foamei, motivând-o prin
dorința de a determina hotărîrea Partidului de a se cer-
ceta cât mai urgent și cât mai riguros cazul său.

În același timp, în celulă, în convorbire cu diverși
colegași, ZILBER își manifestă, făcînd, dușmănia față de
conducerea Partidului și speranța într-o răsturnare a re-
gimului politic din R.P.R.

CERCETAREA ÎN CADRUL SERVICIULUI. Imediat ce a fost trans-
ferat la Serviciu, înainte chiar de a lua contact cu orga-
nele de anchetă, declară greva foamei justificînd-o ca și
la M.A.I.

1.-atitudinea noastră:

În s'a explicat că Partidul urmărește lămurirea
completă a cazului său și că în consecință, este necesar
din partea lui să dea tot concursul anchetei.

2/ Prima fază a anchetei :

Intrucât s'a considerat că atât în ceea ce privește
cazul ARADI cât și în ceea ce privește problema dispariției
documentului dela Paris, nu avem suficiente probe, s'a re-
nunțat la cercetarea acestor probleme pentru a nu-l întări
pe poziția de a ne demonstra că nu avem aceste probe și
de a continua să pozeze în victimă.

În consecință, cercetările au pornit pe două linii
largi : a/ legăturile sale cu străinii începînd din preaj-
ma războiului până astăzi ; b/ activitatea sa în Partid
din 1919 până astăzi.

În declarațiile sale referitoare la punctul a ZILBER enumerează o serie de nume, împărțind aceste contacte în patru faze distincte :

Prima fază /până la 22 Iunie 1941/ când toate contactele le justifică prin necesitatea activității sale la Institutul de Conjunctură.

A doua fază /perioada războiului/ când afirmă că nu a avut nici un contact cu străinii.

A treia fază /dela 23 August până la contactul cu PETEA/ când recunoaște o serie de legături justificându-le fie ca o consecință a activității sale profesionale fie ca o dorință a unor străini de a lua contact cu un membru de partid, pe care ei îl considerau important, fie ca o dorință de a lui ca în această calitate să-i poată influența favorabil, determinându-i să aibă atitudini juste față de noi.

A patra fază /dela începutul colaborării cu PETEA/ când justifică toate contactele prin necesitatea colaborării cu PETEA căruia afirmă că i-a raportat absolut tot. Afirmă în același timp că prin învoirea tacită a lui PETEA a fost necesar ca să nu fie rigid în aceste contacte, socotind că astfel probabil, a putut face anumite greșeli dar desigur fără nicio importanță.

În declarațiile sale referitoare la activitatea sa în Partid, dela 1919 până în momentul excluderii, ZILBER arată în general următoarele :

Până la contactul cu ARADI recunoaște că deși teoretic se considera în Partid practic s'a preocupat mai mult de afacerile sale personale. Contactul cu ARADI îl justifică tocmai ca dorința sa de a repara indiferența arătată până atunci față de Partid și hotărîrea de a acționa ferm pe linie.

După terminarea cazului ARADI și ieșirii sale din închisoare recunoaște că de teama de a nu fi urmărit nu a dus propriu zis o activitate de partid, rezumându-se în a manifesta oarecare tendințe de stînga și a scrie diverse articole cu asemenea tendințe.

În timpul războiului ZILBER afirmă că a căutat și a reușit să reia activitatea în cadrul Partidului stabilindu-și legături cu tovarășii și acționând în special pe

linia ajutorării și salvării tovarășilor din închisoare și lagăr. Arată că în acest scop a fost silit, să ia contact cu o serie de elemente străine de Partid, dar care aveau atitudine antifascistă și prin care a obținut o serie de rezultate bune.

În preajma lui 23 August ZILBER se prezintă /ferindu-se de a afirma aceasta dar enumerându-și realizările/ ca unul din factorii importanți ai acestui act, la care a colaborat cu Pătrășcanu și a antrenat o serie de elemente, din Partid sau simpatizante.

După 23 August ZILBER arată că "deși nu a fost solicitat proporțional cu posibilitățile sale" a activat pe linia deservirii intereselor Partidului. Recunoaște că în această perioadă de timp constatând anumite greșeli săvârșite de conducerea Partidului /în special pe linie economică/ le-a criticat "nu întotdeauna sub forma cea mai justă și mai rodnică".

Asupra ambelor probleme ZILBER afirmă că a fost mânat permanent de dragostea lui față de Partid, de dorința lui de a ajuta Partidul, de nălmădirea lui că nu a fost utilizat la maximum. În ceea ce privește relațiile cu PATRĂSCANU de după 23 August, ZILBER le situează ca pur prietenești cu tendințe continui de răcire, datorită faptului că alții se introduseseră în anturajul acestuia.

În concluzie, analizând comportarea sa în această primă fază a anchetei, constatăm următoarele :

- se așează pe poziția unui membru devotat al Partidului care a putut avea anumite slăbiciuni, dar nu abateri.

- caută să-și acopere anumite legături cu străinii, care eventual ar putea fi știute de noi, sub masca dorinței unei colaborări rodnice cu PETEA. Eventualele lipsuri în această direcție le pune în seama preocupării lui de a-1 prelucra deci, unei atenții deosebite asupra păstrării unui obiectivism față de ei, ceea ce ar putea fi interpretat ca o greșală. La fel arată că fiind atent asupra celor ce i se spuneau era mai puțin atent asupra celor ce el spunea. În consecință și aici s'au putut strecura greșeli.

- față de anchetator caută să câștige simpatia acestuia afirmând că este pentru prima dată când se are față de el o atitudine justă tovarășească, căutând în felul acesta

să-și creeze o platformă justificativă față de anumite omisiuni pe care le-a avut la cercetarea celorlalte organe.

- permanent preocupat de existența probelor.
- atent la impresia pe care declarațiile și compoziția sa o fac anchetatorului.

3/ A doua fază a anchetei :

S'a continuat de către noi cu aceeași atitudine de interogare tovarășească. S'a trecut la adâncirea declarațiilor date. S'a accentuat permanent că trebuie să fie atent de a nu avea omisiuni, în special, pe linia contactelor cu străinii /trebuie să arătăm că suntem în posesia unor date care ne arată că a avut o activitate informativă în legătură cu PORTER un agent al I.S.-ului/.

În declarațiile sale, în legătură cu străinii, ZILBER se menține pe poziția anterioară, cu adaosul că preocupat de insistența noastră asupra omisiunilor, dă diverse declarații în care prezentându-se ca un om limbut, furat câteodată de pofta de a vorbi, a putut eventual face anumite scâmbii, pe care însă nu și le aduce aminte, tocmai pentru că ele s'au strecurat înconștient. Deși asupra fiecărui străin în parte, dă declarații cât mai detaliate, constatăm că face o singură omisiune, aceea de a nu-și aduce aminte decât vag, de PORTER.

În declarațiile sale, în legătură cu activitatea sa în cadrul Partidului /în special în perioada 23 August și după aceea/ ZILBER dându-și seama că fără îndoială atitudinile lui ca și relațiile lui sunt cunoscute de noi și îi pot fi dovedite, ia o nouă poziție :

- se prezintă ca un element vanitos, extrem de limbut, preocupat permanent de a face impresie.
- arată că datorită faptului că prin profesia sa ca și prin lupta sa de a salva tovarășii din închisori a fost silit să fie în contact cu o serie de elemente anti fasciste din sânul burgheziei, s'a apropiat sentimental de aceștia, determinat de ajutorul pe care ei i l-au dat în îndeplinirea sarcinilor sale de Partid și că în consecință a suferit atunci când Partidul a lovit în ei. Datorită acestui fapt, în expresii, nu a fost de acord cu linia dură trasată de Partid, față de elementele burgheze dar ~~am~~ în fapt, el a acționat /deși cu ezitări/ pe această linie și

140
380
105

teoretic își dădea seama că este necesar ca lucrurile să se desfășoare astfel. Continuă deci a se prezenta ca un element devotat Partidului, care însă își dă seama că a avut o atitudine neconformă cu cea a unui membru de Partid.

Străns în argumentele bazate pe propriile sale declarații, SILBER împinge "autocritica" sa până la a recunoaște că într'adevăr atitudinea sa a fost dăunătoare Partidului. El merge chiar mai departe și într'o declarație, se prezintă ca influențat nu numai de sentimentele sale față de unii prieteni din burghezii dar recunoaște că prin contactul cu ei cât și prin supraestimarea rolului pe care burghezia l-a avut la 23 August a ajuns în situația ca principal, să meargă pe o linie reformistă.

În ceea ce privește PATRASCANU, el arată că și acesta avea atitudini ostile conducerii Partidului, bazate mai mult pe resentimentele sale față de unii membri din conducerea Partidului cât și pe orgoliul acestuia.

- Declară că acum se consideră într'adevăr sincer față de Partid deoarece a reușit să spună tot.

4/A treia fază a anchetei :

Deoarece ne-am dat seama că păstrând aceiași atitudine față de el nu vom reuși de a merge mai departe /dat fiind faptul că ne apropiam de concretizarea atitudinii și acțiunilor sale/am aplicat metoda de a-l preveni că pe baza materialului avut la îndemână îi vom dovedi nesinceritatea față de anchetă și în consecință va avea de suferit.

Dela început ZILBER și-a manifestat dorința de a vedea probele afirmând că este hotărât să recunoască totul, ce i se va dovedi. I s'a atras luarea aminte că, la fiecare probă a nesincerității sale va fi tratat exact ca un borfaș, care refuză să recunoască până când nu i se arată în față, obiectul furat.

Determinat de această atitudine a noastră SILBER își completează declarațiile arătând deabia acum poziția pe care el și PATRASCANU se situau.

Se vede clar că amândoi erau dușmănoși față de U.R.S.S. dușmănoși față de conducerea Partidului, dușmănoși față de linia Partidului și mănăși de speranță că într'o conjunctură favorabilă vor putea avea rolul de frunte.

Prezintă însă toate acestea numai ca simple convorbiri fără nici o urmă materială, atât la P. cât mai ales la el.

-Conștient că a ajuns în faza când nu mai poate nega atitudinile, caută să le găsească justificări.

Astfel el recurge la o serie de exhibiții sofistice stupide, care ne arată și mai clar, atitudinea sa de bandit. De exemplu recunoaște că a vorbit anumite lucruri, dar afirmă că a gândit altfel, recunoaște că a gândit dușmănos dar "în fond era alături de Partid", recunoaște că a avut atitudini dușmănoase dar "nu credea în ele ci le avea pentru a impresiona pe ceilalți". Pe această poziție se menține actualmente cu dârzenie.

În ultima ședință de anchetă a fost din nou avertizat că îi vom demonstra cu probe nesinceritatea sa, că această demonstrație va fi urmată de măsuri represive și i s'a dat un termen de trei zile pentru completarea declarațiilor și arătarea întregului adevăr, cerându-i să concretizeze.

În ultima sa declarație, dat în urma acestui ultimatum, SILBER, se pune în poziția de "a nu mai avea nimic de spus" ~~hotărât~~ deci de a înfrunța probele, cu riscul de a suporta anumite consecințe.

Părerea noastră este că, dându-și seama că a ajuns la faza când va fi silit să relateze asupra activității sale subversive, activitate care nu poate fi asemuită cu greșelile și abaterile unui om nelămurit ci e acțiunea criminală a unui trădător, SILBER caută să împiedice sau cel puțin să amâne această demascare, în speranța că rezistând presiunilor ar reuși poate să ne determine a considera ancheta lui terminată.

CONCLUZII SI PROPUNERI :

Din cele expuse mai sus, putem trage concluziile următoare:

a.-Activitatea lui SILBER.

Perioada dinaintea de război nu este încă suficient de clar conturată.

Perioada din preajma lui 23 August și până în momentul excluderii, credem că poate fi văzută astfel:

În necesitatea lor de a-și constitui agenturi politice aici, anglo-americanii au vizat și pe SILBER. Arivismul lui, setea lui de putere, inteligența sa, forța lui de a convinge

104/382

datorimă ușurinței în jonglarea argumentelor, îl arătau că este potrivit pentru o asemenea misiune.

Activitatea lui din preajma lui 23 Aug. poate fi interpretată ca o tentativă de a-și constitui o puternică platformă politică. Nu este întâmplător că își leagă numele de cel al lui Pătrășcanu, care avea deja o "faimă" de mare comunist.

După 23 Aug. SILBER constată că nu poate ajunge în posturile de vârf ale Partidului și, în același timp, că nici remorca sa, Pătrășcanu, nu are prea multe șanse.

În atingerea scopului său, el își orientează acum activitatea pe două linii:

- luptă, cu toate mijloacele ce-i stau la îndemână, pentru a-și croi totuși drum către vârf, fie prin el, fie, în special, prin Pătrășcanu, în care scop duce o intensă activitate de popularizare a acestuia și de defăimare a conducătorilor Partidului. /Cum, în eventualitatea reușitei, ar fi exploatat succesul prin sprijinul stăpânilor săi din afară, SILBER menține permanent contactul cu ei și depune toate eforturile pentru a le fi util./

- pentru prevenirea unei demascări a activității sale și a legăturilor sale cu străinii, el trece la "colaborarea" cu PETEA, constituindu-și astfel o bună justificare atât a relațiilor sale cu străinii cât și a atitudinii "obiective" față de măsurile luate de Partid.

- dacă în celelalte privește poziția sa politică, ea reiese clar acum din declarațiile date, materializarea în fapt a acestei poziții încă nu apare clar. S'ar putea ca ea să nu fie conturată precis chiar în realitate, dar socotim că este imposibil să nu existe totuși o serie de elemente concrete, pe care el le ascunde acum.

/Nu putem fi de acord cu afirmația sa că ne-a spus totul, deoarece, în repetate rânduri a afirmat că nu mai are nimic de spus pentru ca apoi să constatăm că nuțea.

Trebuie să arătăm că singura probă concretă, este o declarație a deținutei ANNY SAMUELLI, care arată că a bătut la mașină 3-4 rapoarte ale lui PORTER despre convorbirile avute cu SILBER. ANNY SAMUELLI nu a fost însă martoră la aceste convorbiri și, în consecință, o confruntare ar putea avea anumite riscuri.

Până acum nu s'a recurs la această probă./

b.-Possibilități de continuarea anchetei.

Analizând posibilitățile de continuare și adâncire ale anchetei, socotim că avem în fața noastră trei alternative:

1.-De a porni la demonstrarea exhibițiilor făcute de el de la începutul cercetărilor și până astăzi /în fața organelor C.C., în fața organelor M.A.I., în fața noastră/ arătându-i că aceste exhibiții nu au de scop decât retragerea lui pas cu pas pe diferite poziții de apărare, căutând ca prin această demascare să-l determinăm a suna adevărul. Riscăm însă de a ne găsi în fața unor noi încercări de eschivare și în același timp de a-l lăsa să înțeleagă că nu avem probe concrete împotriva lui.

2.-Să încercăm demascarea sa prin proba ce o avem, punând toată grija ca, această confruntare să aibă un aspect cât mai grav. Menționăm însă că proba e destul de slabă, așa că putem risca un eșec, cu atât mai mult că alte confruntări nu vom mai putea face.

3.-Bazați pe demascarea exhibițiilor sale și pe prezentarea probei, să trecem la presiune adâncind ancheta în legătură cu toate contradicțiile apărute în chiar declarațiile sale.

STRICT-SECRET

Allypau pine
to Centre line
cs. Resolution

~~53~~ 109

20.

C.N.S.A.S.

110

R A P O R T

=====

asupra

ASUPRA UNOR PERSOANE SUSPECTE DE A FI COMIS ACTIUNI
DUSMANOASE, DE SABOTAJ IN MINISTERUL COMERTULUI EXTERIOR

In condițiunile politico economice interne și internaționale actuale, dat fiind rolul deosebit de important al M.C.E. pentru economia R.P.R. cât și caracterul specific al acestei activități, care permite o mai ușoară camuflare a unor acțiuni de sabotaj, este sigur că acest Minister, formează un obiectiv de prim ordin, în primul rând al organelor de spionaj imperialiste.

Reportul de față cuprinde semnalarea câtorva categorii mai importante de fapte privind acțiunea unor elemente suspecte de a fi comis acte de sabotaj în M.C.E.

La întocmirea raportului, s'au folosit în parte datele cuprinse în dosarul Organului de Securitate competent cu urmărirea acestei probleme, iar în parte date cunoscute personal de raportor.

I. Ministerul Comerțului Exterior

A/. Sarcinile și condițiunile obiective de muncă

Sarcinile și condițiunile obiective de muncă, au fost grele mai cu seamă în perioada 1947-50, pentru realizarea planurilor de import-export din afara Acordurilor comerciale cu URSS, dificultățile obiective principale izvorând din:

- greutăți în realizarea de operațiuni cu Democrațiile Populare (mai ales Cehoslovacia și Polonia) în perioada când și acestea luptau cu greutăți de planificare.
- greutăți în realizarea de operațiuni cu țările capitaliste din cauza discriminărilor impuse de SUA, pentru comerțul cu Estul.
- dificultăți mari de realizare a planurilor de Export, condiție esențială pentru creșterea de disponibilități de plată a importurilor.

Condițiunile în care au trebuit să fie realizate sarcinile în această perioadă, au întâmpinat și ele, două mari greutăți:

- lipsa de experiență în domeniul Comerțului Exterior, ca monopol de Stat (în organizare, funcționare, reprezentanțe și legături cu străinătatea, organizarea producției de export etc.)
- lipsa de cadre de încredere, cu cunoștințe de specialitate în Centrala Ministerului și Societăților de Stat.

Toate aceste dificultăți întâmpinate în special în ceea ce privește schimburile comerciale cu statele capitaliste, au fost desigur abil speculate de capitaliștii din interiorul și din afara țării. Condițiuni favorabile pentru dușman care au fost și mai sunt favorabile în această direcție sunt:

-compoziția socială mic burgheză sau chiar burgheză a majorității cadrelor din M.C.E. și Soc.de Stat;

-specificul muncii M.C.E. cu țările capitaliste, care dă posibilitate dușmanului să întreprindă legături bine acoperite;

-dificultatea deosebită de a califica o operațiune neregulată, nereușită și cu repercursiuni daunătoare, drept o întâmplare cauzată unor greutăți obiective sau eventual a unor tendințe afaceriste, sau ca act de sabotaj propriu zis.

E/. Scurt istoric al evoluției M.C.E. între anii 1947-52

1. În anii 1947-1948, nu am avut un plan de import export propriu zis, operațiunile erau cerute direct de către beneficiari (uzine și fabrici particulare) și se tratau direct sau prin firme intermediare de Comerț Exterior. Aprobările se dădeau dela caz la caz de către M.C.E.

Acești doi ani sunt anii operațiunilor de compensații de anvergură, pe bază de Acorduri mărfurile intrate sau ieseite fiind mai reduse.

Aprobarea compensațiilor la MCE, se făcea de către GOGU RADULESCU în mod exclusiv, care conducea Direcțiile operative de import export în calitate de Secretar General. El aproba și Acordurile comerciale.

Acordurile erau încheiate propriu zis și urmărite în desfășurarea lor de către Tov.GHIALY, tot Secretar General.

Diracțiile din MCE, erau conduse de oamenii vechiului regim, sperțari și reacționari, care dădeau preferințe afacerilor a tot felul de intermediari verosi (VAIDA la Import, TUDORICA la Export, PLESNILA, etc., iar intermediari ca: CRISOGHELOS, HOLBAN, TREUER, etc.).

În acești doi ani, LUNGU a propus și realizat o serie de operațiuni de compensație necinstite, al căror beneficiari au fost mai ales DJAVURIS și reprezentantul acestuia din Liban GRIGYES, care aveau exclusivitatea exportului nostru de cherestea pentru Orientul Apropiat-obținut tot dela LUNGU.

LUNGU era legat strâns de GOGU RADULESCU și CAROL ABRAMOVICI cu care a lucrat mână'n mână, obținând dela ei aprobarea autotată a tuturor afacerilor avizate favorabil de el.

LUNGU avea în anii 1947-48, următoarea competență:

Director la "Dorna-Foresta" și apoi "Export Lemn", propunea direct sau indirect și aviza operațiunile de compensație cu cherestea și prin influența câștigată la Minister, a început să-și plaseze oameni de încredere în toate părțile. Se consulta des cu:

CAROL ABRAMOVICI în calitate de Consilier superior. Acesta pleacă în numeroase delegații în străinătate, desorganizează Societățile de Stat, schimbă oamenii după bunul lui plac și sabotează făcând o serie de operațiuni cu Vestul (Acordul comercial cu Belgia și pentru a compromite pe GHIALY).

GOGU RADULESCU, acoperă și ajută pe cei doi de mai sus, introducând metode de conducere arbitrară în MCE.

2. În cursul anului 1949, se aplică primul Plan de Stat, fiind reorganizat în Februarie 1949; se scot vechile cadre și se introduc elemente noi.

CAROL ABRAMOVICI devine Dir. Relațiilor Ec. cu Westul.

LUNGU, devine Director al Exportului în MCE. O serie de oameni de încredere ai lui sunt plasați în diverse posturi.

GOGU RADULESCU, devine ministru adjunct. GHIALLY este numit Consilier ministerial, dar primește numai funcții administrative.

Legătura dintre cei trei de mai sus, respectiv dictatura lor, impune ca nici o hotărâre să nu poată fi luată fără acordul lor.

Planul pe 1949, prevede o valoare mai mică pentru import și export cu Westul, majoritatea necesităților fiind acoperită prin Acordul cu URSS și țările de Dem. Pop.

Operațiunile încercate cu țările capitaliste, au fost distruse, sabotate de grupul ABRAMOVICI-LUNGU-G. RADULESCU. Astfel: Acordul cu Belgia, Acordul cu Italia (mașini grele contra gran), afacerea tuburilor de foraj cu Franța, a tuburilor de gaze mari cu Germania de West.

Planul MCE, la import a fost realizat astfel în 1949, numai în proporție de 72%.

În MCE, (Centrală și Societați) domina arbitrarul, Organizația de Partid era fără influență; ea a reușit totuși să împiedice pe tov. min. BARLADEANU de a decora cu Ord. Muncii Gsl. I-a pe CAROL ABRAMOVICI. Cu câteva luni înainte, LUNGU însă fusese decorat.

Deși demascat ca sabotor, C. ABRAMOVICI primește aprobarea tov. min. BARLADEANU, în urma intervențiilor lui G. RADULESCU și fuge definitiv dela Leg. din Bruxelles la 13 Decembrie 1949.

3. În cursul anului 1950, se continuă politica de neplanificare a comerțului cu Westul, nu se prevăd mărfuri de export, iar alte mijloace de plată nu sunt disponibile. Planul MCE, se realizează numai în proporție de 76%.

În toamna 1950, se încheie un Acord cu Italia, care funcționează însă f. defectuos.

Atmosfera și metodele de lucru aceleași ca în 1949, cu deosebirea că LUNGU și G. RADULESCU caută să distrugă pe foștii adversari ai lui C. ABRAMOVICI.

4. În cursul anului 1951, situația este analoagă cu cea din 1950. Cu toate declarațiile demagogice ale lui LUNGU că planul va fi realizat, aceasta nu s'a întâmplat decât în proporție de 82%.

Aceiași politică de neplanificare și tratate ocazionale a afacerilor cu Westul, dăinue. Se importă o cantitate mare de superfosfați din Franța și de celofibră. (Operațiunea ilicită HASNER-TREUER de 2 milioane dolari, plata în devize forte, procurate prin vânzarea de aur de către Banca de Stat, în lipsă de alte disponibilități).

5. În cursul anului 1952, odată cu mărirea sarcinilor de Plan și cu o conjunctură economică din West favorabilă nouă, lipsa unei politici planificate în schimburile cu Westul, lipsa de suficiente relații și Reprezentanțe Economice în țările capitaliste, ne-au cauzat mari pierderi. Acestea sunt rezultatele unei activități de sabotaj.

Totuși din Ianuarie 1952, se încep contractări în West, cu rezultate f. bune (import de laminate și mașini plătite tot în dolari liberi, obținuți prin vânzare de aur de către Banca de Stat.

II. Organizarea și activitatea sabotorilor

Activitatea de sabotaj a celor trei elemente cu rol determinant în MCE., nu se poate despărți; aproape nici o hotărâre importantă nu se lua fără unul din ei, iar ei se consultau întotdeauna pentru adoptarea unei atitudini comune, în ce privesc cele mai diverse probleme.

A/. Se pare că LUNGU este elementul cel mai conștient și activ al bandei, deși s'a ferit a apare pe primul plan, împingând pe alții. (Ex. Deși C.A. a apărut ca inițiator și a suportat șocul criticilor în afacerea Dr. KOHC (Germania de Vest), de fapt s'a dovedit că acțiunea îi aparținea în cea mai mare parte lui LUNGU).-

De îndată ce a fost transferat în București de către IACOB ALEXANDRU, a început să plaseze în diferite posturi o mulțime de foști colaboratori sau colegi dela Soc. din Ardeal unde a lucrat; elemente foarte devotate lui, "verificate" în ce privește devotamentul față de el chiar la "Export-Lemn", elemente capitaliste dubioase, etc.

LUNGU a avut în trecut numeroase cunoștințe bune printre elementele capitaliste: FRANCISC KEREC, dela MUNDUS, spre ex.

Iată locurile unde au fost plasate de el aceste elemente:
Centrala Ministerului Comerțului Exterior

1. La Cabinetul tov. BARLADEANU, ca șef de Cabinet: CLARA ADERCA, fostă secretară a lui LUNGU la EXPORT-LEMN. A funcționat la Cabinet 3 ani. Mama ei, a fost implicată într'un proces de spionaj, fiind amanta unui ofițer nazist.

În Sept. 1951, s'a comis o "indiscreție" gravă la MCE, privitor la schimbările ce s'au precat în Minister și de care știau numai patru persoane (inclusiv tov. BARLADEANU). Aceste informații au ajuns suspect de repede în Germania de Vest, la Bonn, de unde le-a sesizat DETOBUF, Dir. "SORICE" care le-a aflat dela Cons. german SEIBERLICH din MCE, german.

Cazul CLARA ADERCA a fost în cercetarea și urmărirea Dir. II. SSI, apoi D.I. - DGSS, după care a fost îndepărtată din serviciu. De semnalat că, de situația ei se interesa EIDLITZ și V. LUCA.

2. La Cabinetul lui G. RADULESCU, a funcționat timp de doi ani RADVAN BEATRICE, prietena devotată a lui LUNGU. Ea a luat locul lui PAUL SILVIA, fostă amantă a lui G. RADULESCU și în același timp a lui CRESOGHELOS.

3. În Minister au mai funcționat (unii mai funcționează și acum) următoarele elemente devotate și aduse de LUNGU:

- GENESCU BENONE, Dir. Adj. la Dir. Export
- BISTRITIANU, Sef Serv. de Evidență
- NEMETI, Dir. Protocolului în locul lui GREGORIAN, îndepărtat în urma intrigilor lui LUNGU și RADULESCU.

Alte elemente cu atitudini "binevoitoare" față de LUNGU:

- MONCIU, Consilier ministerial.
- DONATH PAVEL, f. Dir. al Relațiilor cu țările prietene. În prezent delegat la Cons. de Asistență Mutuală dela Moscova (prieteni cu LUNGU);
- VICTOR IONESCU, element oportunist, ajutat indirect de LUNGU, fost Dir. la Secretariatul tov. BARLADEANU, în prezent Dir. Relații I.

Dacă se adaugă la aceștia complicii direcți: G. RADULESCU și C. ABRAMOVICI, se vede că LUNGU avea în mână toate secțiile cheie din MCE.

In cadrul Societăților de Stat

1. La Export-LEMN

- SOSTARICH dela MUNDUS.
- STERIOFOL, actualmente la Cons. de Asist. Mutuală la Moscova, decorat.
- JOLDOS, FOLCMAN, SZEGO,
toți cu munci de răspundere și devotați lui LUNGU.

2. La ROMANO-EXPORT

- KLEIN ANDREI, Director, fost Dir. la "Dermata".
- ROSHINGHER, Dir. coordonator (atitudine neutrală).
- RADO, și ISAIA RADULESCU, Consilieri

3. La AGRO-EXPORT: FEKETE, Director, neutru.

4. La PROD-EXPORT: DENES, neutru.

5. La ALIMENT-EXPORT: GYARMATI, devotat

6. La METAL-IMPORT: GOLDAN, devotat.

7. La FRUCT-EXPORT: BALAN, devotat, adus de LUNGU după îndepărtarea prin intrigă a lui SUZIN, s'a sinucis după demascarea devierii de dreapta, după ce avusese o convorbire de două ore cu LUNGU.

8. La CAMERA DE COMERT EXTERIOR:

- SAVIN GHEORGHE, președinte
- VICTORITA RADULESCU, fosta secretară a lui LUNGU.

In cadrul celorlalte Ministere, cităm pe cele mai importante: V. LUCA, IACOB ALEX., VOITINOVICI, V. VAIDA, Dr. MARZA, Em. VINEA, IOANITIU, A. HARAP, etc.

In relațiile din străinătate ale lui LUNGU, sunt cunoscute numai parțial, în special cele legate de operațiunile lui personale și cele cărora le-a înlesnit plecarea din țară. In dosarul DGSS, se menționează următoarele:

- Lui JUSTUS, Dir. la Ind. Lemn din Bixad, i-a înlesnit o vânzare importantă de cherestea și apoi plecarea definitivă din țară.

- Lui IOSIF COHN Dr., "trimițându-l" pentru afaceri în străinătate, unde s'a stabilit definitiv în Franța, căpătând imediat cetățenia franceză (1949), f. bun prieten cu LUNGU.

- HASNER în foarte bune relații cu LUNGU, stabilit în Franța, ne-a jefuit în câteva afaceri prin intermediul lui TREUER. Acesta, bun prieten și cu GHU RADULESCU, a fost ultimul autorizat de a face comerț exterior particular, a avut acces liber în MCE, și a plecat în Israel cu toată familia în 1952. In prezent stabilit tot la Paris.

- CAROL ABRAMOVICI, a pregătit plecarea sa din țară, cu concursul lui LUNGU, care și-a pregătit el însuși fuga.

- Cu FRIGYES, reprezentantul lui DJAVURIS (gangsterul Com. Ext. condamnat în panamaua ORAP, fugit din țară) în Liban, LUNGU a întreținut relații, vizitându-l cu ocazia călătoriei din 1948 în Orientul Apropiat. Pe această linie s'au scurs toate compensațiile necurate făcute în 1947-48. FRIGYES este un element f. suspect, cu relații cu fugarii, f. bogat. Soția lui ar fi decelarată în Oct. 52, că LUNGU posedă o mare sumă de bani pe numele soțului ei la o bancă din Beyruth.

-Cu MARCUS,negustor de cereale din Anvers,un "reprezentant" al Exportleamului,cu care a făcut o afacere de cereale în 1949,pe care AGROEXPORT o declară neregulată.

-Cu ILIN,conducătorul unei Soc.Internațional de Com.din Israel,cu activitate de spionaj notorie,și care a fost de câteva ori în țară.Acesta a jucat un mare rol în tratativele și intrigile în urma cărora un mare număr de evrei au putut pleca din țară.

Deplasările în străinătate ale lui LUNGU.

Fără a exista o evidență clară,din dosar DGSS,și alte surse, rezultă că a făcut călătorii în anii:

- 1947,în Orientul Apropiat;
- 1948,4 călătorii:3 în Franța,Cehoslov,Ungaria și URSS,și ultima în Orientul Apropiat (Turcia,Siria,Liban,Egipt).
- 1949,în Polonia,apoi la Geneva,de acolo la Bruxelles,unde în Iunie se întâlnește cu C.ABRAMOVICI,apoi pleacă în Olanda.Incă o călătorie în Grecia,la insistențele MCE,deși DGSS,și Controlul Străinilor,au avizat negativ.
- 1950,conduce tratativele cu Ungaria la Budapesta,apoi pleacă la Moscova,odată cu Comisia condusă de tov.min.BARLADEANU.
- 1951,o deplasare la Budapesta.

Dacă s'ar examina cu atenție aceste deplasări,s'ar putea constata că în unele cazuri,-deși ele erau justificate sub diverse titluri-incheierile efectiv realizate,nu le justifică și mai ales nu justifică durata deplasărilor.(ex.1949 în Belgia și Olanda).

De menționat că o parte din firmele vizitate în străinătate de LUNGU,au trimis la rândul lor de câteva ori în țară pe directorii lor.

Semnalăm deasemenea,că după fuga lui C.ABRAMOVICI,LUNGU a vrut să plece în Elveția,"pentru a-l aduce înapoi"pe acesta.In acest sens,a fost puternic susținut de G.RADULESCU,astfel că a și obținut formele de plecare,cu toată opoziția SSI.-ului,numai în ultimul moment s'a putut împiedica totuși călătoria.

Din expunerea sumară de mai sus,credem că trebuiesc reținute și studiate mai aprofundat,trei probleme principale:

- 1.Rețeaua de oameni plasați de LUNGU.
- 2.Relațiile lui LUNGU cu elemente din străinătate.
- 3.Călătoriile lui în străinătate.

B/.Aspecte ale activității de sabotaj.

Dăm mai jos câteva exemple de astfel de operațiuni:

1.Afacerile lui LUNGU cu Orientul Apropiat,care au atras atenția Controlului Economic (OSD) încă în anii 1947-48,atunci când se executau,OSD.-ul studiind în acea perioadă toate operațiunile de compensații,a stabilit că majoritatea lor au fost necinstite.

Unul din cei mai activi exportatori afaceriști în legătură cu MCE,era FUNDUCAS,reprezentantul în București al lui DJAVURIS. Afacerile lor se făceau cu cherestea (specialitatea Exportleamului) în direcția țărilor din Orientul Apropiat,unde DJAVURIS avea de fapt exclusivitatea vânzărilor de cherestea.Orice încercări făcute de alții de a plasa cherestea,au fost sabotate de Exportleam,de LUNGU,sau contracarate de FRIGYES,informat la timp de aceste încercări.

Principala sursă de câștig ilicit pentru "compensator",era în următorul trucaj:prețul cherestelei era trecut în actele de aprobare ale MCE,în dolari,care corespundea în general cu prețul internațional al cherestelei în dolari.Dacă cherestea ar fi fost vân-

dută în zone dolarului, contra mărfuri din aceeași zonă, operațiunea ar fi fost regulată, în realitate însă, vânzarea s'a făcut în Orientul Apropiat în LIRE STERLINE, contra mărfuri plătite tot în LIRE STERLINE. Diferența între socotelile de pe hartie unde dolarul și deci lire sterlină erau socotite la cursul oficial și piața dată unde lira era devalorizată, dădea un câștig ilicit de 25% peste preț "compensatorilor". Remarcăm că numai în 1948 valoarea totală a exporturilor de cherestea făcute în compensație, a fost aproape de 2 milioane dolari.

În afara acestui aspect afacerist, mai trebuie remarcat că multe din mărfurile primite în compensație nu ne erau necesare în acel moment, ba chiar Ministerele competente au și anunțat acest lucru; afacerile totuși s'au încheiat.

Un aspect al acestor afaceri care trebuie subliniat, este faptul că FRIGYES și FUNDUCAS sunt două elemente despre care există serioase indicii că sunt spioni și agenți ai dușmanului (vezi dos. DGSS.).

2. Alte afaceri dubioase

- Operațiunile încheiate de LUNGU cu "FRIGALIMENT" din Elveția, operațiunile de vânzare de șroturi în Danemarca, operațiunile încheiate cu "OSTWESTSINDICAT" din Olanda (detalii în dos. DGSS.)

- Neregularitățile vânzării a 5.000 tone porumb în Belgia, în primăvara 1949, vândut fără consultarea AGROEXPORT-ului, care denunță neregularitățile printr'un proces verbal semnat de toți directorii (vezi documentația din dos. DGSS.). Se pare că această vânzare a avut ca rost justificarea deplasării lui LUNGU în Belgia sau poate să dovedească că poate face tranzacții cu Belgia, după ce Acordul economic tratat de GHIALY în 1948, eșuase?

3. Afacerea ILIN

ILIN este un individ extrem de dubios, președinte al Soc. Com. Internat. "HADAD", cu sediul la Tel-Aviv și cu "sucursale" în toate centrele capitaliste mari: Milano, Paris, etc. Este o societate creată de "HISTADRUTH" (Confederația Muncii din Israel de sub conducerea soc. dem. de dreapta) cu scop declarat comercial. De fapt originea acestei Societăți este în comerțul de arme, introdus ilegal în Israel, în timpul războiului cu țările arabe. "Societatea" era organizată perfect pentru această contrabandă: vapoare camuflate sub alte pavilioane, echipaj de încredere, "reprezențanți" agenți în diferite țări (și în Jugoslavia).

ILIN a declarat personal că afacerile ilicite pe care le oferea RFR.-ului, nu urmăresc câștiguri bănești ci, să înlesnească autorizarea emigrării evreilor din țară.

Întâlnirile de afaceri ale lui ILIN cu LUNGU și C. ABRAMOVICI au avut loc la Bruxelles, fiind chemat în câteva rânduri spre aco-perire și o terță persoană cu funcție în MCE. S'ar putea ca sub-stratul întregii afaceri să fie de spionaaj. ILIN a fost de altfel și el de trei patru ori în țară, de două ori înainte de a veni, a fost la Belgrad. Tov. min. BARLADEANU, a refuzat să-l primească.

Din aceeași Soc. "HADAD" mai sunt cunoscuți doi directori: KATZ, originar din Focșani și GRUNBAUM, toți soc. dem. de dreapta. ILIN e originar din Kiev și este un om foarte bogat.

Se pare că este vorba de o vastă organizație de spionaaj, din Israel, lucrând pentru americani.

După încheierea afacerii din 1949, LUNGU și C. A. au mai încercat în două rânduri să favorizeze unele oferte ale lui ILIN. (documentare în dosarele existente).

4. Afacerea de reciprocitate cu Germania de Vest (Sept. 1949)

Această afacere, a format obiectul unor acuzațiuni precise de

sabotaaj aduse lui LUNGU și C.A. și care au format obiectul a o serie de ședințe la MCE. Dăm mai jos unele aspecte mai importante ale acestei afaceri:

Cum a pornit afacerea? În Sept. 1949, din cauza neclarificării schimburilor cu Westul, MCE s'a trezit cu un gol la import de 20 milioane dolari. Chemăți la tov. BARLADEANU, cei trei specialiști: G. RADULESCU, LUNGU și C. ABRAMOVICI au propus ca soluție: o mare afacere cu Germania de West, exportând produse alimentare contra laminate și mașini. Totul pregătit în mare grabă și cu mare alarmă, probabil pentru acoperirea sabotaajului real.

Cum s'a procedat:

a/. La propunerea lui LUNGU, a fost trimis în Germ. de West, prietenul lui Dr. IOSIF COHN, frate cu A. COHN alt prieten a lui L. din Tel-Aviv. I. COHN a fost însoțit de LAZAROVICI, cetățean israelian în legătură cu resortul financiar al PC din Israel.

Există două chestiuni nelămurite în legătură cu acești "delegați": Dr. COHN și-a trimis raportul prin poștă, căci el s'a stabilit definitiv în Franța, căpătând f. repede cetățenia franceză. Pe LAZAROVICI acesta l-a folosit numai ca acoperire. Dealtfel însuși COHN după ce a încercat să incurce lucrurile, s'a lăsat repede de înțreaga combinație. Problema LAZAROVICI, este mai complicată și va forma obiectul unui studiu special.

b/. După ce s'a studiat memoriul trimis de COHN, G. RADULESCU și LUNGU, au întocmit o listă de mărfuri pentru Export, prevăzând carne, vite și o mare cantitate de porci. S'a întocmit și o listă de mărfuri de import.

c/. Am fost chemat la Praga la 10 Sept. unde mi s'au dat instrucțiuni cu totul neclare și insuficiente. Situația găsită pe teren, nu le corespundea deloc. Concomitent a fost trimis (fără știrea mea) de LUNGU și tov. SUZIN cu aceiași sarcină în altă variantă. Între timp, s'au succedat încercăturile: atitudinea lui COHN, amestecul lui "FRIGALIMENT" și "OSTWESTSINDICAT", un sabotaaj fățiș contra Soc. de Partid "SORICE", etc. Pentru lămurirea situației am plecat la București, unde s'a lămurit în parte problema, ca afacerea în sine.

d/. Cu toate opunerile SSI, C. ABRAMOVICI a fost și el trimis de G. RADULESCU cu o Comisie compusă din DINU VASILE și BARASCH prin Europa, tot în legătură cu afacerea cu Germania de West. Cu această ocazie, ajuns la Bruxelles, C.A. a fugit la 13 Dec. 1949.

e/. După numeroase piedici puse de G. RADULESCU și LUNGU, după ce s'a obținut toate aprobările din partea autorităților germane, afacerea era în regulă numai că un lucru nu exista, marfa de export: carnea și porcii. De fapt lista de mărfuri de export întocmită de RADULESCU și LUNGU, era falsă în cea mai mare parte. Toată afacerea a fost inventată și într'un scop bine determinat, fie pentru a justifica plecarea lui C.A. și fuga lui, (părerea lui PETRI) fie pentru a justifica o "activitate" pentru îndeplinirea Planului.

f/. Cu toate piedicile puse în continuare de RADULESCU, "SORICE" a propus înlocuirea carni cu mărfuri secundare: fructe, ouă, etc. Chemat la București, Dir. DETOEUF a primit sarcina din partea tov. BARLADEANU să vândă în Germ. de West 1.500.000 ouă. El a tratat afacerea, a telegrafiat rezultatul pozitiv dar, marfa de export dispăruse; ouăle. S'a explicat că a fost "o eroare de calcul".

5. Sabotarea cumpărării de tuburi de gaze din Germania de West.

Materialele erau necesare pentru construirea unei conducte mari, pentru aducerea gazului metan la câteva centre industriale. Din 10.000 tone contractate, s'au adus numai 6.000, pentru restul acreditivului nu au mai fost deschise, deoarece C.A. și RADULESCU spuneau că "banii sunt în pericol și marfa poate fi blocată de americani". Marfa era tranzitată prin Belgia și încărcată la Anvers

pe vasele noastre. Este curios că într'adevăr după scurt timp uzinele furnizoare au avut dificultăți cu americanii din cauza acestei afaceri. (Documentare la dos. DGSS.)

6. Sabotarea cumpărării de tuburi de foraj, propusă de Ag. Ec. din Paris în Iulie 1949. C.A. a încercat în ultimul moment să anuleze comanda, afirmând în mod mincinos că "nu sunt bani suficienți" și că acest lucru i-ar fi fost comunicat de tov. BARLADEANU. Minciuna a fost demascată, totuși G. RADULESCU a căutat mai departe să-i acopere reaua-i credință.

După această demascare de sabotaj direct, C.A. a obținut viza de plecare pe garanția lui G.R. și a tov. BARLADEANU când a și fugit. Sunt de remarcat două fapte: după fuga lui C.A., presa capitalistă din Apus care în mod obișnuit e în vânătoare după astfel de vesti, nu a scris aproape nimic despre el (pentru a nu compromite pe ceilalți?) și că după ședința în care C.A. a fost demascat ca sabotor, RADULESCU mi-a propus deschis să mă impac cu LUNGU și C.A., dacă vreau să ajung "cineva în MCE".

7. Sabotarea compensațiilor cu Franța. Trei compensații bine studiate și favorabile pentru noi, eu fost târăgâte până ce au murit complet. Ele au fost propuse în 1949, 1950 și 1951-52, priveau mărfuri importante și foarte necesare pentru noi, livrate în schimb de porumb, dar propunerile au întâlnit sau indiferență sau opoziție. Aceleași mărfuri de import au trebuit să fie apoi cumpărate în dolari liberi.

8. Sabotarea Acordurilor comerciale cu Belgia și Italia.

Acordul cu Belgia a fost tratat de o comisie în frunte cu tov. GHIALY. Singura operațiune care mai era necesară pentru ca Acordul să devină executabil imediat, era fixarea prețului grăului. C.A. și RADULESCU care vroiau să-l înlăture pe GHIALY, nu i-au dat deslegare să semneze prețul convenabil oferit de belgieni. Acordul nu a mai fost executat.

În toamna 1948, C.A. a tratat la București, cu o Comisie italiană, afaceri pentru livrarea de mari cantități de grâu contra în special mașini. După o serie de tergiversări și incurcături, C.A. a anulat afacerea în 1949, pe când se afla la Roma. Acordul propriu zis semnat în 1950 cu Italia, nu a fost de asemenea executat decât foarte puțin din cauza lipsei de planificare a mărfurilor de export, de către LUNGU.

Aceiași soartă a avut-o și Acordul cu Elveția din 1951.

9. Campaniile de discreditare contra lui GHIALY și a altora.

Cei trei au dus în mod sistematic campanii de discreditare a unor tovarăși pentru a-i înlătura, pentru a întărâta pe tov. BARLADEANU contra lor atunci când n'au izbutit pur și simplu prin propria lor putere să-l înlătura, cum a fost cu BOTNAR, GERARD, LIVADA etc.

Este cunoscut cazul tov. GHIALY, "lucrat" la tov. BARLADEANU în 1949, după ce a încheiat tratativele cu Polonia. Cu această ocazie LUNGU i-a făcut o listă de tratat în Polonia cu mărfuri imposibile, lăudându-se singur în acest fel GHIALY "va fi dărmat". Multe alte intrigi l-au făcut urât de G.R. și apoi chiar de tov. BARLADEANU.

Aceleași manevre au fost duse contra majorității Reprezentanților noștri din străinătate și a Comisiilor plecate, din care nu făceau parte cei trei. Operațiunile și misiunile lor au fost sabotate și compromise, iar toții discreditați.

10. Operațiunile TREUER-HASNER. Fără știrea Ag. Econom. din Paris, s'a tratat și încheiat prin intermediul lui TREUER două afaceri mari în 1951 cu HASNER din Paris din partea lui ROMANOEKSPORT, prin oamenii lui LUNGU (RADO și KLEIN). Aprobarea primei afaceri de celofibră a fost aprobată de RADULESCU, fără clauze de revizuire a prețurilor, deși acestea erau în scădere. Neregularitățile operației au fost reclamate de mine tov. BARLADEANU. Ancheta deschisă a dovedit

justețea reclamației în urma căruia tov. BARLADEANU a ordonat interzicerea oricăror operațiuni cu HASNER. De observat că G.R. l-a susținut pe HASNER până la capăt în cursul anchetei, ba chiar mi-a cerut odată "să nu mă leg de HASNER". Despre acesta, există și semnalări că întreține relații strânse cu reacțiunea română din Paris. TREUER, cărui nu se știe cine i-a înlesnit plecarea, se găsește actualmente împreună cu HASNER la Paris.

11/. Scurtă examinare a condițiunilor fugii lui C. ABRAMOVICI

- El și-a pregătit fuga cu cel puțin un an înainte. Pleca în străinătate cu valize pline și se întorcea cu ele goale, la Roma a-vea legături strânse cu MISA LEVIN.

Cu 6 luni înainte de fugă, a divorțat formal de soție, la care venea mult și care a plecat apoi în Israel. Deși divorțat, el a intervenit prin LUNGU la tov. BARLADEANU, pentru a se aproba soției să-și ia toate lucrurile în Israel. A obținut aprobarea și a și însoțit-o spre a-i da ajutor până la Constanța.

Legenda plecării în străinătate a lui C.A., a fost creată prin parodia afacerii cu Germania de West. Descoperit însă ca sabotor în cursul unei anchete, cu toate că din însărcinarea tov. BARLADEANU, ea a fost condusă de către G. RADULESCU în prezența lui LUNGU, C.A. s'a simțit în pericol. El este însă acoperit conștient de G.R. și LUNGU, care deformează conținutul anchetei față de tov. BARLADEANU și tov. RANGHET, care se interesa de rezultat.

Cu același sprijin (G.R.) reușind să plece din nou în străinătate, fugă la Bruxelles, după ce trimite o scrisoare tov. BARLADEANU.

După fuga lui, LUNGU și G.R. intervin imediat pentru plecarea lui LUNGU, pentru... a-l aduce pe CAROL înapoi. Se creiază și o legendă în legătură cu o afacere de chereștea în Elveția; pentru acoperire, în cererea de pașaport este pus și tov. MARCEL POPESCU. (Vezi dos. DGSS.).

După două săptămâni de panică, fără a se lua vre-o măsură în M.C.E., toate au continuat să meargă pe același drum.

Lui C.A. i s'a întreprins permanent faima de "geniu comercial" cu toate că aceasta nu avea nici o bază. Tov. BARLADEANU și-a dat seama de multe lucruri, dar influențele exercitate asupra lui au fost mai tari.

În dos. DGSS. există multe declarații care arată că politica dusă în M.C.E., a urmărit distrugerea oricărei planificări și operațiuni cu Vestul.

C/. Aspecte ale activităților de sabotaj intern

Un alt aspect al sabotajului, constă în desorganizarea Ministerului Com. Ext. la Centrală și Societățile de Stat.

1. Desorganizarea M.C.E. Nici chiar după "reorganizarea" M.C.E. în Febr. 1949, nici o Direcție sau serviciu, nu știa precis ce anume are de făcut. Regulamente și atribuțiuni precise nu au existat nici în 1952. Cineva trebuie să fi avut interesul ca nimeni din Minister să nu știe precis ce are de făcut și ca să nu se institue responsabilitatea personală.

În al doilea rând, nu a existat și nu există competențe de rezolvare a vreunei probleme. Totul merge la Cabinet; doar C.A., G.R. și LUNGU puteau rezolva probleme. Toți ceilalți, făceau referate și propuneri care zăceau cu lunile.

În special, tov. BARLADEANU concentra 90% din aprobările ce erau necesare pentru a se pune în acțiune o operațiune. Din lipsă de timp, ceda ceva numai lui G.R.

În al treilea rând, în general elementele cinstite au fost complet demoralizate în M.C.E. pe când elemente dubioase au fost promovate. Ex. cazul lui CODRIN, fost Dir. al Plăților, acum exclus din Partid, care ajunsese printre primii tehnici ai tov. BARLADEANU, apoi cazurile lui MONCIU și CIUBUC, DULGERU, etc. Un alt aspect pe aceeași linie este neridicarea de elemente tinere, care au fost ținute exclusiv la evidențe și statistici, adică la partea birocratică a muncii.

G. RADULESCU ca și LUNGU, întrebuițau metode de comandă și de terorizare injurând cu brutalitate și fără nici o reținere, tovarăși cu munci de răspundere și în plină ședință, dându-i chiar afară (ex. NOVAC-VITIANU).

2. Desorganizarea Societăților de Stat. Cu privire la această problemă, există material bogat în dosar DGSS.

D/. Aspecte de sabotaj pe altă linie

1. Sabotarea Agențiilor Economice din țările capitaliste. Această s'a făcut înepregătindu-se elemente, dovedind inutilitatea existenței acestor Agenții, sau distrugând elementele desemnate a pleca înainte sau după plecare. (Ex. LIVADA, GERARD, FIRU, etc.) Agențiile existente, nu erau ținute la curent, se lucra peste capul lor.

În timp ce de ex. R.P. Bulgaria, care nu face decât 15% din volumul afacerilor noastre, are Agenții bine încadrate în țările capitaliste, în 1949 noi n'am avut decât doi oameni afară, câte unul la o "Agenție". Până acum un an, nu am avut Reprezentanță în țări ca Anglia, Belgia, Italia.

Principalul autor al sabotării acestei probleme, era G. RADULESCU.

Pentru o mai vastă identificare în această privință, pot face un raport detaliat asupra istoricului pledicilor puse în calea activității mele personale, ca Șef al Agenției Economice din Paris.

Pagubele suferite de MCE, din această cauză, sunt incalculabile: din lipsă de documentare asupra conjuncturii și prețurilor, MCE, cădea pradă tuturor gangsterilor și ușurau activitatea sabotatorilor, care își mențineau astfel monopolul de a trimite câte o Comisie în străinătate pentru tratative din care bine'nțeles unul din ei făcea întotdeauna parte.

2. Sabotarea Societăților de Partid

Începând din anul 1948, Partidele Comuniste din Italia și Franța au înființat Soc. comerciale, menite să procure fonduri și să sprijine dezvoltarea comerțului cu țările de Dem. Pop. CC. al Partidului nostru a recomandat tov. BARLADEANU, utilizarea lor cu precauție.

Această chestiune nu convenea sabotărilor din următoarele motive:

- pierdeau legătura cu apropiații lor din străinătate;
- nu mai puteau să facă afaceri rentabile;
- nu mai puteau să răstoarne operațiunile favorabile, deoarece ce riscău să fie demascați;
- înfine, ajutau în mod direct și substanțial Part. Comuniste din Italia și Franța.

La aceasta s'a mai adăugat în special la tov. min. BARLADEANU, faptul că aceste afaceri "răpeau" ceva din gloria MCE, -ului, din libertatea sa de acțiune.

Până astăzi, există un curent puternic în MCE, și Societăți, împotriva Soc. de Partid, care sunt acuzate că "nu sunt capabile, nu au relații, cer comisioane prea mari și că fac chiar excocherii, etc. etc.". Toate acuzațiile de necinste s'au demascat a fi calomnii. Cel mai mare dușman al Soc. de Partid a fost G. RADULESCU, secondat de LUNGU și C. ABRAMOVICI, sprijiniți în această privință și personal de tov. BARLADEANU care alegea părerea că, "colaborarea cu Soc. de Partid, lezează interesele noastre". Datorită unor acțiuni de intrigă pe această linie, Soc. de Partid au fost în unele ocazii des. conspirate și compromise chiar cu concursul nostru, creându-se unele animozități, în conducerea Partidelor prietene, împotriva noastră.

E/. Câteva cazuri nelămurite .

1. Cazul MONCIU, deși dintre oamenii vechi, a ocupat mult timp funcții de răspundere. A fost întotdeauna susținut de tov. BARLADEANU, fiind în bune relații cu C.A., G.R. și LUNGU.

124

2. Cazul CIUBUC, care a funcționat la Praga până acum un an ca prim consilier economic, deși el se găsește acolo încă de pe timpul lui ANTONESCU. S'a atras de mai multe ori atenția tov. BARLADEANU să-l schimbe, dar totuși l-a lăsat în post până la extrema limită.

În 1949, Directorul Controlului MCE, -tov. HARMELIN- a demonstrat vina lui CIUBUC într-o serie de afaceri necurate, totuși nu s'a luat nici o măsură, CIUBUC avea relațiuni vechi cu MCE. Cehoslovac și miniștrii adj. condamnați recent în procesul SLANSKI (de verificat).

În 1949, el a fost ocazional la Paris pentru a-și trata soția. În 1951, a fost arestat pe aerodromul Băneasa, întrucât vroia să plece la Leipzig, fără să fi cerut autorizație, a stat sub stare de arest trei luni, apoi a fost eliberat și reîncadrat de tov. BARLADEANU, conducând acum Direcția Investițiilor. Era în foarte bune relații cu C.A., G.R. și LUNGU.

3. Cazurile MOGA-MAGURA

MOGA a condus ani de zile Serv. Cehoslovacia, de câteva luni conduce Dir. Relații II. (cu Occidentul). Element f. inteligent și capabil, dar caracter nesociabil vanitoasă și orgolioasă, nu suferă să fie compromisă și aplică metode nepartinice în muncă.

A adoptat următoarea atitudine curioasă:

-merge pe linia CAROL-GOGU-LUNGU, cu care s'a înțeles bine mai ales în ce privește dușmănia contra Soc. de Partid. A ținut contra lor intrigi de o mare perfidie, dovadă că este de rea credință, devenită notorie în această privință. Ex. a organizat ea singură o ședință a câtorva Directori de Societăți, pe care i-a montat să arate că Soc. "OCIMEX" din Bruxelles, a practicat falșuri și supraprețuri în ofertele sale. Rezultatul ședinței, la care am luat și eu parte, căt și delegatul OCIMEX-ului, a arătat că nu poate fi vorba de așa ceva, ci de deficiențe în care erau vinovate și Soc. de Stat. MOGA a refuzat să se încheie un proces verbal și a continuat și după ședință să difuzeze în surdina aceste insinuări.

MOGA și MAGURA au o ură neîmpăcată contra delegatului din București al Soc. "SORICE", anume THIEL.

-Din ambiții personale, (nu-mi dau seama de alt motiv) a încercat să impună o comandă de cabluri în Belgia cu 100.000 Dolari mai scump decât o ofertă prezentată prin firma de Partid "OCIMEX".

-A fost susținută de tov. BARLADEANU și a făcut tot ce i-a stat cu putință să plece ca Consilier Economic la Berna, apoi la Roma și în cele din urmă la Bruxelles. Deși a fost susținută puternic din câteva părți, nu i s'a aprobat plecarea.

-Are relații de prietenie cu totul neprincipiale cu MAGURA, pe care-l susține în toate împrejurările și în cazurile nedrepte sau necorecte. Nu cunosc originea relațiilor ei cu MAGURA, pe care-l împinge pr. primul plan cu orice ocazie. Tov. B. a susținut sau a tolerat pe MOGA, care este foarte precaută în relațiile cu dânsul. MOGA nu a luat niciodată atitudine contra lui GOGU-CAROL-LUNGU, dimpotrivă, căuta să fie mereu pe plac lui GOGU.

MAGURA, după cum a reușit la verificarea lui, ar fi avut o Bancă și un cinematograf ca proprietate. În prezent manipulează milioane de dolari trimiși în Elveția pe numele lui personal; lucrează exclusiv cu capitaliști intermediari de cea mai proastă reputație; exclude sistematic orice firmă de Partid care i se adresează. Este străns legat de MOGA.

Susțin toate cele scrise despre MAGURA, în raportul special.

././.

122

N.S.

===

Obiectivul important pentru securitatea țării, a Comerțului Exterior, a fost în decursul anilor în studiul următoarelor Organe:

- OSD. - Oficiul de Studii și Documentare - o subdiviziune a Controlului Economic, în strânsă legătură cu SSI. Acest organ s'a documentat parțial asupra problemei Comerțului Exterior în perioada 1947-48, efectuând și unele acțiuni de arestare și anchetă.
- Paralel cu OSD.-ul, dar mai ales după organizarea Sectorului competent, Securitatea Statului, a luat în obiectivul său operativ, domeniul Comerțului Exterior.

Ca rezultat, se poate constata că până în prezent, s'a adunat un material informativ considerabil din p.d.v. cantitativ, al diversității problemelor cuprinse și de calitate în multe din aceste probleme.

Materialul adunat, se prezintă însă neorganizat, nesistematizat, el nu prezintă decât o fracțiune din ansamblul problemelor ce trebuiau și trebuie cuprinse.

Chiar și studierea materialului în forma existentă, demonstră că clar că în MCE, au fost și incontestabil mai trebuie să fie pătrunderi de elemente dușmănoase, sabotoare.

Dat fiind importanța sectorului Comerțului Exterior pentru țară și dat fiind importanța specială a acestui Minister pentru munca Serviciului de Informații politice, căruia poate și trebuie să ofere acoperire și posibilități de pătrundere în țările capitaliste, PROPUNEM:

Elucidarea problemei pătrunderilor dușmane în domeniul Comerțului Exterior, cât mai neîntârziat, prin constituirea unei Comisii Speciale alcătuită în acest scop, din care ar fi necesar să facă parte cel puțin un specialist calificat în probleme de Comerț Exterior, pentru a nu da loc la interpretări eronate.

Subliniem că această operațiune, ar trebui făcută în cel mai scurt timp, întrucât desigur că ultimile evenimente interne și internaționale, au pus desigur în gardă elementele culpabile.

Materialul voluminos ce se găsește deja strâns în această problemă, ca și raportul anexat, vor putea servi ca bază de plecare în cercetările ce vor trebui întreprinse.

Voluntari